

Riiklike õppekavade ajakohastamise eelnõule 30.12.2022–25.01.2023 laekunud tagasiside ja kommentaarid

RAHANDUSMINISTEERIUM	
Normitehniliselt toome välja, et kuna eelnõu §-ga 1 tehtavad muudatused Vabariigi Valitsuse 16. detsembri 2010. a määruses nr 182 „Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava“ on nii ulatuslikud (muudetakse § 1 ja ülejäänud paragrahvid kehtestatakse kõik uues sõnastuses), tekib küsimus, kas määrus ei tuleks uuesti kehtestada ja eelmine kehtetuks tunnistada. Lisaks saavad eelnõus senise numeratsiooni asemel mitmed paragrahvid ja lõiked uue sisu (eelnõu § 1 punktid 5 ja 6, § 2 punktiga 1 muudetava määruse § 1 lõige 8), mis tuleks aga HÖNTE järgi tunnistada kehtetuks ja need kehtestada uue numeratsiooniga sättega.	Teadmiseks võetud. Mõistame, kuid määrus on üks tervik ning ei ole otstarbekas sama teema lahendamiseks koostada kaks erinevat määrust (PLRÕK terviktekstina ja PRÕK ja GRÕK muudatusena). Osaliselt on nimetatud määruse teksti täiendavalt kohendatud nii, mis õigustab enam määruse muutmist tervikteksti kehtestamise asemel.
Toetame eelnõuga nii põhikooli kui gümnaasiumi riiklikus õppekavas oleva ettevõtlikkuspädevuse täiendamist finantskirjaoskuse komponendiga. Märgame eelnõu lisade kohta järgmist.	Teadmiseks võetud.
Põhikooli riikliku õppekava lisa 6 (Ainevaldkond „Sotsiaaalained“). Rahatarkuse õpiväljundid jäävad liigselt eelarve keskseks, jääb ka segaseks, mida tähendab see teadlik tarbimine, mõistlik rahakasutus – need tuleb rohkem lahti kirjutada, et oleks kõigile arusaadav. Ka tuleks juba III kooliastmes käsitleda sisukamalt laenamisega seonduvat: ohud ja võimalused ning mida siis teha, kui näed, et ei suuda enam võlgu teenindada, milleni see kõik võib viia. Paremini saab välja tuua seoseid ressursside kasutuse ja ka eelarvestamise valdkonnas Tehnoloogia (hetkel leiab kaudseid seoseid, mitte konkreetseid rahatarkuse õpiväljundeid).	Teadmiseks võetud. Ettepanekus toodud rõhuasetused rahatarkuse teema käsitlemiseks saab arvesse võtta õppeprotsessi kirjelduse koostamisel, mis on kohe järgmine tööprotsess pärast määruse jõustamise otsust. Õppeprotsessi kirjeldus avab täpsemalt ainekavas esitatud õpitulemuste saavutamise võimalused ja kirjeldab viise ning meetodeid nende saavutamiseks. Õppeprotsessi kirjelduses seotakse õpitulemused õppeprotsessi teiste komponentidega – õppimise ja õpetamise eesmärk, õppesisu ja põhimõisted, meetodilised soovitusel, õppekeskkond ja õppematerjalid, õpitulemuste saavutamise hindamine.
Gümnaasiumi riikliku õppekava lisa 5 (Ainevaldkond „Sotsiaaalained“) kohta märgame, et väga hea, et on täiendatud inimeseõpetuse osa (tarbija teadlikkus, eelarve koostamise oskus, säästlikkus), kuid oluline on ka pikaajalise planeerimisega arvestamine (kogumine pensioniks, oma suuremate eesmärkide finantseerimiseks nagu kodu ost, lastele raha kogumine, pikaajalised investeeringud – pensionisambad, indeksfondid, kinnisvara). Pisut	Teadmiseks võetud. Ettepanekus toodud rõhuasetused teemade käsitlemiseks saab arvesse võtta õppeprotsessi kirjelduse koostamisel, mis on kohe järgmine tööprotsess pärast määruse jõustamise otsust. Õppeprotsessi kirjeldus avab täpsemalt ainekavas esitatud õpitulemuste saavutamise võimalused ja kirjeldab viise ning meetodeid nende saavutamiseks.

<p>oleme kaldu eelarvestamise ja säästmise poole, kuid juurde tuleks lisada laenamisega seonduvat (sealt tulenevad ohud, kuidas käituda võlgade korral jne, aga ka laenamisest tulenevad võimalused, nt kodulaenu näitel), finantsteenuste valimise põhimõtteid, pikaajaline investeerimine (varaklasside peamised erinevused). Oluline on ka kriitiline mõtlemine, keda me oma rahaasjadega seotud otsustes kuulame.</p>	<p>Õppeprotsessi kirjelduses seotakse õpitulemused õppeprotsessi teiste komponentidega – õppimise ja õpetamise eesmärk, õppesisu ja põhimõisted, meetoodilised soovitusel, õppekeskkond ja õppematerjalid, õpitulemuste saavutatuse hindamine.</p>
<p>Gümnaasiumi riikliku õppekava lisa 8 (Ainevaldkondlikud valikkursused) juurde tahaks mainida, et oluline oleks eraldi finantskirjaoskuse/eraisiku rahanduse kursus määratleda valikkursusena. Sarnast kursust pakuvad mitmed koolid (nii on näiteks gümnaasiumiastmele mõeldud e-kursus, vt www.finantskirjaoskus.ee kasutusel olnud üle 60 koolis, kuid osa koole kasutab Changemakers Academy loodud e-kursust, osa pakub sarnast ainet kontaktunnina (nt Rocca al Mare kool, Keila Gümnaasium jt). Ühtsed alused võimaldaksid aine sisu ühtlustada, sellele aitab kaasa ka loodavate finantskirjaoskuse õpiväljundite projekt.</p> <p>Eelnõu seletuskirja lk 51 on märgitud: „Teadlikkus pikaajalisest rahaasjade planeerimisest, investeerimisest ja säästlikust tarbimisest aitavad teha õigeid valikuid ja rahatarku otsuseid iseseisvas elus.“ Samas investeerimisteemade käsitlemist, mida tuleks vähemalt pinnapealselt teha juba põhikoolis, eelnõust välja ei olnud võimalik lugeda.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Ainevaldkondlike valikkursuste pakkumisel saame toetada koole ajakohastatud õppekava rakendamise perioodil. On plaanis ka edaspidi välja töötada valikkursuste kavasad.</p> <p>Inimeseõpetuse teemavaliku aluseks oli põhimõte, et õpilane puutub enda vanusest tulenevalt nende küsimustega ja probleemidega eluliselt kokku. Sisuteemade näited ja rõhuasetused valiti lähtuvalt õpilase vanusest. Finantskirjaoskuse küsimuses on kindlasti õppeprotsesside koostamise etapis kavas need küsimused läbi arutada.</p> <p>Rahandusministeerium on tellinud Tallinna Ülikoolilt finantskirjaoskuse mudeli, eeldatavate pädevuste kirjelduse eri kooliastmete kohta. Kui see mudel valmib, saab seda kasutada õppeprotsessi koostamisel.</p>
<p>Eelnõu seletuskirjas ei ole välja toodud määruse rakendamise ajakava ja selle rakendamisega kaasnevat kulusid. Palume täpsustada, kas RES perioodil 2023–2026 selle rakendamine lisakulusid kaasa ei too ja valitsemisala eelarvet sel perioodil ei mõjuta?</p>	<p>Õppekava ajakohastamise määrusega ei muudeta seni kehtinud õppeainete mahtusid. Õppematerjalide ajakohastamise oleme kavandanud Euroopa Liidu tõukefondide uuest perioodist.</p> <p>Riigikaitseõpetuse teoreetilise kursuse kohustuslikuks valikkursuseks muutmine toob kaasa õpetajate lisavajaduse. Kaitseministeerium on valmis läbi viima analüüsi, mille raames hinnatakse kohustusliku riigikaitseõpetuse rahalist ja töökorralduslikku mõju Kaitseministeeriumi valitsemisalale.</p>
<p>KAITSEMINISTEERIUM</p>	

<p>1. Kaitseministeerium teeb ettepaneku muuta riigikaitseõpetus kohustuslikuks õppeaineks gümnaasiumi õpilastele. Sellest tulenevalt teeb Kaitseministeerium ettepaneku täiendada eelnõu § 3 kohast Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 1 lõiget 5 punktiga 8 järgmises sõnastuses „8) riigikaitse (lisa 12);“ ja jäetakse välja § 1 lõike 7 punkt 4.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Hetkel ei ole võimalik arvestada, kuna riigikaitseõpetuse kui õppeaine kohustusliku õppeainena ettenägemine eeldab põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmist. Teema on Kaitseministeeriumiga läbi räägitud. Jääme selle juurde, et riigikaitseõpetus (muudetakse õppeaine nimetust GRÕKis) on valikaine ja selle teoreetiline kursus Riigikaitse on koolidele kohustuslik valik.</p>
<p>2. Kuivõrd riigikaitseõpetuse kohustuslikuks muutmine mõjutab ka Kaitseministeeriumi valitsemisalale, on Kaitseministeerium valmis läbi viima mõjuanalüüsi, mille raames hinnatakse kohustusliku riigikaitseõpetuse rahalist ja töökorralduslikku mõju Kaitseministeeriumi valitsemisalale.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>3. Arvestades punktis 2 toodud mõjude analüüsi vajalikkus, teeme ettepaneku kehtestada kohustuslikule riigikaitseõpetusele üleminekuks üleminekutähtaeg ja alustada riigikaitse kui kohustusliku ainega gümnaasiumites alates 01.09.2024.</p>	<p>Vt vastust punktile 1</p>
<p>4. Lisaks eeltoodule esitab Kaitseministeerium eelnõu kohta järgmised märkused: 4.1. Eelnõu § 3 täiendatakse Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ § 1 lõikega 7, milles on esitatud valikõppeainete kavad ning lõike 7 punkti 4 kohaselt on valikõppeaineks riigikaitse (lisa 12), mida õpetatakse vaid riiklikus õppekavas esitatud ainekava järgi. Eelnõu sätestab, et õpilase õppekoormuse hulka arvestatakse valikõppeaine riigikaitse käesoleva määruse lisa 12 nimetatud valikkursus „Riigikaitse“ ning valikkursusena õpilasuurimus või praktiline töö, mille maht sätestatakse kooli õppekavas, kusjuures see ei tohi olla lühem kui 35 tundi. Kaitseministeerium teeb ettepaneku muuta 2 (3) kusjuures see ei tohi olla lühem kui 35 tundi. Kaitseministeerium teeb ettepaneku muuta õppeaine „Riigikaitse“ kohustuslikuks õppeaineks (vt kirja punkte 1-3).</p>	<p>Vabariigi Valitsuse määrus ei saa minna vastuollu põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega. Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses on kohustuslike kursuste arv kinnitatud. Seetõttu saab sellist ettepanekut sisuliselt kaaluda alles tulevikus ning muuta sellest tulenevalt põhikooli- ja gümnaasiumiseadust.</p>
<p>4.2. Eelnõu § 3 täiendatakse Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2011. a määruse nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“ punktis 28 on</p>	<p>Arvestatud. Lisa numeratsioon on „Riigikaitse“ ainekava puhul tõepoolest valesti. Õppeaine nimetus on muudetud riigikaitseõpetuseks</p>

<p>sätestatud, et määruse lisa 9 „Valikõppeaine „Riigikaitse“ asendatakse käesoleva määruse lisaga 10, kuid sellele vastav lisa kannab numbrit 12. Palun, kontrollige üle lisade numeratsioon.</p>	
<p>4.3. Eelnõus Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2011. a määrus nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava” lisana 10 (lisal endal märgitud nr 12) kehtestatavas valikõppeaine “Riigikaitse” ainekavas (edaspidi ainekava) tuleks teha vahet valikõppeaine ning õppeaine kursuste vahel. Hetkel tekitab see segadust, sest õppeaine üldnimetus ja selle sees olev kursus on ühe nimetusega ning kui vastavat täpsustust lõputunnistusele ei ole lisatud, siis on see eksitav. Jääb arusaamatuks, kas õpilane on läbinud valikõppeaine täies mahus või ainult ühe kursuse valikõppeainest.</p>	<p>Arvestatud. Õppeaine nimetus on muudetud riigikaitseõpetuseks. Teoreetilise kursuse nimetuseks jääb Riigikaitse. Mitmest kursusest koosneva õppeaine puhul eristatakse kursuste nimetused või numereeritakse kursused (1 ja 2). Vastavalt märgitakse ka tunnistusele.</p>
<p>4.4. Ainekavas ei kattu valikkursuste juures õpitulemused ning õppesisu ja õpitulemused on sõnastatud arusaamatult. Näiteks „Esmaabi välitingimustes”, kus õpitulemuseks on kirjas, et kursuse lõpus annal) õpilane esmaabi erakorralise või „Välilaagri rajamine ja eluolu välitingimustes, sh toitlustamine, keskkonnakaitse” on õpitulemusena kirjas, et kursuse lõpus lõpetab välilaagri vältides reostust ja metsatulekahju. Sellest tõlgendusest võib aru saada nii, et ainult laagri lõpus tuleb vältida reostamist, mis kindlasti ei saa olla õpitulemus. Analoogseid keeleliselt ebakorrektsed vastuolusid esineb veelgi.</p>	<p>Ainekava on pärast Kaitseministeeriumi poolset tagasisidestamist korrastatud. Ainekava on uuendatud Kaitseministeeriumi enda poolt. Ainekava uuendamiseks ei moodustatud töörühma. Kõik ettepanekud vaadati läbi ja parandused, täiendused viidi sisse. Kaitseministeeriumi kolleegid olid ettepanekute läbivaatamise protsessi kaasatud.</p>
<p>4.5. Ainekava problemaatiliseks võib pidada relvaõpet ja relvaõpet lasketiirus. Relvaõpe on ainult teoreetiline õpe, mis saab toimuda klassiruumis. Lasketiirus toimub juba praktiline laskeõpe ehk laskmine relvast. Laskeõppe puhul peame oluliseks märkida, et õpe viiakse läbi kehtiva õiguse järgi (milliste relvadega ja kus tohib laskmisi läbi viia).</p>	<p>Arvestatud. Märkusest tulenevalt ainekava teksti korrigeeritud.</p>
<p>4.6. Ainekavas peaks välilaagrite korraldamise õigus jääma üksnes Kaitseleiidule ja Kaitsevæele, et tagada kõigile ühtne korraldus.</p>	<p>Ei arvesta. Välilaagri korraldaja valik jääb kooli jaoks vabaks. See ei ole esiteks teema, mis peaks olema reguleeritud riiklikes õppekavades. Teiseks on alati õigem kehtestada tingimused/nõuded teenuse korraldamisele</p>

	(millele korraldaja peab vastama), mitte sisuliselt välistada ka pädevust omavate ühiskonnaliikmete võimalus tegevusi korraldada.
4.7. Ainekava terminoloogia tuleks viia kooskõlla valdkonna terminoloogiaga, et oleks üheselt arusaadav, mida õpetatakse ning milliseid õpitulemusi õpilased peavad saavutama. See tagaks ka ainekava parema õigusselguse. Tulenevalt lühikesest kooskõlastuse tähtajast ei ole hetkel võimalik terminoloogilisi küsimusi märkustena esitada, aga Kaitseministeerium on valmis tegema koostööd ainekava terminoloogia parandamiseks.	Arvestatud. Ainekava on Kaitseministeeriumi poolt korrastatud. Õppeprotsessi kirjelduses täpsustatakse teemade fookusi.
5. Kaitseministeerium esitab järgmised märkused seletuskirja kohta: 5.1. Eelnõule lisatud seletuskirjas on mõjude hindamine väga üldine. Vabariigi Valitsuse 13.01.2011 määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 6 lõikele 4 järgi kontrollib kooskõlastamisel asjaomane ministeerium muu hulgas ka oma valitsemisalasse kuuluvas osas eelnõu või muu küsimuse ettevalmistamisel tehtud mõjude hindamist. Mõjude hindamise osa on eelnõu seletuskirjas ei võimalda sisuliselt mõjudest aru saada ega mõjude analüüsi kontrollida. Kaitseministeerium soovib esmalt hinnata riigikaitseõpetusega seotud mõjusid Kaitseministeeriumi valitsemisala asutustele ning selle analüüsi tulemuste põhjal on võimalik seletuskirja mõjude hindamise osa täiendada.	Teadmiseks võetud. Seletuskirja koostamise ajal ei olnud riigikaitseõpetuse teoreetilise kursuse kohustuslikuks muutmine veel aktuaalne ning seetõttu ei saanudki mõjud olla hinnatud.
5.2. Seletuskirjast ei selgu, millistele nõuetele peab vastama õpetaja, kes koolis riigikaitset õpetab. Kui tegemist on kohustusliku kursusega, siis on õpetajatele ühed nõudmised (magistrikraad ja õpetaja kutse), kui aga valikkursusega, siis teised (kõrgharidus ning pedagoogilised kompetentsid). Eelnimetatud nõuded tulenevad põhikooli gümnaasiumiseaduse § 74 lõikest 5. Kui kursus muutub kohustuslikuks, siis oluliselt suureneb ka õpilaste arv, kes seda kursust peavad läbima. Ehk juurde on vaja kvalifikatsiooninõuetele vastavaid õpetajaid. Õpetajate ettevalmistamine nõuab aega ning täiendavat ressursi. Sellist analüüsi aga seletuskirjas ei ole, nt kui suured need kulutused on ning kui kaua selleks aega läheb. Hetkeseisuga nii palju	Teadmiseks võetud. Kvalifikatsiooninõuete poole pealt on praegu erisus valikainete õpetajate puhul: vt kvalifikatsiooninõuete määruse § 3 lõige 2 - Põhikooli valikaine või gümnaasiumi valikkursuse õpetaja kvalifikatsiooninõue on kõrgharidus ja pedagoogilised kompetentsid ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja keeleseaduse alusel antud õigusaktis esitatud nõuetele. Kui riigikaitse liigub kohustuslikuks kursuseks, siis on õpetajale nõuded: vt kvalifikatsiooninõuete määruse § 3 lõige 1 - Põhikooli ja gümnaasiumi õpetaja kvalifikatsiooninõuded on magistrikraad või sellele vastav kvalifikatsioon ja õpetajakutse ning eesti keele oskus vastavalt keeleseaduses ja keeleseaduse alusel antud õigusaktis esitatud nõuetele.

<p>nõuetele vastavaid õpetajaid ei ole ning selleks on vaja sätestada üleminekuperiood.</p>	
<p>5.3. Mõjude hindamise puhul on oluline välja tuua ka eelnõu rakendamise seotud kulutused. Eelnõu seletuskirjast ei nähtu, millised on õppevahenditele planeeritavad kulud ja kes need kulud katab. Õppevahendite (sh õppekirjanduse maht) kasvab, sest õppijate arv suureneb oluliselt. Kaitseministri 30.08.2021 määruse nr 10 „Riigikaitseõpetuse valdkonna toetamise tingimused ja kord“ järgi on koolidel õigus taotleda toetust laagri transpordiks ning õppekäikudeks, õppevahendite soetamiseks, samuti on õigus taotleda riigikaitseõpetajate stipendiumi. Seletuskirjast ei nähtu, kuidas toimitakse nende toetustega edaspidi (jäävad alles või kaotatakse ära; kui jäävad alles, siis kelle kaudu rahastatakse). Samuti ei selgu seletuskirjast, kas eelnõukohase määruse jõustumisel on vaja kaitseministri 30.08.2021 määruse nr 10 „Riigikaitseõpetuse valdkonna toetamise tingimused ja kord“ muuta.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Kuivõrd laager on õpilaste hulgas populaarne, ei saa ilmselt keelata koolidel ka laagri korraldamist, kui teoreetiline kursus on kohustuslik. Sellega kaasnevad suuremad kulud. Kohustusliku kursuse õpetamiseks vajalik õppevara on olemas. Kursuste maht gümnaasiumis ei muutu, toimub tööjõukulude ümberjagamine.</p>
<p>5.4. Seletuskirjas on lahendamata küsimusi seoses praktilise õppe läbiviimisega välilaagrites. Nimelt võib kool soovida korraldada praktilist õpet, kuid jääb ebaselgeks kuidas on mõeldud selle korraldamisele, kui mitmed koolid otsustavad laagri korraldada samal perioodil. Kui õpilaste arv laagrites suureneb, vajatakse juurde ka individuaalvarustust, mida sellises mahus täna olemas ei ole. Seletuskirjas puudub analüüs, millised on tegelikult mõjud olukorra muutmisel (kui suureks kasvavad kulud ning kuidas need kulutused kantakse). Peame oluliseks rõhutada, et kindlasti ei tohi laagrite läbiviijate õigusi laiendada, vaid riigikaitseõppe välilaagrit võivad läbi viia ainult Kaitseliidu või Kaitseväe üksused.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Kuivõrd välilaagrite korraldamine on jätkuvalt valikuline (vabatahtlik), saab nende rahastamise võimaluste üle veel täiendavalt arutleda.</p>
<p>RIIGIKAITSE RÜGEMENT MTÜ</p>	
<p>Gümnaasiumi riikliku õppekava lisa nr 12 Valikõppeaine „Riigikaitse“ on saanud palju vajalikke parandusi. Kursus „Riigikaitse“ on täiustatud valdkondadega, mis on faktiliselt juba riigikaitseõpetajate poolt rakendatud (elanikkonnakaitse, küberkaitse,</p>	<p>MTÜ Riigikaitse Rügement tagasiside esitati Kaitseministeeriumile seisukoha võtmiseks. Ainekava sõnastust on muudatustest lähtudes uuendatud.</p>

<p>psühholoogiline kaitse). Avaldame kiitust sisukama ainekava koostamise eest! Samuti tervitame valikaine „Riigikaitse“ <i>de facto</i> kohustuslikuks tegemise. Vene õppekeele koolides on see valdavalt juba kohustuslik, täna on õpetajaks tulla soovivate sobiva ettevalmistusega kaitseväelaste hulk suurem, kui on sellest huvitatud koole ja/või õppegrupe.</p> <p>Ainekava väljatöötamisesse ei kaasatud ühtegi riigikaitseõpetajat ega erialast organisatsiooni, mistõttu on eelkõige kursus „Praktiline õpe“ puudutav osa puudulik ja ei võimalda saavutada kehtestata vaid õpitulemusi. Suurima erialase ühendusena osutame teenust 40 koolile üle Eesti, oma õpetajate tagasiside põhjal esitame alljärgnevad muudatus- ja täiendustepanekud:</p>	<p>Õppeprotsessi kirjelduse koostamisse kaasatakse õpetajaid ja spetsialiste, et kirjutada õpitulemuste saavutamise võimalused põhjalikumalt lahti.</p>
<p>1) Õppekava kohaselt õpetatakse valikainet Riigikaitse vaid riikliku ainekava järgi. Riiklik ainekava koosneb kahest kursusest. Eestis on mitmeid koole, mis on riigikaitse suunaga ning riigikaitse õppeaines on rohkem kursuseid kui kaks. Õppekava kohaselt saaks valikainet „Riigikaitse“ edaspidi läbi viia ainult 2 kursust.</p> <p>Ettepanek – § 1 (7) 4) sõnastada alljärgnevalt: riigikaitse (lisa 12), mida õpetatakse vaid riiklikus õppekavas esitatud ainekava järgi, millele võib lisada täiendavaid valikkursuseid;</p>	<p>Koolil on õigus õpetada valikkursusi lisaks GRÕKis esitatutele. GRÕKi lisana esitatud kursusi, mille juures on vastav säte, tuleb õpetada esitatud ainekava alusel.</p>
<p>2) Eesti julgeoleku- ja kaitsepoliitika ning riigikaitse juhtimine ei sisalda põhialuseid, mis on eelduseks kaitseväge struktuuri ja ülesehituse õppimiseks.</p> <p>Ettepanek: lisada õpitulemitesse alljärgnevad punktid: 8) kirjeldab väe- ja põhilisi relvaliike ja nende funktsioone. 9) kirjeldab maaväe allüksuseid alates jagu kuni diviisi.</p>	<p>Arvestatud. Õpitulemused on täiendatud.</p>
<p>3) 1.4 punkt 5 alusel tuleb välilaager viia läbi Kaitseväge ja Kaitseliidu ohutuseeskirjade ja väljaõpet reguleerivate eeskirjade alusel. Punkti 1.2 alusel toimub praktiline kursus võimaluse korral Kaitseliidu või Kaitseväge struktuuriüksuses. Ainekava kohaselt võib praktilist kursust korraldada kool ja riigikaitseõpetaja iseseisvalt. Riigikaitseõpetaja ei</p>	<p>Kaitseministeeriumi soov oli, et praktilist õpet välilaagris korraldatakse ainult Kaitseliidu poolt ja see võimalus ei laieneks erinevatele MTÜdele, et tagada õppe asjakohasus ja asjatundlikkus. Haridus- ja Teadusministeerium seda soovi ei toeta.</p>

<p>saa ise laagrit korraldades järgida kolmanda osapoole eeskirju, millele tal puudub ligipääs.</p> <p>Ettepanek - sõnastada punkt 5 alljärgnevalt: Kaitseväe või Kaitseliidu poolt läbiviidav õppegevus välilaagris viiakse läbi Kaitseväe ja Kaitseliidu ohutuseeskirjade ja väljaõpet reguleerivate eeskirjade alusel.</p>	<p>Kuivõrd õppekava dokument ei kohusta välilaagreid korraldama ja tegemist on koolide võimalusega, ei sätestata riiklikus õppekavas ka välilaagrite korralduslikke küsimusi.</p>
<p>4) Punktis 1.5 nõutakse ohutushoiu testi läbiviimine. Mitte kuskil ei ole reguleeritud, mis on enne laskmisi tehtav ohutushoiu test, samanimelist testi ei tehta ei Kaitseväes, Kaitseliidus ega eratiirudes. Oluline on ohutustehniline instruktiaaz ja tutvumise kohta allkirja võtmine. Samas ei ole tegemist hindamise osaga. Laskeoskustesti tegemine ei ole teostatav ega vajalik, kuna iseseisvat laskmisi ei toimu. Lähtuvat kaitseministri 10.09.2021 käskkirjast nr 216 „Valikõppeaine "Riigikaitse" välilaagri korraldamise kord“ punktist 1 viib riigikaitselaagrid läbi Kaitseliit. Seega ei saa tekkida olukorda, kus koolil puuduvad võimalused praktilise õppe läbiviimiseks. Praktiline kursus on valikkursus, valikkursust ei saa korraldada nii, et seda ei saa koolis korraldada. Juhul kui praktilise õppe õpitulemused jäävad saavutamata, siis seda hinnatakse lähtuvalt kooli õppekavas sätestatust.</p> <p>Ettepanek – kustutada esimese lõigu viimane lause ja teine lõik.</p>	<p>Kaitseministeeriumi, kui ainekava väljatöötaja vastus oli - Enda saadetud parandatud versioonis viisime sisse õige termini ehk relva ohutu käsitlemise testi. See peab olema läbitud enne kui KL või KL üksus laagris laskeharjutust läbi viib. Rügemendi eesmärk on seda lihtsustada ning leida viis ise laskmiste läbiviimiseks, millega me ei ole nõus.</p>
<p>5) Punktis 1.6 ei ole toodud näiteid õppekäikude sihtkohtadest. Samas enamus sihtkohtadest ei ole tavapäraselt avatud külalistele ning neil puudub alus õppekäikude vastuvõtmiseks. Ainekavas sihtkohtade näidete toomine annab aluse õppekäikude vastuvõtmiseks.</p> <p>Ettepanek - lisada sulgudesse näited õppekäikude sihtkohtadest (valdkonnaga seotud riigiasutused, Kaitseväe väeosad ja Kaitseliidu malevad, päästetepood, valdkondlikud muuseumid, lahingpaigad, metsavendade punkrid, endised NL väeosade territooriumid, varjendid jne).</p>	<p>Ei arvesta. Õigustloovatesse aktidesse üldjuhul näiteid ei lisata, neid võib vajadusel esitada õppeprotsessi kirjelduses.</p>

<p>6) Punktis 1.6 sedastatakse, et välilaagris kasutatakse individuaal ja allüksuse varustust. Punktis 2.2.1 harjutatakse üksikisiku ja meeskonna varustuse kasutamist. Õpitulemusena peab õpilane kasutama vajalikku üksikisiku ja meeskonna varustust, kuid õppesisuks on individuaal- ja rühmavarustuse otstarbe ja õigesti kasutamise tundmaõppimine. Terminoloogiliselt on väga segane, mida õpetatakse. Kaitseväelase individuaalvarustus on sätestatud kaitseväeteenistuse seaduse §13. Üksikisiku varustuse mõistet seadusandluses ei eksisteeri, küll kasutatakse mõistet isiklik varustus. Ka praktilise õppe käigus on eristatud individuaalvarustus (laagri läbiviija poolt antav varustus), kui õpilase isiklikku varustust. Ainekava kohaselt peaks justkui õpetama õpilase isikliku varustuse (näiteks sokkide ja aluspesu) kasutamist.</p> <p>Läbisegi kasutatakse mõisteid allüksuse, meeskonna ja rühmavarustus. Allüksus tähistab kõiki üksusi alates jaost kuni diviisini, varustuse hulka kuuluvad välihaiglad, soomukid jne. Meeskonnavarustus on reeglina relvapõhine – näiteks suurtükk ja õhutõrjekahur on meeskonnavarustus. Rühmavarustuse hulka kuuluvad näiteks sidevahendid, kuid mitte telgid. Gümnaasiumiõpilase tase on tegutseda eelkõige jaotaseme varustusega, eelkõige jaotelk koos komplekti kuuluva varustusega.</p> <p>Ettepanek – asendada läbivalt individuaal/isiklik varustus mõistega individuaalvarustus ning allüksuse/meeskonna/rühma varustus üksusevarustusega või kirjutada täpsemalt lahti, mis varustust õpetatakse.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Ainekava väljatöötanud Kaitseministeeriumi vastus oli: Oma märkustes muutsime sõnastuse juba läbivalt ühesuguseks, individuaal/allüksusevarustus.</p>
<p>7) Kursuse Riigikaitse riviõppe ühe osana on toodud käemärgid. Käemärke ei ole võimalik integreerida rivotundidesse ja see ei ole rivotundi orgaaniline osa. Käemärke saab õpetada praktilises õppes koos liikumisviisidega.</p> <p>Ettepanek - jätta riviõppest välja käemärgid.</p>	<p>Arvestatud. Parandus sisse viidud.</p>
<p>8) Siseturvalisuse ja elanikkonnakaitstes on õppesisuks hädaolukordades tegutsemisel ära toodud kodanikuühendused.</p>	<p>Arvestatud. Parandus sisse viidud.</p>

<p>Muuhulgas on kodanikeühendusena välja toodud abipolitseinikud. Abipolitsei ei ole kodanikuühendus vaid PPA poolt koordineeritav funktsioon.</p> <p>Ettepanek – jätta kodanikuühendustest välja abipolitsei ja tuua see välja eraldiseisvana.</p>	
<p>9) Kursuse Riigikaitse üks teemadest on esmaabi välitingimustes. Samas punkt 1.2 sedastab et üks kursus on teoreetiline. Teoreetilise kursuse ajal ei ole mõistlik teha praktilise kursuse teemasid.</p> <p>Ettepanek – nimetada teema ümber „Esmaabi“. Määratleda õpiväljundid „teab“ tasemel.</p>	Arvestatud. Parandus sisse viidud.
<p>10) Punktis 2.2.1 nõutakse topograafia ja liikumine maastikul õpitulemusena orienteerumist kasutades erinevaid liikumisviise. Liikumisviisideks on näiteks hiilimine, roomamine, madalaroomamine ja söösthüpped. Orienteerumise sidumine erinevate liikumisviisidega ei oma mingit eesmärki, ei oma praktilist väljundit ja reaalses elus ei tee seda mitte keegi.</p> <p>Ettepanek – liikumisviisid ja orienteerumine käsitleda eraldi teemadena.</p>	Arvestatud. Parandus sisse viidud. Liikumisviisid on esitatud õppesisu osas eraldi punktina.
<p>11) 2.2.1 kohaselt relvaõpet lasketiirus võimaldataks vaid juhul, kui koolil on võimalik korraldada õppekäik lasketiiru. Punkti 1.6 kohaselt võimaldatakse õppekäike väljapoole klassiruumi ning välilaager toimub muuhulgas lasketiirus. Välilaager on oma olemuslikult väljapool õpet klassis ja oma olemuslikult mitu päeva kestev õppekäik. Valdav osa laagrit toimub kohas, kus on võimalik läbi viia laskeõpet ning see on osa laagrist. Ei ole ühtegi põhjust, miks et ühe õppekäigu raames teha veel üks õppekäik. Samas on haridusasutusi, kellel on oma tiir. Koolitiiru olemasolul ei ole praeguses sõnastuses võimalik laskeõpet riigikaitseõppe raames koolis teha.</p> <p>Ettepanek – kustutada lause „Relva- ja laskeõpe viiakse läbi vaid juhul, kui koolil on võimalik korraldada õppekäik lasketiiru.“</p>	Arvestatud, oleme sõnastust muutnud. Oleme nõus, et laskmist viiakse läbi praktilise riigikaitseõppe raames välilaagris.

12) 2.2.1 relvaõpe lasketiirus õppesisuna on nõutav tsiviilkäibes lubatud sõjaväerelvade kasutamine. Jääb arusaamatuks, millest selline nõue tuleb, kuna see piirab märgatavalt laskeõppe läbiviimist. Sõjaväerelvadeks on Kaitseväe ja Kaitseliidu relvad, kusjuures need jagunevad sõjarelvadeks ja mittesõjarelvadeks. Mittesõjarelvad jagunevad omakorda tsiviilrelvadeks ja õpperelvadeks. Täna on olemas haridusasutused, kellel on olemas oma relvad ja relvaluba, kuid uue ainekava kohaselt praktilises õppes ei tohi nad neid kasutada, kuna tegemist ei ole sõjaväerelvadega. Isegi siis, kui tegemist on täpselt sama tootja ja sama mudeliga, mis on olemas kas Kaitseväes või Kaitseliidus. Kehtestatud piirang ei võimaldada laskeõpet läbi viia koostöös mõne laskesportklubi või jahimeeste seltsiga. Sihtimisõpet ja laskeasendid on võimalik läbi viia õhk-, laser-, paintball ja airsoft relvadega, kuid nende kasutamine on praeguses sõnastuses välistatud. Erinevad kaitseministeeriumi ja tema haldusala ametnikud on viidanud ÜRO lapse õiguste komiteele, kes 2017. aasta lõppjäreldest tegi Eestile soovitus keelata lastele üldine tulirelvade kasutamine. Esiteks ei käsitle antud soovitus sõjaväerelvi, teiseks tuleb eristada relva käsitlemine ja relvaõpe juhendaja järelevalve all. Ka täna on Kaitseliidu noorliikmetele alates 12. eluaastast lubatud tulirelvadest laskmine juhendaja järelevalve all. 17 aastasele ajateenijale võib anda kätte sõjaväerelva; laskeõpet tehes 11. klassi viimasel veerandil, on valdav enamus õpilastest täisealised, mistõttu puudub välistus sõjaväerelva keelamiseks.

Eristama peab relvaõpet ja laskeõpet. Relvaõppe andmise koht ei pruugi asuda tiirus, kuid laskeõpet viiakse läbi tiirus/laskepaigas.

Ettepanek – asendada õppesisu alljärgneva lausega: „Harjutatakse relva ja laskemoona ohutut käsitlemist ning laskmist sihtmärgi pihta kasutades erinevaid laskeasendeid lähtuvalt kasutatavast relvast juhendaja kontrolli all. Tegevus lähtub kehtivast seadusandlusest.“

Ainekava väljatöötanud Kaitseministeeriumi vastus oli: Muutsime samuti seda osa. Riigikaitseõpetuse nõ teoreetilise kursuse raames võib õppe eesmärgil tutvustada õpilastele sõjarelvi, kui ka neid relvi, mis tsiviilkäibes lubatud. Laskeväljaõpet võib teha ainult mittesõjarelvadega ehk tsiviil- ja harjutusrelvadega. Teema on läbi räägitud ministeeriumil ka Kaitseliiduga.

<p>13) 2.2.1 välilaagri rajamise, sh toitlustamine õpitulemusel on nõutav, et õpilane kasutab 24h toidupakki. Ei ole selge, miks on nõutav 24h toidupaki kasutamine, mis eeldab vähemalt kolme toidukorra puhul kateloki vms kasutamist. Õpieesmärki kateloki kasutamiseks on võimalik saavutada ka 12h ja ühekorra toidupakiga, lisaks on võimalik toidu valmistamine etteantud toorainest, mis ei ole ühegi kuivtoidupaki sisu. Senine laagrite praktika on maksimaalselt üks kord ise toitu valmistada. Laagri läbiviijale peab jääma paindlikkus, millist kuivtoidupakki kasutada ja kuidas tagada toitlustamine.</p> <p>Ettepanek – punkt 3 asendada alljärgnevas sõnastuses: valmistab ette välitingimustes sooja toidu kasutades välitoitlustusvahendeid ja kuivtoidupakki või määratud tooraineid.</p>	<p>Arvestatud. Uus sõnastus: Harjutatakse majutuse ja toitlustuse korraldamist välitingimustes koos telkide, söögi- ja hügieenialade püstitamise ning sooja toidu valmistamisega.</p>
<p>14) Läbivalt kasutatakse ainekavas mõisteid laager, välilaager, praktiline õpe, praktiline kursus, samas on mõeldud ühte ja sama kursust.</p> <p>Ettepanek – asendada läbivalt kursuse nimetus „riigikaitsealaager“</p>	<p>Ei arvestata. Valikaine nimetuseks saab riigikaitseõpetus ja kursuste nimetused on riigikaitse ja praktiline õpe välilaagris.</p>
<p>15) Punkti 1.2 alusel koosneb valikaine kahest kursusest, millest praktiline kursus toimub võimaluse korral Kaitseväe või Kaitsealiidu struktuuriüksuses või välilaagris. Kool võib korraldada riigikaitseõppe kursuseid lõimides, kuid ainekava ei anna täpsemaid juhiseid kuidas kursuseid lõimida. Paljud koolid on kursused lõiminud nii, et 5-7 päevase tsükli viiakse kursused läbi väljapool kooli kasarmu- ja välitingimustes. Enne 2022. aastal toimunud välilaagrite korraldamise reformi osales nii riigikaitsekursustel ligi veerand kõikidest õpilastest.</p> <p>Ettepanek – täiendada punkti 1.2 alljärgnevalt: Kool korraldab riigikaitseõpetuse oma võimaluste järgi kas eraldi teoreetilise ja praktilise kursuse või lõimitult või tsükliõppena 5-7 päevase programmina Kaitseväe või Kaitsealiidu struktuuriüksuses või muus selleks kohandatud kohas koos ööbimisega kasarmu- ja välitingimustes lähtudes kehtestatud kodukorrast.</p>	<p>Ei arvestata. Ainekava väljatöötanud Kaitseministeeriumi vastus oli: Ei arvestata. Riigikaitse Rügement soovib taastada varasema olukorra, kus neil tekib võimalus riigi raha eest teha laagreid ja seda müüa teenusena koolidele. Nägime palju vaeva, et seda muuta. Laager viiakse läbi ainult Kaitseväe ja Kaitsealiidu struktuuriüksuste poolt.</p>
<p>16) Praktilise õppe maht on 35 tundi, hetkel on seal vaid 5 teemat. See tähendab, et iga teema käsitlemiseks on keskmiselt 7 tundi, mida on</p>	<p>Ei arvestata. Ainekava väljatöötanud Kaitseministeeriumi vastus oli: Kaitsealiidu ja Kaitseväe üksused teevad samas mahus praegu laagreid ja</p>

<p>liiga palju. Kui valikaine riigikaitsele on lisatud elanikkonnakaitse, siis praktilises õppes väljund puudub.</p> <p>Ettepanek – lisada kursusele „Praktiline õpe“ alljärgnevad teemad: maskeerimine ja moondamine; liikumisviisid, sh relvaga; käemärgid; ellujäämisõpe (tule tegemine, vee puhastamine, ööbimiskoha tegemine käepärastest vahenditest jne); esmaste tulekustutusvahendite kasutamine; välihügieen; evakuatsioon põlevast majast; kaitsevää rutiinid ja päevaplaan; riviõpe).</p> <p>Soovi korral esitame täpsemad õpitulemused ja õppesisu.</p>	<p>süsteem toimib, kuna nemad on ainukesed läbiviijad siis ei ole põhjust Rügementi seisukohta arvesse võtta, sest nemad laagreid läbi viia ei tohi.</p>
<p>Juhime tähelepanu vajadusele kehtestada ülemikuperiood, kuna paljudes haridusasutuses viiakse 2022/23 õppeaastal läbi ainult kursus „Riigikaitse“ ja 2023/24 õppeaastal praktiline õpe välilaagris. Ainekavu võrreldes võib osa õpieesmärke jääda täitmata, kuna näiteks hetkel kehtiva ainekava raames on riviõpe osa kursusest „Praktiline õpe välilaagris“, siis uues ainekavas on see valikaines „Riigikaitse“. Ilma üleminekuperioodita võib tekkida olukord, kus mõni õpieesmärk jääb saavutamata. Samuti on vajalik uuendada riigikaitseõpik enne uue õppeaasta algust ning viia läbi riigikaitseõpetajate täiendkoolitus. Oleme valmis oma ekspertidega osalema töörühma töös, mis arutab ainekavale tehtud muudatustepepanekuid.</p>	<p>Üleminekuperiood kehtestatakse olukorras, kus kool on kohustuslikus korras millelegi üle minemas. Sellist olukorda eelnõuga ei teki. On alust rääkida seirest ning koolide praktika kaardistamisest. Seda saakindlasti teha, kuid see ei vaja eraldi regulatsiooni kehtestamist.</p>
EESTI LINNADE JA VALDADE LIIT	
<p>1. Eelnõu §-ga 1 muudetakse Vabariigi Valitsuse 16. detsembri 2010. a määrust nr 182 „Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava” (PLRÕK). Kui lugeda põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse (PGS) § 49, siis tõhustatud tuge ei oleks justkui lihtsustatud õpet vajavale õpilasele võimalik soovitada. Määruse muutmise eelnõu seletuskirjas on aga kirjas, et punktiga 2 muudetakse määruse § 1 lõiget 2, lisades kehtivale tekstile sõna „üldjuhul” ning et muudatus tuleneb PLRÕK-i sihtgrupi laiendamisest, kuid üldjuhul on see õppekava siiski mõeldud kerge, mõõduka, raske või sügava intellektipuudega õpilastele. Ehk siis eritugi, kuna õpilasel on kas kerge, mõõdukas, raske või sügav intellektipuue.</p>	<p>Kui õpilasel, tulenevalt tema erivajadustest, ei ole põhjendatud õppimine 6 õpilasega klassis, samuti ei vaja õpilane muid eritugesid (puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodika jne) siis ei ole tõhustatud toe määramine viidatud PGS-i paragrahvi vastuolus.</p>

<p>Punktiga 3 nähakse määruses ette uued sätted – määruse paragrahvi 1 täiendatakse lõigetega 2¹ ja 2². Lõikes 2¹ sätestatakse – „Põhjendatud juhtudel võib lihtsustatud riiklikku õppekava rakendada koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel ja vanema nõusolekul pervasiivse ja/või spetsiifilise segatüüpi arenguhäirega õpilasele, keda kool on toetanud tõhustatud ja eritoe tingimustel, sealhulgas õpitulemuste vähendamine või asendamine või kohustusliku õppeaine õppimisest vabastamine, järjepidevalt vähemalt ühel õppeaastal ning sellest hoolimata on õpilasel ületamatud raskused õppetöös. Erandkorras õppekava muutmise soovitusel tegemisel võib koolivälise nõustamismeeskond võtta arvesse ka koolieelses lasteasutuses rakendatud toetusmeetmeid ning nende mõju.“</p> <p>Ehk siis jälle eritugi, kuna pervasiivse ja/või spetsiifilise segatüüpi arenguhäire korral on tegu psüühilise häirega.</p> <p>Samas eelnõu</p> <p>Lisa 1 („Lihtsustatud õpe“) p 1 (1) kohaselt lihtsustatud õppe põhiülesanne on toetada ja suunata tõhustatud või eritoeaga õpilase arengut. /... / ja</p> <p>Lisa 2 („Toimetulekuõpe“) p 1.1.2 kohaselt toimetulekuõppe põhiülesanne on toetada tõhustatud või eritoeaga õpilase arengut /... /.</p> <p>Palume selgitada, kas selle tagajärjeks võib olla, et Rajaleidja koolivälise nõustamismeeskond võib hakata soovutama nii lihtsustatud kui toimetulekuõppe õpilastele suuremas mahus tõhustatud tuge, mis ei ole aga põhjendatud. Samuti saab tõhustatud toe otsuste puhul omavalitsus vähem raha kui eritoe puhul, aga nii keerulisi õpilasi ei ole võimalik õpetada tõhustatud toe tingimustes (12 õpilast klassis) ja koolid vajavad lisarahastust, et moodustada väiksemaarvulisi klasse.</p> <p>PGS-i § 100⁸ („Üleminek tõhustatud toe ja eritoe rakendamisele“) lõike 1 kohaselt enne 2018. aasta 1. veebruari nõustamiskomisjonilt õpilastele antud soovitused, mille põhjal võib rakendada lihtsustatud</p>	<p>Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava ajakohastamisega ei reguleerita Rajaleidja koolivälise nõustamismeeskonna töökorraldust. Selleks on eraldiseisev määrus „Koolivälisele nõustamismeeskonnale soovitusel andmiseks esitatavate andmete loetelu, taotluse esitamise ning koolivälise nõustamismeeskonna soovitusel andmise tingimused ja kord.“</p> <p>Tõhustatud või eritoe määramisel lähtutakse konkreetsest õpilasest ja tema vajadustest. Soovitusel andmisel tugineb koolivälise nõustamismeeskond lapse kohta eelnevalt läbiviidud pedagoogilis-psühholoogilise hindamise ja spetsialistide uuringute tulemustele ning muule lapse kohta teada olevale asjakohasele informatsioonile. Soovitustena kaalutavaid tugimeetmeid analüüsitakse lapse huve arvestavalt lühi- ja pikaajalises perspektiivis. Ühtki otsust ei langetata määruse eelnõule antud tagasisides viidatud põhjustest tulenevalt.</p> <p>Määruse eelnõud muudetakse järgmises sõnastuses:</p> <p>Lisa 2 punkt 1.1.2 sõnastust järgmiselt:</p> <p>„1.1.2 Toimetulekuõppe põhiülesanne on toetada eritoeaga õpilase arengut ning tema kujunemist Eesti kodanikuks, kes tuleb eluga toime tuttavates tingimustes, teeb võimetekohast praktilist tööd ja on teadlik enda kuulumisest oma rahva ja Eesti kodanike hulka.“</p>
---	---

õpet või viia õpilane üle õpiraskustega õpilaste klassi, ja direktori otsused viia õpilane üle käitumisprobleemidega, raskete somaatiliste haigustega või kõnepuudega õpilaste klassi, loetakse alates 2018. aasta 1. veebruarist soovitusel rakendada õpilasele tõhustatud tuge. Samas annab Rajaleidja kooliväline nõustamismeeskond jätkuvalt lihtsustatud õpet vajavale õpilasele (mille soovitamise aluseks on F70 ehk kerge intellektipuue) tõhustatud toe soovitusi.

Taustainfona on teada see, et Rajaleidjad ei saa anda eritoe soovitusi, kui lapsel ei ole kehtivat rehabilitatsiooniplaani ja on juhtumeid, kus toimetulekuõppe lapsele on sellepärast määratud tõhustatud tugi. Rehabilitatsiooniplaani olemasolu ei tohiks aga olla eritoe määramise tingimuseks (kui lapsevanem näiteks keeldub rehabilitatsiooniteenustest), kuna see on seotud sotsiaalvaldkonnaga, eritoe otsus on aga hariduslik küsimus.

Teine tähelepanek puudutab Lisa 2 („Toimetulekuõpe“) p 3.9. „Õppetegevus toimub üldjuhul õpperühmades, kus arvestatakse iga õpilase arengutaset ja tagatud on individuaalne lähenemine. Õpperühmade komplekteerimisel on soovitav lähtuda õpilaste arengutasemetest. Õppetööd viivad rühmas läbi õpetaja ja abiõpetaja(d)/õpetajaabi(d).“ Abiõpetaja/õpetaja abi olemasolu peaks olema vajaduspõhine, mitte kohustusena sisse kirjutatud. Küsimusi tekitab ka selle tingimuse täitmise rahastamine. Kahtlemata oleks suurepärane, kui abiõpetaja või õpetaja abi oleks õpetajale toeks, aga sel juhul peaks see tingimusena olema lisatud ka lihtsustatud õpet vajavate klasside juurde (neis on laste arv tavaliselt suurem, individuaalset lähenemist vajavad nad sama palju kui toimetulekuõppe õpilased).

PLRÕK osas on märgitud ka, et muudatused on asjakohased. Rohkem on rõhku pandud sellele, et õpitav on enam kooskõlas tänase maailmaga ning reegleid ja teoreetilisi teadmisi õpetatakse

Viidatud info, et eritoe määramisel on vajalik rehabilitatsiooniplaan, ei vasta tõele.

PGS (vastu võetud 10.01.2018) § 49 lõike 2 punkt 1 sätestab järgmist: “puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodikat, -vahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialistide teenust lõimituna sotsiaal- või tervishoiuteenustega või mõlemaga.”.

Kehtiv PGS (vastu võetud 26.10.2022) § 49 lõike 2 punkt 1 sätestab järgmist: “puudespetsiifilist õppekorraldust, -keskkonda, -metoodikat ja -vahendeid ning õppes osalemiseks pidevat tugispetsialisti teenust.”.

Tagasiside teisele tähelepanekule.

Määruse eelnõu Lisas 2 („Toimetulekuõpe“) punkti 3.9. on muudetud järgmises sõnastuses - „Õppetegevus toimub üldjuhul õpperühmades, kus arvestatakse iga õpilase arengutaset ja tagatud on individuaalne lähenemine. Õpperühmade komplekteerimisel on soovitav lähtuda õpilaste

<p>minimaalselt, aga sel määral, et üldistada ja teadvustada praktiliselt omandatud. Muudatused võimaldavad paindlikumalt õpilasest lähtuvat õpet korraldada, näiteks õppekoormuse, valikainete (nt valitud tööõpetuse suunale koostab ainekava kool) osas jms. Toimetulekuõppe õpilasel tuleb sõnalise hinnangu juures „tuleb toime“ ja „tuleb toime abiga“ alati lahti kirjutada, millega õpilane toime tuleb. See annab vajalikku informatsiooni, millega õpilane täpsemalt juba toime tuleb.</p>	<p>arengutasemetest. Õppetööd viib rühmas läbi õpetaja, vajadusel koos abiõpetajaga/õpetajaabiga.“</p> <p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>2. Eelnõu § 2 Riiklik õppekava (RÕK) Üldistatult võib öelda, et eesmärgid on head, kuid oluline on pöörata tähelepanu, et ka sisu kõik punktid sellele vastaksid. Arendustöö töörühma üks eesmärk („3) sõnastada kooliastme õpitulemused sellisel üldistusastmel, mis võimaldab koolile ja õpetajale suuremat paindlikkust õppesisu valikul ning õppetöö korraldamisel;“), mis läbib kõiki aineid, tekitab küsimusi. Positiivne on, et usaldatakse õpetajat ja kool saab otsustada, mis on õpetatavas aines on kõige olulisem. Samas võib tekkida sisemine konflikt nendes ainetes, kus toimuvad tasemetööd ja lõpueksamid, mida konkreetne õpetaja ei koosta. Ainekavades ei ole määratletud selgelt, mis on nõ kohustuslikud teemad ja millised mitte. Näide ühe matemaatika õpetaja hinnangust oma ainekavale - Matemaatikas on kava nii üldsõnaliseks läinud, et erinevate õpikute tootjad võivad kava väga erinevalt tõlgendada. Alles 2022. kevadel kohtusin gümnaasiumi sisseastumiskatsetel hindamisjuhendit, mis nõudis vastajalt valemit, mis ühe kirjastuse raamatus on nõ tärniga teema (vabatahtlik ja õpekavas mitte kohustuslik) ning teise kirjastuse õpikus täpselt samasugune peatükk, nagu iga teine. Ettepanek: kehtestada riiklikult nn miinimumtase, mille järgi mõõdetakse § 23 lõikes 1 nimetatud 50% piiri põhikooli lõpueksamil jm õpitulemuste saavutamist mõõtvatel testidel ja millest lähtutakse nende koostamisel.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele. Kõik õpitulemused, mis on riiklikus ainekavas on kohustuslikud. Matemaatika õpitulemused on esitatud teemade kaupa, järelikult on nende teemade käsitlemine kohustuslik.</p>
<p>Paragrahv 6 lõige 5 sõnastus muudab koolide vastutuse veelgi suuremaks: „Õpet võib korraldada ka väljaspool kooli ruume ning virtuaalses õppekeskkonnas tagades õpilase vaimse ja füüsilise</p>	<p>Teadmiseks võetud, mitte arvestatud. Käesolev akt ei muuda kooli kohustust PGSi järgi. See oli ja jääb ning kehtib ka täna mistahes kooli organiseeritud tegevuses. PGSi toodud kohustus on jätkuvalt kehtiv ja</p>

<p>turvalisuse ning tervise kaitse“. Selline sõnastus loob võimaluse, kus lapsevanemad saavad nõuda koolilt absoluutset turvalisust, mis paraku päriselus ei ole ka parimal juhul võimalik. Sõna „tagama“ asemel võiks olla vähem resoluutne väljend.</p>	<p>seada kohustust ei saa õppekavaga muuta kuidagi ulatuslikumaks või seda vähendada. Õppekavas toodu on PGSi ja selle mõttega igati kooskõlas ja proportsionaalselt samas suurusjärgus, lisades vaid selgitava täpsustuse kohustuse kehtivuse kohta, mis on tegelikult alati olemas olnud.</p>
<p>Paragrahv 15 täiendatakse lõikega 3²- 3³, mis puudutab B-võõrkeelte lisandumist. „B-võõrkeele valib kool, arvestades kooli võimalusi ning õpilaste soove. Kool pakub õpilastele valiku mitme B-võõrkeele vahel.“ Samas, kooli võimalused võivad olla piiratud, sest väikeses maakoolis oleks mitme B-võõrkeele õpetaja palkamine ressursi raiskamine, seda enam, et neile ei saa pakkuda täiskoormust. Samuti jääb küsitavaks kelle õigused jäävad peale, kas kooli või õpilase omad, kui välja on toodud, et kool peab arvestama õpilaste soovidega. Isegi kui kool saaks võimaldada valikut B-võõrkeele õpetamise osas, siis pole välja toodud gruppide suurust, millega kool peaks arvestama, et üldse keeleõpet alustada. Võõrkeelte ainekavas: 1.5 Õppetegevuse kavandamise ja korraldamise põhimõtted: Õpe peaks toimuma individuaalselt kui ka teistega koos. Kommentaar: Milliste ressursside toele saab kool loota, et antud tingimust täita? Võõrkeele õppes tuleb kasutada autentset kirjandust. Kommentaar: jääb arusaamatuks, mis on autentne kirjandus?</p>	<p>Määruse eelnõu sätestab: „B-võõrkeelena õpitakse inglise, saksa, prantsuse, hispaania, soome, rootsi, vene, läti või muud võõrkeelt kooli õppekavas määratud korras arvestusega, et õpilasele pakutakse võimalust valida kahe või enama võõrkeele vahel.“ Koolid võivad seejuures B-võõrkeelte valikute laiendamisel koostööd teha. Keeleõpperühma minimaalne suurus ei ole sätestatud, ainevaldkonnakava 1.7. 2) soovib korraldada õpet mitte suuremates rühmades kui 15 õpilast.</p> <p>Võõrkeelte ainekava 1.5. 5) sätestab, et „võimaldatakse õpet nii individuaalselt kui ka koos teistega, kujundatakse õpiharjumusi ja - oskusi, suunatakse tegema valikuid, et toetada õpilaste kujunemist aktiivseiks ning iseseisvaiks õppijaiks;” mille all peetakse silmas eelkõige iseseisvat tööd (sh n-ö koduseid ülesandeid) ja paaris- või rühmatööd klassis.</p> <p>1.5. 8) tuuakse välja, et „kasutatakse autentset keelematerjali ning nüüdisaegset õppekirjandust, sh digimaterjale ja -vahendeid;” mille all on mõeldud eelkõige sihtkeelset (kohandamata) õppematerjali ja -kirjandust.</p>
<p>Paragrahv 20 lõike 2 lause sõnastust on muudetud järgmiselt: “Õppetunni vältel saab õpilane enamasti suulist või kirjalikku sõnalist tagasisidet õppeainet ja ainevaldkonda puudutavate teadmiste ja oskuste (sealhulgas üldpädevuste, kooliastme lõpuks taotletavate teadmiste, oskuste ja hoiakute ja läbivate teemade) kohta”. Kaotatud on õppepäeva mõiste st käitumine väljaspool ainetunde pole oluline. Samuti ei pea enam tegelema väärtushinnangute kujundamisega. Ettepanek: Sõnastus võiks alata “Koolipäeva jooksul saab õpilane tagasisidet...”</p>	<p>Ettepanek viib selleni, et keegi ei tunne end seotuna selle tagasiside andmisega. Väärtushinnangute kujundamine on õppekavas olulisel kohal ja väljatoodud lisaks ka valdkondade üldosades.</p>
<p>Paragrahv 24 täiendatakse lõikega 8. See lisatud osa, kus õppeainete lõimimine on saanud hindamisel täpsema sisu, on hea alternatiiv</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>

<p>ainepehisele hindamisele. Ainekavades on läbiv väljend “mõõdukas õpikoormus”, mis on küll arusaadav, aga väga mitmeti tõlgendatav.</p>	
<p>3. Märkused ainekavadele. Keel ja kirjandus - Õpitulemused I kooliastme lõpus varasemaga võrreldes on vähe lahti kirjutatud (vanas osaoskuste kaupa). - Õppesisu ja -tegevuse valib aineõpetaja arvestusega, et kooliastmeti kirjeldatud õpitulemused, üld- ja valdkondlikud ning ainealased pädevused oleksid saavutatavad ... Sellise määratluse puhul a) õpetaja koostab ise õppematerjali (mis praeguste koormuste juures ei ole mõeldav ja tekitab ebaühtlust lähtuvalt õpetajast ja/või koolist); b) õpetaja kasutab ka edaspidi kirjastuse õpikut ja õpetab seda, mida kirjastus pakub.</p>	<p>Esimese kooliastme õpitulemused on rohkem üldistatud ja esitatud ilma osaoskusteta, et soodustada üldõpetust. Emakeele/õppekeele areng toimub kõigis ainetundides. Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetoodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele. Õpetaja ei pea hakkama ise konkreetset õppesisu koondama, kuid soovi korral on tal see võimalus. Õppesisu on ka praegu ainekavades soovituslik ja valikuline, kuid kohati tinginud arusaama, justkui tuleks kõike esitatut käsitleda ning seetõttu loonud mulje riikliku õppekava ülekoormatusest.</p>
<p>Liikumisõpetus Ilmselt tõuseb iga kooli kehalise kasvatus ainekava tähtsus, kuna seal määratakse täpselt ära, mida soovitakse õpitulemustega saavutada. Ainekava ülesehitus muutub päris suures osas, st et enam ei lähtuta kindlatest spordialadest, vaid aine valdkondadest, milleks on liikumisoskused, kehaline aktiivsus, tervis ja kehalised võimed, liikumine ja kultuur, vaimne ja kehaline tasakaal. a) Liikumisoskused - see on valdkond, millega suures osas on alati tegeletud. Erinevate oskuste edasiliikumisoskused, vahendi käsitlemise ja vahendil liikumise ning kehakontrollioskused, arendamine läbi mängude, harjutuste, spordialade. Vahe seisneb sellest, et kinni ei pea olema paari kindla spordiala selgeksõppimisel, vaid erinevates spordialades vajaminevate oskuste arendamisel. Oskuste olemasolul suudab õpilane paljudes erinevates mängudes/aladel kaasa lüüa. b) Tervis ja kehalised võimed - lisandub laiem oma kehalise võimekuse analüüsimine ja eesmärgistamine. c) Kehaline aktiivsus- Oluline valdkond, kuna seni on kehaline kasvatus väga suures osas õpilastes tekitanud vastumeelsust ning tinginud hilisemas elus passiivse elustiili. d) Liikumine ja kultuur- Samuti valdkond, millele pole palju tähelepanu pööratud, kuid mis on oluline - sport kui kultuuri osa. Õppimine on võimalik viia koolikeskkonnast</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>

<p>välja, käies õpilastega liikumisüritustel, matkaradadel jne. Oluline osa on ka loomingulisusel, toetades neid ise looma midagi liikumisega seotult. e) Vaimne ja kehaline tasakaal- seni vähe tähelepanu saanud, kuid oluline valdkond. Kogu kontseptsioon on uus ning paljude koolide mitmeaastased katsetused on näidanud, et see toetab õpilaste liikumisrõõmu ja -aktiivsust nii koolis kui kooliväliselt.</p>	
<p>Informaatika §1.4 lõige soovib kaasaegseid materjale kasutada. Kas koolidele hakatakse tasulisi programme kompenseerima? Kahjuks ei ole kõikidele tasulistele programmidele vabavaralist alternatiivi.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Õppevahendid, tasulised või tasuta, on olnud kooli kohustus koostöös pidajaga ja nii ka jääb.</p>
<p>Loodusained Õppekavas on välja toodud pidepunktid, mille abil on õppetööd võimalik planeerida vastavate õpitulemusteni jõudmiseks. Antud pidepunktide abil on võimalik teemasid järjepidevust ja eelteadmisi silmas pidades õpetada. Rõhutatakse ka koostööskuste arendamist, aga siin ei tohi unustada õpilase enda vastutust oma töötulemuste eest. Ettepanek: uues õppekavas võiks rohkem esile tuua kodupoolset tuge ja lapsevanema vastutust. Vajalik on kodu tugi ja koostöövalmidus. Positiivne on, et toodud on õppesisu seostamine reaalse eluga: „Õpilaste sisemise õpimotivatsiooni kujunemiseks ja hoidmiseks esitatakse õppematerjal võimalikult probleemipõhiselt ning õpilase igapäevaelu ja kodukohaga seostatult.“ Ettepanek: keeruline küsimus on õpilaste huvi hindamine. Kuidas hinnata ja millisel skaalal õpilase huvi aine vastu?</p>	<p>Eesmärk ei ole huvi hinnata mingil konkreetsel skaalal. Ilma õppeaine vastu huvi tekitamata on õppeprotsess aga mõeldamatu. Huvi tekkimist saab jälgida ja sellele hinnangut anda. Juba aastaid on probleemiks, et LTT erialadele kõrgkoolides ei jätku tudengeid. Eelduseks, et need erialad ei jääks tühjaks, on koolis tärganud huvi loodusvaldkonna õppeainete vastu. Seetõttu otsustati ka seda eraldi rõhutada. Ettepanek kodu osast õppeprotsessis teadmiseks võetud.</p>
<p>Võõrkeeled Ettepanek: A-võõrkeeles on II ja III kooliastme lõpus kirjeldatud õpitulemuste vahel suur lõhe ning II kooliastme A2 taseme kirjeldus näib pisut liiga lihtne olevat (nt valdav osa õpilasi ei vaja, et inglise keelne kõne oleks tingimata aeglane). B-võõrkeele valimine: oluline on, et säiliks nii põhikoolis (A- ja B-võõrkeelte) kui gümnaasiumis (B1 ja B2 võõrkeelte) sihttasemed nii nagu kooskõlastusringil olev eelnõu ette näeb.</p>	<p>Kommentaari esimeses osas puudub konkreetne ettepanek. Ainevaldkonna kirjelduses välja toodud keeletasemed (II kooliastme lõpus A2 ning III kooliastme lõpus B1) kehtivad ka neile, kelle A-võõrkeel ei ole inglise, vaid mõni teine ühiskonnas vähem levinud keel (nt saksa, prantsuse), mis vajab keeletasemete saavutamiseks üldiselt rohkem tööd. Õpitulemuste kirjeldustes on lähtutud Euroopa keeleõppe raamdokumendi sihttasemete kirjeldustest. Võõrkeelte sihttasemete säilitamise soov arvestatud.</p>
<p>Tehnoloogia Punkt 1.5 ütleb, et “Õppetegevust kavandades ja korraldades teevad õpetajad koostööd, seejuures: 8) rakendatakse</p>	<p>“sh väljaspool kooli” lause lõpust eemaldatud, kuna võimalikud koostöised tegevused väljaspool kooli on loetletud 1.5 (6).</p>

<p>uurivat õpet ning kasutatakse mitmekesiseid ja kombineeritud õppemeetodeid ning aktiivsust, loovust, koostööd ja tagasisidet soodustavaid tegevusi sh väljaspool kooli..." Ettepanek: jääb selgusetuks, mida "väljaspool kooli" tähendab. Kui on mõeldud õppekäike või kodutöid, siis võikski nii kirjutada. Praegu jääb mulje nagu peaks õpetaja muu hulgas tegema koostööd huviringidega jms. Nimetatu oleks õpetajale aga lisäülesanne, millega nõustuda ei saa.</p>	
<p>3. Määruse jõustumine. Määrus jõustub üldises korras, kuid seda rakendatakse alates 1. septembrist 2024. a. Seletuskirja kohaselt määruse üldises korras jõustumine võimaldab koolidel asuda õppekavasid muutma ja oma õppekorraldust muudatustega kooskõlla viima 2023/2024. õppeaasta lõpuks. Küsimusi on tekitanud, kas on mõistlik kiirustada muudatuste kooskõlla viimisega ühe õppeaastaga. Lisaks õppekava muudatustele on koolielus väga palju erinevaid teemasid, millega igapäevaselt tegelema peab ja õppekava muudatuste ja nende tõhus rakendamine on ajamahukas töö, mis vajab väga head läbimõtet ja ettevalmistamist. Kaaluda võiks ettepanekut rakendada õppekava alates 1. septembrist 2025.</p>	Teadmiseks võetud.
<p>4. Teeme ettepaneku veel enne eelnõu edasist menetlemist korraldada infotunnid koolijuhtidele ning ainete kaupa aineühendustele või aineplokide kaupa õpetajatele kavandatavate muudatuste arutamiseks.</p>	Teadmiseks võetud.
<p>NARVA LINN</p>	
<p>Põhikooli riiklik õppekava Narva linna algklasside õpetajate aineühenduse ettepanekud ja küsimused: Kõikides programmides puudub sisu. Kunsti, töö ja kehalise kasvatuse ainetes pakutakse sõnalist hinnangut. Suurt tähelepanu pööratakse muusika ja joonistamise seosele ning tänaval liikumisele (liuväli, rulluisud, mängud). Uuendatud matemaatikaprogrammi suur erinevus on selles, et teine osa ei ole jagatud peamiste suurte temade järgi: arvutamine, mõõtmine, geomeetrised kujundid ja probleemide</p>	<p>1.-3. Õppekava rakendamist toetavat materjalide loomisega HTM tegeleb. Need on soovituslikud. 4. Tunnijaotuskava esitatakse ainevaldkonna-põhiselt, kuid üldised mahud jäid samaks. Tööõpetuse tundide arv esimeses kooliastmes on seotud kunstiõpetuse tundide arvuga, tunnijaotusplaan on otseses seoses õpilaste maksimaalse lubatud nädalakoormusega (PGS)</p>

<p>lahendamine. Viimane teema on uus. Samuti programmis puudub õpiväljunditest lähtuv teema “Murdude 1/2, 1/3, 1/4 ja 1/5 tähenduse selgitamine; arvuosa leidmine nende murdude järgi“. Vene keele hindamist pakutakse nii sõnaliselt kui ka numbriliselt kooli äranägemise järgi. Suurt tähelepanu pööratakse digitehnoloogia kasutamisele tundides. Vene keele programm on lühendatud.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kas HTM töötab välja metoodilisi materjale? Kui jah, siis kas need on kohustuslikud või soovituslikud? 2. Korraldada algklasside õpetajatele täiendkoolitused kujundava hindamise ja uue õppekava rakendamise teemal (sh soovitusi, milliseid õpikuid kasutada). 3. Töötada välja metoodilised materjalid uue programmiga töötamiseks, luua või kohandada õpikuid uuest õppekavast lähtuvalt. 4. Muuta tööõpetuse õppetundide arvu I kooliastmes 4,5 asemel 4. või 5. täistundi. 	
<p>Ainevaldkond „Keel ja kirjandus“ <u>Ettepanekud/ kommentaarid:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Õpetajad tunnevad muret, et põhikoolis väheneb vene keele ja kirjanduse tundide arv. Kuigi arvatakse, et teist ja kolmandat keelt saab edukalt omandada vaid juhul, kui lapse emakeel on piisavalt heal tasemel. Emakeelt hästi valdav laps saab koolis paremini hakkama. Emakeel on oluline vahend ka uute keelte õppimisel ja kõikide teadmiste omandamisel. 2. Kas kool võib muuta tundide arvu vene keele ja kirjanduse õpetamisel? Näiteks, 3 kooliastmes on vene keele õppimiseks ette nähtud 3 tundi, kirjanduse õppimiseks 6 tundi. Kas on võimalik muuta tundide arvu: vene keel – 6 tundi, kirjandus – 3 tundi? 3. Kas üleminek uuele õppekavale toimub järk-järgult (esimesed kooliastmete klassid – 1. klass, 4. klass, 7. klass) või korruga kõikides klassides 1. klassist 9. klassini? 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Vene keele tundide arvu vähendamine on otseselt seotud eestikeelsele õppele üleminekuga ja eesti keele kui teise keele tundide arvu suurendamisega. Kuna eesti keele kui teise keele sihttaseme on tõstetud B2-le, on vaja ka rohkem ainetunde. Eesti keele kui teise keele sihttaseme tõstmine on vajalik, et tagada kõigile õppijatele võrdsed võimalused sisenemiseks õppesse järgmisel haridustasemel. Eesti keelest erineva õppekeelega koolis või klassis toetab vene keele arengut lisaks keeletundidele ka aineõpe vene keeles. 2. Koolil on õigus jagada tunde valdkonnasiseselt kooliastmes. Oluline on jälgida, et ainevaldkonna kõikide õppeainete õpitulemused oleksid saavutatavad. Vene keelt ja kirjandust võib õppida ka lõimituna. 3. Keele ja kirjanduse valdkonnas rakendub tunnimahu muudatus kohe kõikides klassides, et toetada õpilasi üleminekul eestikeelsele õppele.

<ol style="list-style-type: none"> 4. Vastavalt Vabariigi Valitsuse 19.08.2010 määrusele nr 116 „Keele- ja kultuuriõppeks võimaluste loomise tingimused ja kord“ korraldab kool põhiharidust omandavatele õpilastele vähemalt kahe õppetunni ulatuses nädalas valikainena keele- ja kultuuriõpet, kui selleks on kooli direktorile kirjaliku taotluse esitanud vähemalt kümne sama emakeelega õpilase lapsevanemat (eestkostjat). Kas need kaks õppetundi on arvestatud õppeaine "vene keel ja kirjandus" hulka? Või on see lisatunnid? 5. Eesti keele õpetajad andsid tagasisidet, et on veendunud, et tähtaegu tuleks pikendada, kuna õppeprotsessi tõhusaks toimimiseks puuduvad väljatöötatud ja HTMi poolt heaks kiidetud õppematerjalid, mis vastaksid uue riikliku õppekava nõuetele (õpikud, õpetajaraamatud, harjutamise materjalid, proovieksami materjalid jne). 6. Kas riiklikul tasandil on välja töötatud kohandatud õppematerjalid (sh elektroonilised) eesti keeles kõikides ainetsüklites (1.-9. klassid)? Kus neid on võimalik tellida või soetada? 7. Kas riiklikul tasandil on välja töötatud venekeelsete õppijate ning muu emakeelega õppijate eesti keeles ainete õpetamise meetodika? Kas õpetajatele antakse igas õppeaines abiks tunnipõhised meetodilised soovitusel? 8. Kas selline aine nagu kirjandus on põhikoolis eraldi õppeaine ja kas kirjandust hinnatakse eraldi (hindamiskriteeriumid)? 9. Milliseid võimalusi pakutakse eesti keele praktiseerimiseks väljaspool kooli (eriti Ida-Virumaa koolidele)? 10. Mis aastast muutub 9. klassi lõpueksamite struktuur? 11. Millal ilmuvad koolidesse õppematerjalid uue õppekava järgi? 12. Kas uuest õppekavast lähtuvalt on kavas õpetajate täiendkoolitused? 	<ol style="list-style-type: none"> 4. Keele- ja kultuuriõpet saab taotleda juhul, kui kooli õppekeel erineb õpilase kodusest keelest. Kui õpitakse veel vene keele ja kirjanduse ainekava alusel, on tõenäoliselt tegemist vene õppekeelega klassiga või kooliga. Sellisel juhul ei ole õpe vene keele ja kultuuri ainekava alusel õigustatud. 5. Eestikeelsele õppele ülemineku raames on juba välja töötatud ja töötatakse veel eri tasemega ja erinevale sihtrühmale suunatud eesti keele kui teise keele õppematerjale. 6. Õppematerjalid, sh digitaalsed, on väljatöötamisel. 7. Jah, luuakse meetodilised materjalid, lähtudes muu kodukeelega õppija aineõppest. 8. Jah, kirjandus on eraldi õppeaine ja hinnatakse eraldi. 9. Eestikeelsele õppele ülemineku tegevuskavas on arvestatud ka väljaspool kooli eestikeelse keelekeskkonna pakkumisega, sh näiteks eestikeelne huviharidus. 10. Küsimuses jääb ebaselgeks, mida mõeldakse “eksami struktuuri muutumise” all. B2-taseme eksam eesti keeles teise keelena on põhikooli lõpus võimalik juba praegu. 11. Kui õppekava muudatuste rakenduskohustus kehtib 2024. aasta septembrikuust, on selleks ajaks olemas ka uuendatud õppekirjandus. Muudatused iseenesest ei tingi täiesti uute õpikute vajadust. Toetavad meetodilised dokumendid peaksid valmima 2023. aasta lõpuks. 12. Õpetajate täienduskoolitus on planeeritud. 13. Õppetundide arv on kooliastme- ja valdkonnapõhine, et õpetajatel oleks suurem võimalus teha koostööd, viia õpet läbi valdkonnasiseselt lõimituna. 14. Eestikeelsele õppele ülemineku toetamiseks on planeeritud keele ja kirjanduse valdkonnakava, sh eesti keele kui teise keele tundide arvu tõstmine 2023. aasta septembris. 15. Oleme teadvustanud võimalikud raskused. Ainekavade muudatuste rakendamine on planeeritud koos eestikeelsele õppele üleminekul.
---	---

<p>13. Õpe on kavandatud hästi, aga tuleks pöörata tähelepanu sellele, et tundide jaotus peab olema ikkagi konkreetne, mitte niimoodi, et iga kool ise otsustab kui palju tunde teemast käsitletakse.</p> <p>14. Mis aastast muutub eesti keele tundide arv, kas 2023. või 2024. aastal? See jäi arusaamatuks.</p> <p>15. Võivad tekkida raskused sellega, et õppetöös õpetajad peavad kasutama tänapäevaseid ja kaasahaaravaid õppematerjale ning autentseid lugemis- ja kuulamistekste, mis hoiavad õpilasi kursis ühiskonnas toimuvaga ja tekitavad eesti keele kasutamise soovi. Vaevalt kool saab tagada kõik selleks vajalikud materjalid.</p> <p>16. Kuidas toimub tutvumine eesti kultuuriga? Kas riik toetab projekte või ekskursioone selleks, et lapsed saaksid tasuta külastada muuseume ja eesti kultuuriga kokku puutuda?</p> <p>17. Mõned õpitulemused ei ole jõukohased õpilastele.</p>	<p>Koostöös töötatakse välja nii kaasaegsed õppematerjalid kui ka koolitused õpetajatele.</p> <p>16. Eestikeelsele õppele ülemineku raames on planeeritud erinevaid toetusmeetmeid.</p> <p>17. Ei ole täpsustatud, millised õpitulemused ei ole õpilastele jõukohased. Õpitulemused on esitatud niisugusel üldistustasemel, et nende saavutamiseks on võimalik kasutada mitmesuguseid teid.</p>
<p>Ainevaldkond „Kehaline kasvatus“ Õpitulemused on muutunud, seetõttu tekitab nende tulemuste hindamine palju küsimusi. Kehalise kasvatus õpetajad teevad ettepaneku korraldada koolitusi selle programmi autoritega nende küsimuste selgitamiseks.</p> <p>Ainevaldkond „Kunstiained“ <u>Kommentaariid:</u></p> <p>1. Lõikes 1.5 (9) on kirjas: „kasutatakse mitmekesisest õpikeskkonda: loodus- ja linnakeskkond, arvuti- ja multimeediaklass, virtuaalkeskond jne, käiakse õppekäikudel, kontsertidel, teatrites, näitustel, muuseumides, stuudiotel, muusikakoolides, looduses, raamatukogudes jm“. Kui see on riiklik kohustus, peab olema ka riiklik rahastus, millega saab katta õppekäikude kulud.</p>	<p>Infopäevad ja koolitused on kavas. Liikuma Kutsuva kooli eestvedamisel on juba toimunud mitmeid koolitusi, tulemas koolitused on üleval liikumisõpetuse kodulehel: https://liikumisopetus.ee/koolitused/ Lisaks on antud lehel palju tugi- ja selgitus- ja õppematerjale uuenenud ainekava kohta.</p> <p>1. Mõeldud on õppimist klassiruumist väljas, nimetatud loetelus on selgitavad näited, mitte kohustuslikud kohad/tegevused. Eesmärgipärane liikumine looduses või linnaruumis ei vaja lisarahastust.</p>

<ol style="list-style-type: none"> 2. Muusikakooli ja üldhariduskooli õppekavad ei kattu, seepärast peavad kõik õpilased läbima koolis muusikatundide õppekavad. 3. Lisada aineprogrammidesse Eesti ning teiste rahvaste kultuuripärandi õpetamise võimalus, samuti võimalus õppida linnaruumis. 4. Lõikes 1.7 on kirjas: „Kvaliteetse ja ohutu õppekeskkonna kujundamiseks vajaliku õpperuumide sisseseade ja vajalikud digi- ning teised õppevahendid ja materjalid tagab koolipidaja arvestades vajadust saavutada valdkonnapädevus“. Kuna see nõuab üsna suurt investeeringut, kas koolipidajatele on plaanis riigipoolset abi osutada? 	<ol style="list-style-type: none"> 2. Koolil on võimalus, mitte kohustus arvestada õpilase õpinguid huvikoolis (on laste huvihariduskoole, kus ainekavad on laialdasemad kui RÕK ja õpilased jõuavad RÕK õpitulemusteni huvihariduskoolis varem) 3. Hõlmatud valdkonnapädevuste punkt 1.1. (1) 4. Kooli pidaja vastutab nii koolidele eelarve tagamise kui ka õpitulemusteni jõudmise eest.
<p>Ainevaldkond „Loodusained“ <u>Ettepanekud:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Loodusõpetuses puuduvad selgelt eristatavad teemad, vaid kirjutatud õpitulemused, mida peab õpilane omandama I, II ja III kooliastme lõpuks. Oleks mõistlik õpitulemusi seostada konkreetsete teemadega. 2. I kooliastmes muusikatundidele eraldatud tundide arv on 6, samas kui loodusõpetusele on eraldatud ainult 3 tundi. Sobivam oleks teha vastupidi. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. I ja II kooliastme loodusõpetuses oli eesmärk liikuda kõikide loodusainete lõimitud õpetamise suunas (MATIK). Seetõttu otsustati õpitulemused lahti siduda teemadest. See annab parema võimaluse õpitulemuse saavutamist siduda mitme teemaga. 2. Õppeainete tundide arvu selle arenduse käigus ei muudetud. Need arutelud toimuvad järgmise arenduse käigus.
<p>Ainevaldkond „Sotsiaalsained“ <u>Ettepanekud:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kirjutada läbivate teemade tulemused sisse aineprogrammi. 2. Hindamisel täpsustada tagasiside andmise viisid (5-palline hindamine, hinnangu kommenteerimise kohustus jne). Määrata selgeks võimalikud kujundava hindamise meetodid, mis võimaldavad hinnata lapse arenguprotsessi. 3. Tulemused õppekavas on toodud kooliastmete kaupa. Võttes arvesse vajadust valmistada lapsi ette tasemetöökaks ja eksamikaks, sõnastada tulemused konkreetsemalt aastate , mitte 	<p>Lõimingu võimalused kirjutab kool lahti oma õppekavas. Need sõltuvad kooli traditsioonidest, asukohast ja õpetamispraktikast. Soovitused saavad olla üldistaval tasemel. Näiteid saab lisada õppeprotsesside kirjeldustesse.</p> <p>Hindamise soovitused on kõikidele ainetele ühesugused. Valdonna- ja ainespetsiifilisi küsimusi täpsustatakse õppeprotsessi kirjelduses. Samuti pakutakse näiteid õppeteemade jaotumisest klassiti.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Koostatakse meetodilised materjalid (õppeprotsesside kirjeldused), milles näidatakse õpitulemuste jaotumine klassiti.

<p>kooliastmete kaupa , kirjutada eraldi teadmised ja oskused ka aastate kaupa.</p> <p>4. Välja anda õpikuks metoodiline juhend õpetajale, kus käsitletakse põhilisi teemasid ja kasutatavaid meetodeid.</p>	
<p>Ainevaldkond „Tehnoloogia“</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Uuendatud ainekavas on kirjas, et "Õpilaste jagunemine õpperühmadesse on sooneutraalne", see ei ole aru saadav. Parem oleks, kui õpilaste jagunemine õpperühmadesse lähtuks õpilaste huvidest ja eelistustest. 2. Uuendatud õppekavas puudub õppesisu, st on raske aru saada, mida õpetaja õpetama peab. Baastadmised ei ole selgitatud. Õpitulemused peavad olema kirjeldatud detailsemalt. 3. Õpitulemuste saavutamiseks on vajalik aja- ja nõuetekohane õppekeskkond. Ainekavas aga need nõuded ei ole kirjas. 4. Uuendatust kavast ei saa aru, kas RÜHMADE VAHETUS (vähemalt 4 õppenädalat) ja PROJEKTITÖÖ (ca 8 õppenädalat) toimub või ei toimu. 	<p>Punkt 1.2 “Õpilaste jagunemine õpperühmadesse on sooneutraalne ning lähtub õpilaste huvidest ja eeldustest” see annab võimaluse huvipõhiseks jagunemiseks</p> <p>Õppesisu ja selgitused, koolitused on kavas.</p> <p>Punkt 1.7 (1), (2), (3) kirjeldavad õppekeskkonda, mis saab olla kooliti erinev, olenevalt kooli õppekavas sätestatud materjalide töötlemisest</p> <p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud metoodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>Gümnaasium Ainevaldkond „Kunstiained“ <u>Kommentaariid:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Lõikes 1.5 (9) on kirjas: “kasutatakse mitmekesisist õpikeskkonda: loodus- ja linnakeskkonda, arvuti- ja multimeediaklassi, virtuaalkeskonda jne, käiakse õppekäikudel, kontsertidel, teatrites, näitustel, muuseumides, stuudiotel, muusikakoolides, looduses, raamatukogudes jm“. Peaks olema ka riiklik rahastus. 2. On soov kooskõlastada ainekavad nii, et gümnaasiumi õppekavas oleks muusikaajalugu ja ainekavas ajalugu ajastud kooskõlastatud, st et iga kursus käsitleks üht ajajärku, siis on hea aineid lõimida. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Mitmekesise õppekeskkonna all mõeldud õppimist ka väljaspool klassiruumi ja digivahendite kasutamist õppetöös, loetelus näited võimalikest kohtadest, mida võimalusel kasutada. Võimalused tulenevad kooli pidaja võimalustest. Kuid on ka mõned riiklikud programmid (“Kultuuriranits”, KIK programmid) mis seda toetavad 2. Lõimimisvõimaluste kitsendamise eesmärgi ei nõustu, eesmärk on lõimimisvõimaluste rohkus ja leida veelgi enam võimalusi kui ainekavas kirjeldatud. Igal koolil on võimalus suurendada õpetajate omavahelist koostööd (antud ettepaneku võib ära märkida kooli õppekavas)

<p>Samuti teevad koolid ettepaneku korraldada õpetajatele kvalifikatsiooni tõstmise koolitused järgmistel teemadel: „Uue riikliku õppekava ja kehtiva põhikooli ning gümnaasiumi õppekava võrdlusanalüüs“ ning „Venekeelsete õppijate tugisüsteem eesti keeles õppimisel“.</p>	<p>Ettepanekuga arvestatakse edasistes tegevusplaanides.</p>
<p>EESTI KOOLJUHTIDE ÜHENDUS</p>	
<p>EKJÜ toetab plaani laiendada teise võõrkeele (põhikoolis B-võõrkeel, gümnaasiumis praegu B1-taseme võõrkeel) keelevalikut, aga näeme takistusi, mida osalt tuleb lahendada õppekavades, osalt on vajalik tugi rakendamisel.</p> <p>Õppekavades ei nähta rakendataval moel ette teise võõrkeele vahetust üldhariduse jooksul: ei põhikoolis, ei keskkoolis, ei põhiharidusest keskkoolis minnes.</p> <p>Paindlikkuse lisamine on vajalik:</p> <ul style="list-style-type: none"> . hakkama saamiseks praeguse uudse situatsiooniga, kui paljud koolid ja pered mõtleavad õpitava teise võõrkeele muutmisele; . hakkama saamiseks püsivalt, eriti juhtudel, kui õpilased pöörduvad tagasi välismaalt, kus nad on osalenud õpetuses teises keeles; . hakkama saamiseks liikumisel põhikoolist gümnaasiumisse, kus õpitav võõrkeel ei pruugi jääda samaks; . hakkama saamiseks üleminekul ühest üldhariduskoolist teise samas kooliastmes, kus õpitav võõrkeel ei pruugi jääda samaks. <p>Seejuures on oluline, et teise võõrkeele muutmise vajadus võib ilmneda mitte ainult kooliastme või -taseme vahetusel, vaid ka nt 7. klassis või kui nt gümnaasiumis on õpitud juba 2 kursust.</p> <p>Paraku ei ole praeguste õppekavade tingimustes keele vahetamine sisuliselt võimalik, sest võõrkeele õpetust puudutavad õppekavade lisad ei arvesta õpilaste tegelikku lähtetaset, näevad õpetust fikseeritud kursuste (või sellest suurema) mahuga ning ei</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>B1-võõrkeele sihttaseme kaotamine gümnaasiumis ning kohustuslike kursuste arvu vähendamine võib kaasa tuua olukorra, kus õpilased õpivad algtasemel mitut keelt, kuid ei valda neid piisavalt heal tasemel. See on aga vastuolus ka Eesti keele arengukavaga 2021-2035, mille järgi “Toetatakse Euroopa Liidu Nõukogu soovitusel täitmist, et keskkooli omandanu valdaks peale emakeele väga heal tasemel ka üht Euroopa keelt ning heal tasemel veel üht võõrkeelt.” Erinevalt levinud B2-võõrkeelest inglise keelest vajavad vähemlevinud B1-keeled suuremat formaalset koolipoolset tuge, kuna puudub noori ümbritsev keelekeskkond.</p> <p>ETTEPANEK PÕHIKOOLES: Õpitava võõrkeele vahetamine on juhtumipõhine, mida on koolil võimalik reguleerida individuaalse õppekavaga ja õpilasele isiklike õpiesmärkide püstitamisega. Erijuhtude reguleerimine ei ole riiklikus õppekavas vajalik, sest õpilase individuaalsuse arvestamisega on see võimalus juba loodud.</p> <p>ETTEPANEK GÜMNAASIUMIS: Õpitava võõrkeele vahetamine on juhtumipõhine, mida on koolil võimalik reguleerida individuaalse õppekavaga ja õpilasele isiklike õpiesmärkide püstitamisega. Erijuhtude reguleerimine ei ole riiklikus õppekavas vajalik, sest õpilase individuaalsuse arvestamisega on see võimalus juba loodud.</p>

diferentseeri sihttasest lähtuvalt algtasemest ning õpingute mahust. Praegune korraldus sobib üldjuhuna enamiku õpilaste jaoks. Paraku ei sobi selline lahendus siis, kui õpilase keelekogemus ei ole üldjuhule vastav või kui on vaja muuta õpitavat keelt. Õppekavad ei käsitle õpitavate keelte vahetust ning riigi poolt tulenevad tõlgendused õpitava keele vahetusel jälgivad jäigalt õppekavas olevat ainukest sihttasest. Samas ei saa õpilase koormust tõsta üle tema võimete. Õpilasele peavad alles jääma ettenähtud valikud, me ei saa teiste ainete ja tegevuste arvelt kasvatada õpilase võõrkeeleõppe koormust.

Oleme koolidena harjunud, et teises võõrkeeles on lähtetase ka praegu väga erinev. Õpilaste ja õpetajate vastu aus on seda nõuete seadmisel arvestada. Muidugi teevad erinevad tasemed õpetuse korraldamise raskeks. Samas on olemas erinevad keeletaset kontrollivad testid, mis aitavad lähtetaseme fikseerimisel. Positiivsena saab välja tuua, et abiks on ka keeleõpe väljaspool kooli ning keelevahetus tõstab mõnikord oluliselt uue keele õppimise motivatsiooni.

ETTEPANEK PÕHIKOOL:

Kahtlemata jääb ka tulevikus enamik õpilasi liikuma võõrkeele arengus ühes rütmis, seepärast on ka põhikooli õppekavas õigustatud üldjuhu kirjeldus, nagu seni. Küll aga on vajalik erijuhtu kirjeldus, mis sätestab sihttaseme määramise juhul, kui õpilane on vahetanud võõrkeelt. Seejuures on oluline, et me ei saa sundida ei õpilast ega kooli tegema täiendavat mahukat tööd, see oleks ohuks õpilase tervisele ning muudele õpingutele. Küll aga on vajalik nii olulise otsuse juures, kui seda on keelevahetus, vanema ja õpilase ühine sooviavaldus – me ei näe, et keelevahetus peaks toimuma kergekäeliselt nõ mugavusvalikuna, vaid ikka kaaludes.

<p>ETTEPANENEK GÜMNAASIUM: Gümnaasiumidesse tulevad juba praegu õppima noored väga varieeruva võõrkeele pagasiga (nii erinevad keeled kui erinevad tasemed) ning teise võõrkeele valikute suurendamine põhikoolis muudab olukorra veel variatiivsemaks. Gümnaasiumi riiklikus õppekavas on mõistlik erinevate lähtetasemetele vastavate ning fikseeritud kohustusliku kursuste mahuga saavutatavate sihttasemetega kirjeldus. Ning eraldi on vaja ka gümnaasiumis vaadelda juhtu, kus õpilane õpib üht võõrkeelt vähem arv kursusi (arvestades seejuures muidugi, et ta on õppinud ülejäänud kohustusliku mahu mõnd teist keelt).</p>	
<p>ETTEPANENEKUD RAKENDUMISEKS: Kiiresti muutuvates oludes, kus teise võõrkeele valik kasvab, on koolid raskustes olukorraga kestlikult hakkama saamisega. Raske on leida kvalifitseeritud keeleõpetajaid ning kindlustada neile mõistlik koormus. Samuti võib olla vaja vähendada vene keele õpetajate koormust: Palume:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Näha õppekavade rakendussätetes ette piisav rakendumise periood, mille jooksul muutused tuleb ellu viia. Uute kolleegide leidmine on keeruline. • Näha ette õppekavade rakendussätetes erandlikult koolitaseme otsused keele muutmiseks. Keele vahetamine mitmetes klassides korraga on oluline õpetajate töökoormuse määramisel, mõistlik on värvata õpetaja, kellele saab pakkuda korraga kokkulepitud koormust, mitte kasvatada koormust kolme või enama aasta jooksul (kui nõ kasvab peale muu keele õppijate hulka). • Näha ette täiendav püsiv ressursivajadus seoses lisanduva töömahuga ning muutuse juurutamise aegne ressursivajadus seoses personali muutuste ning õppevara soetamisega. 	<p>Õppekava rakendub kooliastmete põhisel, st 1., 4., 7., ja 10. klassis 2024. septembris. Niisugune üleminek tagab koolidele ajalise varu üleminekul.</p> <p>Kahe võõrkeele pakkumise kohustus tekib koolile hetkel, mil õpilased kooli õppekava järgselt alustavad B-võõrkeele õppimist. Tavapäraselt toimub see teises kooliastmes kas 5. või 6. klassis. Muudatus ei näe ette, et õppekava rakendamise kohustus laieneb koheselt kõikidele klassidele juba valitud B-võõrkeele vahetamiseks.</p> <p>Ukraina keel on samasuguses staatuses kui muud emakeeled, st tulevikus on võimalus piisava soovijate arvu korral õppida seda oma emakeele ja kultuuri valikaine raames.</p>

<ul style="list-style-type: none"> • Kaaluda teise võõrkeele õpetajate kvalifikatsiooninõuete ajutist leevendamist, et kaasata uusi õpetajaid, samuti planeerida koolitusi uutele õpetajatele. • Töötada välja meetmed vene keele õpetajate toetamiseks ümberkvalifitseerumisel. Me ei taha kaotada häid kolleege. • Analüüsida, missuguse rollis on koolis ukraina keel. 	
<p><u>Tagasiside lähtepunkt</u> (väljavõte eelnõu seletuskirja sissejuhatuses): luua suurem sidusus põhikooli riikliku õppekava ja põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava vahel, et lihtsustada õpetaja tööd olukorras, kus tal tuleb kaasavalt õpetada ühes klassiruumis mõlema õppekava järgi:</p> <p>Eelnõus: Arenguperioodid. Väljavõte LISA 1. Lihtsustatud õpe:</p> <p>1.2 (5) Lihtsustatud õppe puhul tuleb arvestada õpilaste arenguperioode, mis jagunevad järgmiselt: 1.–2. kl, 3.–5. kl, 6.–7. kl, 8.–9. kl. Selline jaotus, mis ei ühti kooliastmetega, tuleneb õpilaste arengu seaduspärasustest – muutustest õppijate kognitiivses arengus ning kõne ja isiksuse arengus.</p> <p><u>Kommentaar 1:</u> PRÕK ja LÕK õppekaval õppivate õpilaste arenguperioodid ei kattu. See seab ebainimlikud ootused õpetaja tööle (eriti veel olukorras, kus meie üldharidussüsteemis puudub ühtne abiõpetajate süsteem. Veel enam, antud eelnõu kohaselt tekib eeldus, et abiõpetajatel peab olema eripedagoogiline ettevalmistus).</p> <p><u>Kommentaar 2:</u> Tunnijaotusplaan PRÕK ja LÕK õppekavade võrdluses on õppeaineti ja tunnimahuti erinev. Nt A-keelega PRÕK alustab 3. klassist kolme ainetunniga nädalas, LÕK seevastu 5. klassist kahe ainetunniga nädalas. Ajalugu nt algab PRÕK õpilastel 5. klassist, LÕK õpilastel seevastu 6. klassist.</p> <p><u>Kommentaar 3:</u> Eelnõu kontekstis jääb arusaamatuks, mis saab tõhustatud toe ja eritoe klassidest.</p> <p><u>Kommentaar 4:</u> Erimetoodika. LÕK õppel rakendatakse erimetoodikat ja praktilist õppemeetodit, PRÕK õppe puhul erimetoodikat ei kasutata.</p>	<p>Kommentaar 1.</p> <p>Juhime tähelepanu, et PLRÕKi arenguperioodid on sätestatud ka kehtivas määruses. Tõsi on ka see, et PRLÕKi õpilaste arenguperioodid ei kattu ealiselt PRÕKi õpilaste arenguperioodidega.</p> <p>PLRÕKi määruses arenguperioodide väljatoomine ei ole eesmärgiga pedagoogi koormust suurendada vaid toetada teda õppetegevuse planeerimisel ja korraldamisel. Lihtsustatud õppe õpilaste kõne ja kognitiivset arengu eripärade arvestamine on nende õpilaste tõhusa õpetamise eelduseks.</p> <p>Kommentaar 2.</p> <p>Teadmiseks võetud. Aine- ja tunniressursi erisused tulenevad lihtsustatud õppe õpilaste kõne ja kognitiivset arengu eripäradest.</p> <p>Kommentaar 3.</p> <p>Tõhustatud ja eritoe klassiliiki õigusraamistikus ei eksisteeri. Moodustada saab eriklasse tõustatud toel õppivatele õpilastele, samuti eritoele õppivatele õpilastele. See võimalus on jätkuvalt olemas, alus PGS § 26 lg 5.</p> <p>Kommentaar 4.</p> <p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Kommentaar 5.</p> <p>Tegelikkuses on tegemist siiski enam kui pooleteise aastaga.</p>

<p><u>Kommentaari 5:</u> Määrus jõustub rakendusega alates 1. september 2024, see tähendab, et vajalikud muudatused kooli dokumentatsioonis tuleb ellu viia ühe aasta jooksul. Meie hinnangul on see ambitsioon ebarealistlik.</p> <p>Kui juba praegu seisab meie haridussüsteem silmitsi väga tõsise kvalifitseeritud tööjõu kriisiga, siis antud eelnõu rakendamisel süveneb see veelgi.</p> <p>Ebarealistlikud hariduspoliitilised ootused soodustavad õpetajate läbipõlemist veelgi, õpilaste profiil ja nende taustsüsteem on väga palju muutunud ja kui kõik õpilased ühte klassi panna, siis õppeprotsessi tulemused ei vasta ühiskonna ootustele.</p> <p>Iga õpilane peab saama õppida endale sobiva arengutsooniga klassis ja pigem peaks riik toetama juba seadusandluses tekitatud võimaluste (nt kaasava hariduse raames eriklasside loomist ühe kooli sees) rakendamist, <i>mitte looma illusiooni, milles väga erineva profiiliga õpilased saavad kõik ühes klassiruumis koos õppides kaasaegsetele haridusstrateegiatele ja ühiskonna ootustele vastava hariduse.</i></p>	<p>Eelnõu ei mõjuta erivajadusega õpilaste arvu ega nende õigust kvaliteetsele haridusele. Ka täna tuleb tagada igale lapsele õigus kvaliteetse hariduse omandamiseks kodulähedases koolis koos teiste omaealiste lastega.</p> <p>Jääb ebaselgeks, et kuidas peaks selline taotlus, et iga laps õpib oma arengutsoonile kõige sobivamas eraldi klassis, mõjuma soodsalt kvalifitseeritud tööjõu tagamisele. Sellisel juhul on Eestis senisega võrreldes veelgi enam õpetajaid vaja.</p>
<p>Kuna eelnõus on rõhutatud, kuidas üldjuhul õpivad nii tavaõppekaval kui ka lihtsustatud õppekaval olevad õpilased klassiruumis koos, siis vastuses keskendutakse lihtsustatud õppekavale.</p> <p>Lisasime ühe teksti oma tähelepanekutega ka sellele kirjale, kuhu on kopeeritud need kohad, mis kõige enam saadetud dokumentides silma jäid, ja lisatud on täiendavad kommentaarid juurde.</p> <p>Kokkuvõtvalt saame aru nii, et kaasav haridus muutub veel olulisemaks teemaks kui seni. Koolis pole varem lihtsustatud õppekaval õppivaid õpilasi olnud, vaid vähendatud tulemused mõnes</p> <p>Kuidas ikkagi peaks olema võimalik maksimaalse täituvusega klassis (kuni 28 õpilast, st. klassis õpivad koos HEV õpilased, ukrainast saabunud õpilased, vene kodukeelega õpilased, andekad ja vähem andekad õpilased) õpetada samaaegselt erinevate õppekavade järgi? Täit kasu ei saa sellisest õppimisest mitte keegi.</p>	<p>Kaasav haridus on peamiselt põhiõiguse realiseerimise küsimus, mille puhul ei ole võimalik küsida “kas” vaid “kuidas”.</p> <p>Haridusvaldkonna arengukavas kuni aastani 2035 on sihiks seadnud õiguse kvaliteetsele ja kaasavale haridusele. See tähendab, et haridus on kättesaadav ja ligipääsetav, õppimine on toetatud ja õpivõimalused vastavad õppijate võimetele ja vajadustele.</p> <p>Alates 2010. aastast on kaasava hariduse põhimõtte sätestatud ka põhikooli- ja gümnaasiumi- seaduses. Individuaalsed õppekavad ja õpilastele kohandatud õpe on õpetajatele tuttavad teemad, millega on töötatud juba aastaid. Kui õpilasel on erisusi, ei pea mitte tema kohanema kooliga, vaid kool temaga. Ei vasta tõele, et (tava)koolides ei ole seni lihtsustatud õppekaval õppivaid õpilasi olnud. See nähtub ka Eesti Hariduse Infosüsteemi andmetest.</p>

	<p>Eriklassi moodustamise võimalus on jätkuvalt olemas. Selle vajaduse määrab koolis direktor, arvestades õpilaste hariduslike erivajaduste iseloomu, kooli teenindava eripedagoogi ja haridusliku erivajadusega õpilase õppe koordineerija või koolivälise nõustamismeeskonna või mõlema soovitusi, alus PGS § 26 lg 5.</p> <p>Lisaks juhime tähelepanu, et põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava eksisteerib kehtiva versioonina juba 2010. aastast ning käesoleva ajakohastamisega ei muudetud määruse eelnõud määrал, mis tooks igapäevasesse koolikorraldusse midagi sellist, mida tänane õigusakt juba ei reguleeriks. Ajakohastatud õppekava eesmärk on koolikorraldust puudutav regulatsioon muuta lihtsamalt mõistetavaks ja selgesõnalisemaks.</p> <p>Selgitus on sisuliselt vale. Ei vasta tõele, et (tava)koolides ei ole seni lihtsustatud õppekaval õppivaid õpilasi olnud. Lihtsustatud õppe õpilased peavadki tavakoolides õppima. Jääb ebaselgeks, et kus sellised õpilased siis veel õppima peaksid, arvestades kaasava hariduse põhimõtet?</p> <p>Võib olla oleks mõistlik enne siiski mõelda, et probleem peitub mitte selles, et lihtsustatud õppe õpilane õpib tavakoolis ja veel tavaklassis, vaid see, et põhikooli klassis õpib 28 õpilast. Järelikult ei ole klassitäitumuse ülemise piirnormi suurendamine olnud õige samm, kui väga erineva taseme, keeleoskuse jne õpilased õpivad samas klassis. Ning probleeme oleks mõistuspärane hakata õigest otsast ka lahendama.</p>
<p>Määruses on ka kirjas, et kui varem oli lihtsustatud õppekava peamiselt suunatud vaid intellektipuudega õpilastele, siis nüüd peaks ta hakkama katma kõigi tõhustatud ja eritoega õpilaste erinevaid vajadusi, olgu need siis millised tahes. Meie arvates see lihtsustatud õppekava, mis saadeti, seda ju küll ei kata (sellest on lähemalt kirjale lisatud tekstis).</p>	<p>Tõhustatud või eritoe vajadus ei ole aluseks sobiva õppekava määramisel. Juhime tähelepanu, et tõhustatud ja eritoega õpilasi õpib ka põhikooli riikliku õppekava järgi (näiteks liikumis- või meelepuudega õpilased). Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava on haridusstandard eelkõige ja üldjuhul intellektipuudega õpilastele, kuid põhjendatud juhtudel, lähtuvalt õpilase arengulistest eripäradest, võib koolivälise nõustamismeeskond soovitada nimetatud õppekava ka pervasiivse ja/või spetsiifilise segatüüpi arenguhäirega õpilasele. Seda juhul, kui nähakse ette vajadus tagada õpilasele, sõltumata talle määratud diagnoosist või selle puudumisest, jõukohane õpe sobiva (PLRÕK) õppekava järgi.</p>

Veel jäi silma, et rõhutatakse, et tõhustatud ja eritoega õpilaste õpetamisega tegelevatel õpetajatel peavad olema eripedagoogilised pädevused. Kuna paljud õpetajad õppisid palju aastaid tagasi, siis on loogiline, et paljudel õpetajatel need pädevused puuduvad.

Eripedagoogid peaksid eelnõu kohaselt võima õpetada aga kõiki hariduslike erivajadustega õpilasi, kuigi tegelikult ei ole see kolmandas kooliastmes võimalik, kuna ainealased pädevused eripedagoogidel kolmandas kooliastmes õpetamiseks ju puuduvad. Ja seetõttu puudub neil nii või teisiti ka oskus anda edasi ainet eripedagoogilisi võtteid kasutades või kasutamata. Neile õpetatakse (nii palju kui oleme eripedagoogidega suhelnud) ainult seda, kuidas eripedagoogiliste võtete abil eesti keelt ja matemaatikat 6. klassini õpetada. Kolmanda kooliastme keemia ja füüsika käib ilmselgelt üle jõu, kuid seaduse eelnõu järgi peaksid nad selles erivajadustega õpilasi õpetades olema paremad spetsialistid kui aineõpetajad.

PGS § 37 lõige 7 seab õpetajatele ülesandeks jälgida õpilase arengut ja toimetulekut koolis ja vajaduse korral kohandada õpet õpilase individuaalsete vajaduste ja võimete järgi. Seega on elementaarsed eripedagoogilised kompetentsid vajalikud kõikidele pedagoogidele. Õpetajatele, kes on oma õpingud lõpetanud varem, on võimaldatud täiendusõpet kaasava hariduse teemadel – see on olnud riigi pakutava täiendusõppe üks prioriteete juba aastaid. Õpetajate toimetulekut mõjutavad oluliselt rida asjaolusid, millele peaks õppeasutuse tööd korraldades tähelepanu pöörama. Edukate praktikate puhul on õpetajal võimalus saada abi või toetust klassiruumis, olgu selleks abiõpetaja, õpetaja abi või tugiisik. Õpetajatel on vaja kontaktundide välist aega õppetöö ettevalmistamiseks, aruteludeks kolleegide või tugispetsialistidega. Töökultuur peab andma õpetajale võimaluse arenguks – lubatud peab olema eksimine, ebaõnnestumine ja õigus teha vigu, õpetajad vajavad ausat toetust. Organisatsiooni töökorralduse ja -kultuuri eest vastutab direktor.

Eripedagoogiline ettevalmistus Eesti ülikoolides magistriõppe tasemel tagab valmisoleku jõukohastada õpet kogu haridussüsteemi ulatuses. Eripedagoogi põhitegevus on koostöös teiste spetsialistidega erivajadustega õppija toetamine ja suunamine eesmärgiga soodustada igakülgset tema arengut eakohasuse suunas, esmase mahajäämuse ületamine/vähendamine ja teisese mahajäämuse ennetamine/leevendamine eripedagoogiliste vahenditega, tema lähimale arenguvallale vastava õpikeskkonna kujundamine. Kuna kõne all on põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava, siis peame oluliseks välja tuua, et kvalifikatsioonile vastaval eripedagoogil on pädevus õpetada PLRÕKi järgi kogu põhikooli ulatuses. Esitatud märkus on nukrakstegev põhjusel, et koolijuht välistab tasemehariduse välise võimaluse isikul (antud juhul õpetaja) erinevaid pädevusi (antud juhul eripedagoogilised) saavutada. Et kui tasemehariduse käigus ei ole saavutanud, siis ei ole ka hiljem võimalik. Sellisel koolis, kus täienduskoolitusi ei tunnistata, võib tõesti olla raskusi õpetajatel

	<p>eripedagoogilisi pädevusi saavutada. Koolijuhtidele peaksid kehtivad kvalifikatsiooninõuded olema üldjuhul teada. Aga toome siis harimise mõttes välja, et kompetentside (sh eripedagoogiliste) olemasolu hindab tööandja. Tõhustatud ja eritoe õpilastega ei pea tingimata tegelema eripedagoogiks õppinu, vaid selleks võib olla ka õpetaja. Haridus- ja Teadusministeerium on tõepoolest varem nimetatud määruse § 5 lõikes 3 sätestatud regulatsiooniga loodud soodsa olukorra selleks, et isikud, kes on omandanud magistrikraadi eripedagoogikas või magistrikraadi ja eripedagoogi kutse loetakse eriklassis tõhustatud või erituge saavaid õpilasi õpetades põhikooli ja gümnaasiumi õpetaja kvalifikatsiooninõuetele vastavaks.</p>
<p>11-aastane põhikooliaeg tekitab muidugi ka palju küsimusi. Kui see juba ette ära otsustada, et laps kooliaja jooksul kaks korda oma klassist maha jääb, siis milline õpimotivatsioon peaks tal olema. Kuidas kogu seda õppekorraldust korraldada - nõuab ju täiesti erinevat õppekava järele, mis tekitab küsimuse, kus ta üldse peaks õppima, sest tema õppekava ei saaks ju siis ühegi klassiga kattuda. Ja tavaliselt paneb õpilasi pingutama just soov sõpradega/ klassikaaslastega koos edasi minna. Mida see õpilane siis tundma peaks. Siis peaksid mingi kooli juures olema eraldi klassid 11aastase põhikooliga, kus olekski ka vastav õppekava, siis oleks see korraldatav ja sellest võiks teatud juhtudel kasugi olla, kuid kaasava hariduse raames seda ju ei tehtaks.</p>	<p>Seni on tavapärasest pikem nominaalne õppeaega olnud võimalik põhikooli riikliku õppekava § 17 alusel ette näha liikumis-, kõne-, kuulumis- ja nägemispuudega õpilastele. Ka kehtiv PLRÕK näeb ette võimaluse toimetulekuõppe ja hooldusõppe õpilaste puhul pikendatud õppeks (kuni 11 õppeaastat). Valdav osa toimetulekuõppe ja hooldusõppe õpilastest (>80%) jätkavad peale 9.klassi pikendatud õppes. Ajakohastatud määruse eelnõus muudeti pikendatud õppe rakendamisega seotud otsustusprotseduuri selliselt, et nüüd ei ole mitte lapsevanem kohustatud koolile tegema vastavasisulist avaldust oma lapse nominaalse õppeaja pikendamise kohta vaid vastupidi. Kool peab lapsevanemale esitama põhjendatud selgituse tema lapse nominaalse õppeaja mittepikendamise kohta.</p> <p>Eelnõuga ei muudeta põhimõtet, mille kohaselt on kõikidel toimetuleku- ja hooldusõppel olevatel õpilastel individuaalne õppekava (PGS § 18 lg 2¹).</p> <p>Toimetuleku- ja hooldusõppe õpilaste puhul on juba eelduslikult arvestatud nende põhihariduse õppeajaks 11 õppeaastat. Kui meditsiinilistel või muudel, pikendatud õppel osalemist takistavatel asjaoludel ei ole võimalik õpilase nominaalset õppeaega pikendada, on selle vajalik koolil ja lapsevanemal ühise arutelu ja infovahetuse käigus vastava otsuseni jõuda. Sellegipoolest on koolil kohustus lapsevanemat</p>

	nominaalse õppeaja mittepikendamisest teavitada lähtuvalt määruse eelnõus toodud korrast.
<p>Eelnõus: Seega tulekski õpiabitundide andmisel töötajate kvalifikatsiooninõuetele vastavuse hindamisel eelkõige lähtuda isiku ametikohast – kas tegemist on õpetaja või eripedagoogiga. Kui tegemist on õpetajaga, kes annab oma tööülesannete seas õpiabitunde, tuleb lähtuda õpetajale seatud kvalifikatsiooninõuetest. Kui õpetaja annab õpiabitunde ka õpilastele, kes saavad tõhustatud või erituge, peavad tal muu hulgas olema selleks eripedagoogilised kompetentsid. Kui eripedagoog oma tööülesannete seas annab õpiabitunde, siis peab tema kvalifikatsioon vastama eripedagoogidele seatud nõuetele.</p> <p><i>Kommentaar: Paljudel õpetajatel, kes tulevad hästi toime tõhustatud või eritoega õpilaste õpetamisega need kompetentsid siiski puuduvad, kuna nad läbisid õpetajakoolituse juba ammu. Eripedagoogide väljaõpe aita neil jälle anda õpiabitunde erinevates õppeainetes ja erinevates kooliastmetes. Rõhk on ülikoolis eripedagoogide koolitusel eesti keelel ja matemaatikal ning pädevuse saavad nad eesti keele ja matemaatika õpetamiseks maksimaalselt teise kooliastme lõpuni ja mitte rohkem. Eripedagoogilisi võtteid 9. klassi keemia või geograafia õpetamiseks ei õpetata.</i></p>	<p>Tõstatatud küsimus ei pärine otseselt menetluses olevast eelnõust. Küll aga eripedagoogiline ettevalmistus Eesti ülikoolides magistriõppe tasemel tagab valmisoleku jõukohastada õpet kogu haridussüsteemi ulatuses. Eripedagoogi põhitegevus on koostöös teiste spetsialistidega erivajadustega õppija toetamine ja suunamine eesmärgiga soodustada igakülgset tema arengut eakohasuse suunas, esmase mahajäämuse ületamine/vähendamine ja teisese mahajäämuse ennetamine/leevendamine eripedagoogiliste vahenditega, tema lähimale arenguvallale vastava õpikeskkonna kujundamine.</p> <p>Kuna kõne all on põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava, siis peame oluliseks välja tuua, et kvalifikatsioonile vastaval eripedagoogil on pädevus õpetada PLRÕKi järgi kogu põhikooli ulatuses.</p> <p>Eripedagoogilisi kompetentse on võimalik saavutada ka täienduskoolitustel käimise läbi. Selleks ei pea tingimata siirduma tasemeharidusse eripedagoogiks (ümber)õppima. Kui töö nõuab töö tegijalt teatud kompetentse, siis ongi tööandja (direktor tööandja esindajana) asi organiseerida nende kompetentside saavutamine töötajate poolt.</p>
<p>Eelnõus: Luua suurem sidusus põhikooli riikliku õppekava ja põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava vahel, et lihtsustada õpetaja tööd olukorras, kus tal tuleb kaasavalt õpetada ühes klassiruumis mõlema õppekava järgi.</p> <p><i>Kommentaar 6: Saadatud PLRÕK-is on õppeainete kaupa õpitulemused siiski oluliselt vähe ndatud. Seega õpetada mitme erineva õppekava järgi ühes maksimaalse õpilaste arvuga klassiruumis niivõrd erineva tasemega õpilasi ning tagada see, et kõik tunnist maksimaalselt kasu saaksid, kõlab küll üsna ebarealistlikult. Lisaks on ju klassis tõenäoliselt veel teisigi erinevat lähenemist vajavaid õpilasi (ukraina õpilased, teise emakeelega õpilased) niikuinii.</i></p>	<p>Esmalt - PLRÕK ei ole PRÕKi vähendatud versioon vaid iseseisev, spetsiifiliste erisustega loogiline tervik.</p> <p>Erinevate õppekavade rakendamine samas klassiruumis, kus õpivad väga erinevate vajadustega õpilased, saamata selleks abi või tuge, kas tugimeeskonnalt, abiõpetajalt või muul viisil, ei olegi enamasti ühe õpetaja poolt mõeldav.</p> <p>Õpetaja on koolis küll võtmeisik, aga see ei tähenda, et tema üksi kõige eest vastutab. Oma roll on siinkohal ka kooli juhtkonnal, -pidajal ja tugispetsialistidel.</p> <p>Õppekava ei määratle, millist ressursi konkreetselt iga kool vajab õppetöö korraldamiseks.</p>

<p>Eelnõus: ...Muudatus lähtub vajadustest tagada olukord, kus igale õpilasele, sõltumata diagnoosist või selle puudumisest, tagatakse jõukohane õpe sobiva õppekava alusel. Õppekava ei saa olla ainult ühele diagnoosile põhinev (mida kehtiv PLRÕK on). Tänapäeval tuleb õpetamisel lähtuda lapse vajadustest. Praktika näitab, et PLRÕK alusel õppivate laste eripärad on mitmekesisemad kui ainult intellektipuue (vaimne alaareng). Kindlasti on üheks tuge vajavaks sihtrühmaks pervasiivse ja/või segatüüpi arenguhäiretega lapsed, kes teatud juhtudel ei tule toime põhikooli riikliku õppekava nõuetega (ka õpitulemuste vähendamine ei aita). PLRÕK-i määramine ühele diagnoosile põhinevalt (intellektipuue/vaimne alaareng) pole tänapäeval laste vajadusi arvestades piisav. PLRÕK kui vahend lapsele võimetekohase õppe piiritlemiseks peab olema laiemale sihtrühmale rakendatav, sest kognitiivne profiil võib olla mõnel lapsel väga ebaühtlane.</p> <p><i>Kommentaari 7: Jah, kahtlemata on see tõsi, et teistsugust õppekava vajavate õpilaste sihtrühm on väga lai ja nende õpivõimekus ja – oskused erinevad. Samas ei saanud aru, et meile saadetud uus PLRÕK kataks need laialdased vajadused. Seal on ikkagi tegemist pigem lihtsalt vähendatud õpitulemustega. Kuna eripärad on erinevad, siis ei olegi ju võimalik, et oleks üks universaalne lihtsustatud õppekava, mis kõigile ühtviisi sobiks. See on küll hea, kui on etteantud ainekava, kus on kirjas, mida lihtsustatud õppekava järgi õppiv laps omandama peab, kuid kuna erivajaduste spekter on lai, siis samas peaks neid väljatöötatud ainekavasid olema ju rohkem, et oleks valik. Samas on siinsamas ka välja toodud, et on arenguhäiretega lapsi, kes ei tule põhikooli riikliku õppekava nõuetega toime ka siis, kui õpitulemusi on vähendatud, jäi aga siiski arusaamatuks, mida siis nende õpilaste õpetamisel kasutada – vastutus jääb siis ilmselt koolile. Ühesõnaga tundub, et PLRÕK ei ole ju ikkagi laiemale sihtrühmale rakendatav.</i></p>	<p>Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava rakendamise eesmärk ei ole kõikide erivajadustega õpilaste õpivajaduste katmine. PLRÕK on haridusstandard eelkõige ja üldjuhul intellektipuudega õpilastele, kuid põhjendatud juhtudel, lähtuvalt õpilase arengulistest eripäradest, võib kooliväline nõustamismeeskond soovitada nimetatud õppekava ka pervasiivse ja/või spetsiifilise segatüüpi arenguhäirega õpilasele. Seda juhul, kui on nähakse ette vajadus tagada õpilasele, sõltumata talle määratud diagnoosist või selle puudumisest, jõukohane õpe sobiva (PLRÕK) õppekava järgi.</p>
<p>Eelnõus: PRÕK-s on hindamise kohapeal: Hindamist kasutatakse õppimise osana, kui õpilased enda või kaaslaste tehtud tööd</p>	<p>Hindamise korraldus on kirjeldatud nüüdisaegsest õpikäsitusest lähtudes. Iga õpetaja otsustab, milline hindamisviis on just tema õpilastega ja</p>

kokkulepitud kriteeriumide põhjal hindavad. Nii õpivad õpilased oma vigu märkama ja neid analüüsima.

Õpilased arutlevad iseseisvalt, rühmas või koos õpetajaga õppimise üle – mis läks töös hästi ja mida saaks järgmisel korral paremini teha.

Kommentaar: mõte on loomulikult ju iseenesest hea ja seda ka praegu tehakse, kuid kaaslase töö hindamine ei peaks võibolla õppekavas väga iseenesestmõistetavalt sees olema kui me räägime kaasavast haridusest. Samas on see muidugi sees vaid ühe valikuna, mis otseselt ei kohusta, aga annab võimaluse selliseks hindamiseks. Selle kaaslase hindamise rakendamiseks tuleks oma õpilasi aga ikkagi väga hästi tunda, mis suures koolis pole alati võimalik. Sellise kaasõpilase hindamise juures võivad hakata rohkem silma paistma õpilaste ebaühtlased võimed, võib tuua endaga kaasa ka pahatahtlikkust ning ei pruugi alati olla adekvaatne. Kindlasti on õpilasi, kelle puhul märgatakse rohkem positiivset ja kelle puhul rohkem negatiivset. Arusaadav, et õpetaja sekkub, aga õpilane tunnetab kaaslase negatiivset kriitikat ikkagi. Samas, kui klassis on ka lihtsustatud õppekava järgi õppiv laps – eelnõu seletuskirjas oli öeldud, et mõlema õppekavaga lapsed peaksid olema ühes klassiruumis - siis tema ei pruugi olla võimeline teiste vigu leidma ja kui klassis ongi erinevad õppekavad, siis on juba õpetajalgi õpilase hindamiseks erinevad kriteeriumid. Muidugi võib jääda lihtsustatud õppekava laps üldisest kaaslaste hindamisest välja, kuid siis lisab see ainult tema eristamist, mitte kaasamist. Õpilasi tundes seda õpetajad muidugi korraldavad, aga suheldes laste ja lastevanematega, kelle lastel pole mingisuguseid märkimisväärseid erivajadusi, kuid nad on ikkagi väga tundlikud selles suhtes, kui kaaslased nende kirjalikku tööd näevad või suulist vastamist kommenteerivad.

Ühesõnaga võib see ühe hindamise võimalusena muidugi olla õppekavas, aga juures peaks olema märges, et sellesse tuleb ettevaatusega suhtuda ja väga valida, millal seda on kohane teha.

konkreetses olukorras mõistlik kasutada. Eelnõus on juba rõhutatud, et vastastikune hindamine toimub kokkulepitud kriteeriumide alusel, seega ei pea põhjendatuks veel eraldi hoiatust õppekavasse lisada.

Eelnõus: Määruse muudatusega sätestatakse kooli õppekavas ja/või individuaalses õppekavas kindel nominaalne õppeaeg. Lapsevanema jaoks muutub seeläbi lihtsamaks erivajadusega lapse hariduse omandamisega seonduva korraldamine, kuna ta ei pea enam esitama koolile avaldust lapse õppeaja pikendamiseks. See annab lapsevanemale kindlustunde ning võimaldab planeerida lapsega seonduvat paindlikumalt (õppimine, vaba aeg, jätkuõpe jms). *Õpetaja saab haridusliku erivajadusega õpilase individuaalses õppekavas iga-aastaselt planeerida arendus- ja õpetegevust lähtudes õpilase nominaalse õppeaja pikkusest.* Kehtivas määruses sätestatu põhjal ei tea õpetaja üheksanda klassi alguses (tegelikkuses on selle teadmise järgi vajadus oluliselt varemgi) õpilasele individuaalset õppekava koostades, kas õpilane jätkab pikendatud põhihariduse õppes või mitte. See toob kaasa olukorra, kus puudub teadmine, kas õpilane vajab juba jooksva õppeaastal üleminekuplaani või jääb ta edasi pikendatud (nominaalsele) õppele ning nimetatud plaani koostamine lükkub ülejäämisest õppeaastasse. Muudatus võimaldab koolil töö planeerimisel arvestada sellega, et õpilane õpib koolis kuni kooli õppekavas kehtestatud nominaalse õppeaja lõpuni (11 aastat).

Kommentaar 8: esiteks jääb vist natuke segaseks, et mis vanuses see siis ära otsustatakse, et õpilane viibib koolis just kaks aastat kauem. Paljudel juhtudel tekiks sellega seoses ka küsimus, et kui palju, siis õpilane on motiveeritud pingutama, kui ta teab, et käib niikuinii kauem koolis. Õpilane ju tavaliselt ei pingutagi rohkem, kui talt nõutakse – mis tunde see tekitab õpilases, kui ta teab, et kaaslased lähevad edasi, aga tema jääb pikemaks ajaks kooli ka siis, kui ta pingutab. Kas nad siis vahetaksid mitu korda teadlikult klassikollektiivi või peaks neil olema siis eraldi klass? Loogika oleks sellel vaid siis, kui need õpilased siis mingist klassist alates läheksidki kuhugi eraldi klassi, kus nad on koos ja kus õpitaksegi kahe aasta võrra pikemaks seatud ainekavade järgi. Selline klass tuleks siis igas piirkonnas mingi kooli juurde sel juhul luua. Muidu on õpilasel, õpetajatel niikuinii, ikka

Seni on tavapärasest pikem nominaalne õppeaeg olnud võimalik põhikooli riikliku õppekava § 17 alusel ette näha liikumis- kõne- , kuulmis- ja nägemispuudega õpilastele. Ka kehtiv PLRÕK näeb ette võimaluse toimetulekuõppe (möödukas intellektipuue) ja hooldusõppe (raske ja sügav intellektipuue) õpilaste puhul pikendatud õppeks (kuni 11 õppeaastat). Valdav osa toimetuleku õppe ja hooldusõppe õpilastest (>80%) jätkavad peale 9.klassi pikendatud õppes. Ajakohastatud määruse eelnõus muudeti nominaalse õppeaja pikendamise rakendamisega seotud otsustusprotseduuri selliselt, et nüüd ei ole mitte lapsevanem kohustatud koolile tegema õigeaegselt vastavasisulist avaldust oma lapse nominaalse õppeaja pikendamise kohta vaid vastupidi. Kool peab lapsevanemale esitama põhjendatud selgituse tema lapse nominaalse õppeaja mittepikendamise kohta.

Toimetuleku- ja hooldusõppe õpilaste puhul on juba eelduslikult arvestatud nende põhihariduse õppeajaks 11 õppeaastat (näha ette kooli ja/või individuaalses õppekavas). Sisulised põhjused selleks on kirjeldatud määruse seletuskirjas. Kui meditsiinilistel või muudel, pikendatud õppel osalemist takistavatel asjaoludel ei ole võimalik õpilase nominaalset õppeaega pikendada 11-neaastani, on selle vajalik koolil ja lapsevanemal ühise arutelu ja infovahetuse käigus vastava otsuseni jõuda. Sellegipoolest on koolil kohustus lapsevanemat nominaalse õppeaja mittepikendamisest teavitada lähtuvalt määruse eelnõus toodud korrast.

<p><i>päris keeruline. Kogemuste põhjal on mitmete meie HEV-õpilaste edukus ja pingutus sellega kõige enam seoses, et nad soovivad just oma klassiga edasi minna.</i></p>	
<p>Eelnõus: Lihtsustatud õppe põhiülesanne on toetada ja suunata tõhustatud või eritoega õpilase arengut. <u>Iga õpilase hariduslike erivajaduste ületamiseks või vähendamiseks rakendatakse temale sobilikke eripedagoogilisi meetodeid.</u> Vajaduse korral koostatakse õpilasele individuaalne õppekava, milles esitatakse vähendatud või ka kõrgendatud nõuded õpitulemustele.</p> <p><i>Kommentaar 9: õpetaja, kellel eripedagoogilised pädevused puuduvad ei tohiks neid siis õpetada, kuigi ta on oma aine spetsialist. Seda, milliseid eripedagoogilisi võtteid kolmandas kooliastmes rakendada, ei õpetada eripedagoogidele. Ei ole ju ülikoolis sellist õpetust, mis annaks ülevaate, milliseid eripedagoogilisi meetodeid kasutada 8. klassi keemia õpetamisel näiteks. Seda teab paremini ikka aineõpetaja, kuidas asja lapsele lihtsamaks teha, olenemata sellest kas tal on eripedagoogilised pädevused lisaks või mitte.</i></p>	<p>Juhime tähelepanu, et PLRÕKi õppetasel eraldi keemia, füüsika ja geograafia ainekavasid ei eksisteeri.</p> <p>Eripedagoogiline ettevalmistus Eesti ülikoolides magistriõppe tasemel tagab valmisoleku jõukohastada õpet kogu haridussüsteemi ulatuses.</p> <p>Eripedagoogi põhitegevus on koostöös teiste spetsialistidega erivajadustega õppija toetamine ja suunamine eesmärgiga soodustada igakülgset tema arengut eakohasuse suunas, esmase mahajäämuse ületamine/vähendamine ja teisese mahajäämuse ennetamine/leevendamine eripedagoogiliste vahenditega, tema lähimale arenguvallale vastava õpikeskkonna kujundamine. Kuna kõne all on põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava, siis peame oluliseks välja tuua, et kvalifikatsioonile vastaval eripedagoogil on pädevus õpetada PLRÕKi järgi kogu põhikooli ulatuses.</p>
<p>Eelnõus: Lihtsustatud õppe sisu on valdavalt suunatud praktiliste oskuste ja teadmiste omandamisele. Õpetamine, kasvatamine ja arengu toetamine toimub valdavalt praktilise õppeviisi (harjutamise) kaudu. Reegleid ja teoreetilisi teadmisi õpetatakse minimaalselt, aga sel määral, et üldistada ja teadvustada praktiliselt omandatud.</p> <p><i>Kommentaar 10: Ja seda tuleks siis määruse eelnõu põhjal teha ühises maksimaalse täituvusega klassiruumis, kus on kõik õpilased koos. Tõenäoliselt ei ole võimalik saada selles klassiruumis siis kellelgi õpet, mis aitaks temal vastavalt tema vajadustele edasi jõuda ja areneda.</i></p>	<p>Praktiliste oskuste ja teadmiste suurem osakaal põhikooli lihtsustatud riiklikus õppekavas lähtub sihtrühma kognitiivse arengu ja kõne eripäradest.</p> <p>Erinevate õppekavade rakendamine samas klassiruumis, kus õpivad väga erinevate vajadustega õpilased, saamata selleks abi või tuge, kas tugimeeskonnalt, abiõpetajalt või muul viisil, ei olegi enamasti ühe õpetaja poolt mõeldav.</p> <p>Õpetaja on koolis küll võtmeisik, aga see ei tähenda, et tema üksi kõige eest vastutab. Oma roll on siinkohal kanda ka kooli juhtkonnal, -pidajal ja tugispetsialistidel. Sealjuures ei määratle õppekava, millist ressursi konkreetselt iga kool vajab õppetöö korraldamiseks.</p>
<p>Eelnõus: Lihtsustatud õppel põhikooli lõpetaja on praktilist tööd väärtustav ja kutseõppeks valmis olev ühiskonnaliige.</p> <p><i>Kommentaar 11: Eelnõus oli kirjas, et lihtsustatud õppe põhiülesanne on toetada ja suunata tõhustatud või eritoega õpilase arengut ja see ei</i></p>	<p>On selge, et alati ei tähenda õpilasele määratud tõhustatud või eritugi intellektipuu et või muid ülalnimetatud puudeid. Sellisel juhul ei õpi õpilane tõenäoliselt ka lihtsustatud õppekava järgi, mille üheks eesmärgiks on kujundada praktilist tööd väärtustav ja kutseõppeks valmis olevat</p>

<p><i>pruugi tähendada ainult vähese õpivõimekuse, vaid mistahes diagnoosidega õpilaste õpetamist. Kas neil peaks siis olema kõigil suund kutseõppele olenemata erivajadusest?</i></p>	<p>ühiskonnaliiget. Kutsevalikute tutvustamine kooli karjääriõppe raames peab olema asjatundlik ning õpilase huvidest ning võimetest lähtuv mitte tuginema talle määratud tõhustatud või eritoele.</p> <p>Määruse eelnõud muudetakse järgmises sõnastuses:</p> <p>Lisa 1 punkt 1.1 lg 6 "Lihtsustatud õppel põhikooli lõpetaja on praktilist tööd väärtustav ja täiendus- ning kutseõppeks valmis olev ühiskonnaliige."</p> <p>Lisa 1 punkt 2.7 alapunkt 10" teab oma tugevaid ja nõrku külgi ning huvisid; väärtustab praktilist tööd ja õppimist ning on valmis jätkama õpinguid täiendus- ning kutseõppes;"</p> <p>Lisa 1 punkt 4.10.3. lause "Tööõpetuse kaudu valmistub nooruk iseseisvaks võimetekohaseks tööks ja/või täiendus- ning kutseõppeks".</p>
<p>Eelnõus: Võõrkeelena õpitakse ühte keelt. Eesti õppekeelega õpilaste puhul on selleks A-võõrkeel, mille õppimist alustatakse 5. klassist ning mille valib kool arvestades oma võimalusi ja õpilaste soove.</p> <p><i>Kommentaari 12: eelnõu seletuskirjas oli ju öeldud, et lihtsustatud õppe riiklik õppekava peab hakkama sobituma paljude erinevate diagnooside ja eripäradega. Siit järeldub, et ikkagi keskendutakse vaid intellektipuudega õpilastele.</i></p>	<p>Põhikooli lihtsustatud riiklik õppekava rakendamise eesmärk ei ole kõikide erivajadustega õpilaste õpivajaduste katmine. PLRÕK on haridusstandard eelkõige ja üldjuhul intellektipuudega õpilastele, kuid põhjendatud juhtudel, lähtuvalt õpilase arengulistest eripäradest, võib kooliväline nõustamismeeskond soovitada nimetatud õppekava ka pervasiivse ja/või spetsiifilise segatüüpi arenguhäirega õpilasele. Seda juhul, kui on nähakse ette vajadus tagada õpilasele, sõltumata talle määratud diagnoosist või selle puudumisest, jõukohane õpe sobiva (PLRÕK) õppekava järgi.</p>
<p>PLRÕK õpitulemuste tasandid väga erinevad, nt muusika, liikumisõpetus, eesti keel ja kirjandus.</p> <p>Määruse eelnõu ütleb, et kooli õppekava ja õppekorraldus viiakse käesoleva määruse ning määruse lisadega kooskõlla hiljemalt 1. septembriks 2024. a, see peaks olema ka HTMi kommunikatsioonisõnumites selgelt öeldud. Lisaks on vajalik rõhutada, et uuendused ja muudatused algavad ikka kooliastme algusest ja liiguvad järk-järgult kolme aasta jooksul kooliastme lõpu. Samuti on vajalik jälgida, et seda arvestab ka välishindamine.</p>	<p>Juhime tähelepanu, et PLRÕKI lihtsustatud õppetase puhul ei eksisteeri kirjanduse ainekava. Kuna märkuses ei ole täpsustatud, mida täpselt silmas peetakse väitega, et muusika, kehalise kasvatuse ning eesti keele õpitulemuste tasandid on väga erinevad, ei ole põhjendatud ka ainekavades muudatuste tegemine.</p> <p>Eesti keele tunnimaht on märkimisväärselt suurem, kui seda on muusika või kehalise kasvatuse tunnimaht. See tingib viidatud ainetes juba olemuslikult teatava ebaühtluse.</p>
<p>Eelnõu §-ga 2 muudetakse Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2011. a määrust nr 1 „Põhikooli riiklik õppekava“.</p> <p>Informaatika valikõppeaine (Lisa 10) pt 1.1. Õppe- ja kasvatusesmärgid kattub sõna-sõnalt gümnaasiumi informaatika</p>	<p>Informaatika ainekavas on tehniline viga, õige dokument olemas.</p>

<p>õppimise peaesmärkidega. Kuna tegemist on põhikooli õppeainega, siis ei saa seal olla sisuks gümnaasiumi oma.</p>	
<p>Eelnõu §-ga 3 muudetakse Vabariigi Valitsuse 6. jaanuari 2011. a määrust nr 2 „Gümnaasiumi riiklik õppekava“.</p> <p>Kas on põhjendatud see, et ei kirjutata enam ette valikkursuste arvu? Miks on koheldud ühte valdkonda erinevalt, nimelt B-võõrkeele osas B1, lisaks ka kehaline kasvatus, kus kool peab avama ka ühe õpilasega valikkursuse. Kuidas toimub selles osas rahastus?</p> <p>Ainevaldkondlikud valikkursused Lisa 8 on ainult osaliselt uuendatud; uuendamata on eelmise õppekava valikkursused ja uuendatud (pigem siis uued valikkursused) on käesoleva määrusega lisandunud kursused nt 2.3. Valikkursus “Tantsuõpetus”.</p> <p>Ainevaldkondade ülesed valikkursused Lisa 15 on uuendamata ja seega 2011 aasta versioonis.</p>	<p>Koolil on jätkuvalt kohustus pakkuda valikkursuseid kõigis riikliku õppekava ainevaldkondades. Varasemast erinevalt ei ole ette kirjutatud, mitu valikkursust peab ühes või teises ainevaldkonnas olema, sest eelistatud on ainevaldkondade ülesed elulähedased ja kooli eripärasest lähtuvad valikkursused, mis hõlmavad õppe-eesmärke samaaegselt mitmest ainevaldkonnast. Nõue valikkursuste jaotamine ainevaldkondi kitsendas koolidel omanäolise ning kooli eripärasest lähtuva õppekava loomist.</p> <p>Lisasse 8 on koondatud kõik 2011. aasta õppekava valikkursused, sealjuures on valikkursuste ja põhikursuste osas toimunud ka vahetusi, peamiselt keele ka kirjanduse valdkonnas. Seetõttu on tõesti dokumendis nii uuendamata kui ka uuendatud, samuti täiesti uusi, pärast 2015. aastat loodud valikkursuseid. Koolil on võimalus, kuid mitte kohustus lisades 8 ja 15 kirjeldatud kursuseid oma õppekavas pakkuda.</p> <p>Ei nõustu, et Lisa 15 on täielikult uuendamata ja 2011. aasta versioonis. Dokument sisaldab 11 valikkursust, mis on 2020. aastal loodud kutseõppeasutuste poolt gümnaasiumidele n-ö tutvustavate kursustena, pakudes otseselt elulisi praktilisi oskuseid ja võimalusi gümnaasiumite ja kutseõppeasutuste koostööks. Samuti on dokumendis 2019. aastal valminud “Draamaõpetus”, 2020 valminud “Inimene nüüdisaegses teabekeskkonnas” jne.</p>
<p>Kõiki tuge vajavate laste probleeme ei saa lahendada vaid haridusvaldkonna kaudu, mida õppekavaga ja õpetaja abil soovitakse lahendada. Ikka ja jälle tekivad küsimused - kus on arendused ja toetavad tegevused sotsiaalvaldkonnas, meditsiinivaldkonnas ning mujal. Valdcondade ülest koostööd ei paista kuskilt. Ükski nn. kvalifitseeritud eripedagoog ei lahenda lapse sotsiaalseid probleeme, mis on enamasti põhjuseks käitumishäirete tekkeks. Kõiki neid küsimusi on võimalik leevendada eri valdkondade koostöös, mitte kool, õppekava, kvalifikatsioon, õpetaja, eripedagoog jne.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>

<p>Suurtel omavalitsustel ja/või riigil tuleks luua täiendavad asutused käitumiskustega õpilastele, sh LÕK. Hädavajalik on tegeleda pigem lapsevanemate nõustamisega antud teemal kui neid tavakoolidesse suunata.</p> <p>HEV õpilastega tegeledes, ei tohi me ära unustada tavaõpilasi. Hetkel kehtiva PGS-i järgi peavad kehtivad klassitüübid (tõhustatud tugi, eritugi) säilima. Kõik HEV õpilased peavad saama õppida eriklassides, mitte tavaklassides.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Tõhustatud ja eritoe klassitüüpi õigusraamistikus ei eksisteeri. Moodustada saab eriklasse tõustatud toel õppivatele õpilastele, samuti eritoel õppivatele õpilastele. See võimalus on jätkuvalt olemas, vt PGS § 26 lõiget 5.</p>
<p>EESTI ERIPEDAGOOGIDE LIIT</p>	
<p>Olles tutvunud Haridus- ja Teadusministeeriumi koostatud Vabariigi Valitsuse 13. augusti 2010. a määruse nr 113 „Põhikooli ja gümnaasiumi lõputunnistuse ning riigieksamitunnistuse statuut ja vormid“ muutmise eelnõuga leiame, et antud dokument on igati asjakohane. Õpilase tulemuse kajastamine protsendina maksimaalsest tulemusest on oluliselt informatiivsem ja annab kõigile osapooltele võimalikult objektiivset ja võrreldavat tagasisidet riiklikes õppekavades sätestatud õpitulemuste saavutatusest ja õppe tulemuslikkusest koolis.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>EESTI ÕPILASESINDUSTE LIIT</p>	
<p>Seletuskirjast ilmneb, et ainekavad muutuvad autonoomsemaks, mis jätab õpetajatele senisest enam valikut aine sisu otsustamise üle. Kuigi kooli autonoomiat toetavad ettepanekud on pigem tervitatavad, siis soovime toonitada, et suurem autonoomsus eeldab ka väga pädevaid haridustöötajaid, kellel on olemas pädevus ka ainekava sisulisi otsuseid teha. See tähendab, et õpetajakoolitus ja koolides toimuv õppetegevuse planeerimine peab toetama uuendatud ainekavade integreerimist ja ka õpetajaid endid planeerimisprotsessis. Eriti oluline on see alustavate õpetajate puhul, kes kompetentsus- ja autonoomsusvajaduse tagamiseks vajavad enim toetamist.</p>	<p>Võetud teadmiseks.</p>
<p>Soovime täpsustada põhikooli ja gümnaasiumi kirjanduse ainekavaga seondult. Nimelt jääb seletuskirjast mulje, et kirjanduse ainekavas loobutakse soovituslike autorite ja teoste nimistust, küll aga on</p>	<p>Kehtivas kirjanduse ainekavas on õppesisu juures esitatud pikem soovituslike eesti ja maailmakirjanduse autorite ja teoste loend, mille juures on rõhutatud ka õpilase oma vaba valiku võimalust. Uuendatud kirjanduse</p>

<p>avalikkusele selgitatud, et nimistud jäävad siiski alles. Milline informatsioon vastab tõele?</p>	<p>ainekavas on rõhutatud, et kultuuri järjepidevust ja põlvkondlikku sidusust silmas pidades peab tervikteoste soovituslik valik sisaldama rohkesti eesti väärtkirjandust (sh tüvitekste, klassikateoseid), mida käsitletakse ühiselt. Samuti on õppeaine kirjelduses loetletud konkreetsed eesti autorid ja nende teosed, mis kuuluvad iga kooliastme olulise lugemisvara hulka.</p>
<p>Tunnustame uut kehalise kasvatus ainekava, mis senisest oluliselt enam on suunatud õpilase individuaalsele arengule ja seeläbi suurendab tõenäoliselt ka õpilaste positiivset emotsiooni kehalise kasvatus tunni osas.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>Seletuskirjas lk 36 on inimeseõpetuse ainekavas kirjeldatud, et on lisatud LGB-teemad. EÕEL soovib täpsustatud, kas on mõeldud LGBT teemasid ning kui jah, siis palume segaduse vältimiseks parandus sisse viia.</p>	<p>Arvestatud, viga on parandatud.</p>
<p>Soovime ettevõtlusõpetuse valikõppeaine juures rõhutada, et endiselt peaks olema valikaine peamine eesmärk suurendada õpilaste ettevõtlikkust ja mitte ettevõtte loomisega seotut. Praeguses sõnastuses see printsiip eksisteerib aga meie hinnangul mitte piisavalt.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>Eelnõuga ei pea kool pakkuma valikkursusi matemaatikas, kui kool pakub laia matemaatika õpet 14 kursuse ulatuses. EÕEL siiski teeb ettepaneku lisada kohustuse pakkuda kitsa matemaatika valikkursuse võimaldamist olukorras, kus koolis on õpilasi, kes seda sooviksid. Kuivõrd gümnaasiumi lõpus on võimalik valida kitsa ja laia matemaatika eksami vahel, siis on ka loogiline, kui kool pakub sellest lähtuvalt erinevaid valikkursusi.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Õpilaste soovi korral võib kool pakkuda valikkursuseid mis tahes kohustuslikus õppeaines, sh matemaatikas.</p>
<p>EESTI ÕPETAJATE LIIT</p>	
<p>Toetame kindlasti õppekavade uuendusi ning muudatusi ja seda, et õppekava on pidevalt uuenev dokument. Peame oluliseks, et nii õppekava koostamine kui rakendamine on paindlikud nii riiklikul, kohaliku omavalitsuse (koolipidaja) kui koolitasandil. Samuti on tähtis, et erinevate osapoolte seas (õpilased, õpetajad, lapsevanemad, koolijuhid) areneks välja õppekavaga tutvumise ja selle mõistmise kultuur.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>

<p>Positiivne, mida toetame - positiivne samm arengu poole – ei ole aine ega faktikeskne, vaid õppijast lähtuv ja oskusi ning nende väljendumist toetav õppekava; - õpikäsituse muutust toetav õppekava; - üldpädevuste loetelu ja kirjeldused on jäänud; - toetab õpetaja ja kooli autonoomiat - õpetaja vabadus minna õppeprotsessis sügavuti ning igal koolil ise teha õppekava; - konkreetsed loetelud nt kirjanduses ja muusikas on alustavatele õpetajatele heaks kondikavaks; - õpetaja professionaalsuse usaldamine.</p>	
<p>Murekohad õppekava teemal laiemalt: - meie ettepanek: arvestada õppekava ajakohastamisel enam teadusuuringute, selgituste ja seirega. Oluline on planeerida ja ametlikult teada anda, millal toimuvad avalikud arutelud ja ametlikud seired; - puudulik kommunikatsioon kogu protsessi ajal toimunust, ebaselgus, millises etapis ollakse; - järjepidevuse puudumine riikliku õppekava välja töötamise lähtealustes, protsessis ja korralduses;</p>	<p>Tegemist on riiklike õppekavade ajakohastamisega. Nende muudatuste käigus ei ole muudetud riiklike õppekavade lähtealuseid ja alusväärtusi.</p> <p>Õppeprotsesside kirjeldustes on võimalik tutvustada ainedidaktika valdkonnas toimunud arenguid ja teadusuuringute järeldusi soovitusena õppeprotsessi korraldamisel.</p>
<p>- protsessi ajal puudulikud arutelud ainevaldkondade siseselt, kuna töörühma liikmetel ei olnud nt luba (poolikuid) dokumente jagada. Kahjuks ei ole ka välja kujunenud harjumusi ja võimalusi pidevalt tagasisidestada; - tundub, et poliitiline otsustamatus on kogu õppekava järjepideva ajakohastamise protsessi venima jätnud;</p>	<p>Kogu arenduse protsessi jooksul on toimunud korduvalt tutvustused aineühendustele. Töörühmade moodustamisel paluti aineühendustel esitada oma esindaja. Salastatud dokumente ei ole olnud, iga etapi lõpus küsiti tagasisidet, sh näiteks ülikoolidelt.</p>
<p>- selle aja peale on muudatusi pigem liiga vähe, tegemist on iluraviga; - puudub viidatud teaduspõhine lähenemine, mistõttu võib kohati ebaselgeks jääda, miks ühte või teist muudatust vaja on - ettepanek: rohkemaid viiteid ja tugevam teooriabaas, eriti meie endi pedagoogikateadlaste poolne; - juriidiline seletuskiri on küll olemas, aga pedagoogilist mitte, samas on mõistetav, et protsess on olnud erinevate arvamuste- ja vaidlusterohke;</p>	<p>Eesmärk ei olnud luua uut õppekava, töörühmade lähteülesanne oli kehtivate õppekavade ajakohastamine. Rakendamist toetavad meetodilised dokumendid luuakse muudatuste vastuvõtmise järel.</p>

<p>- dokumentide mahtu arvestades jääb siiski lõpuni ebaselgeks, milliseid konkreetseid muudatusi kavandatakse - ettepanek: koostada lühikene riiklikku õppekava tutvustav materjal õpilastele, lapsevanematele, laiemale üldsusele, mis annab ülevaate Eesti riigi haridussuunistest, oodatud eesmärkidest ja muudatustest, ühtlasi aitaks see ka uuenevat õpikäsitust paremini laiema publikuni viia nii ootuse mõttes kui rakendamise toetuseks);</p> <p>- ainekavade koostamisel tunduvad olevat erinevad alused ja põhimõtted – nt muusikas kohustusliku õpivara loetelu, kirjanduses mitte;</p>	<p>Rakendamist toetavad dokumendid koostamine algab kohe, kui õppekavade muudatused on kinnitatud. Samuti korraldatakse sihtrühmadest lähtudes erinevad teabepäevad ja infoseminarid. Muusikas on üheks väljundiks ühislaulmise traditsiooni hoidmine, mille tõttu on tähtis, et osataks samu laule. Ka kirjanduses on rõhutatud kooliastme jooksul kultuurilooliselt oluliste autorite ja tervikteoste käsitlemist.</p>
<p>- valdkondade lõiming pole piisavalt avatud, näitlikustatud – selle puudumine muudab õppekava rakendamise keeruliseks ennekoike alustavatele õpetajatele;</p> <p>- koolidele antud kohustus pakkuda põhikoolis B-keelena vähemalt kahte keelt ei ole tööturgu arvestades realistlik(probleemiks õpetajate puudus“– a) poliitika ei ole seni toetanud erinevate võõrkeelte valikuid koolides, b) halvemas seisus võivad jääda väiksemad kooli, kui isegi pealinna tingimustes keele õpetajate leidmine raskendatud on - ettepanek: anda aega ning luua toetavad hoovad, et soodustada erinevate võõrkeelte õpetajate siirdumist koolidesse, otsida võimalusi võõrkeeleõpetajate paremaks motiveerimiseks ja ettevalmistamiseks. Kui riik seab õppekavas kohustused, siis peab ta looma ka tingimused nende täitmiseks!;</p> <p>- nii suurel hulgal ettekirjutatud valikkursuste määra tõstmisega piiratakse ühelt poolt gümnaasiumite vabadust suunapõhist õpet välja joonistada, samas ei ole loodud võimalusi erinevatele pakkujatele turule sisenemiseks selleks, et valikuvõimalusi suurendada - kirjapandud ootused ei ole riikliku rahastusmudeli ümbervaatamisega või eelarve kasvuga toetatud;</p>	<p>B-võõrkeelt puudutav ettepanek: Teadmiseks võetud. Soovitame koolidel B-võõrkeelte valikute laiendamisel koostööd teha.</p> <p>Jääb arusaamatuks, mida mõeldakse väitega “nii suurel hulgal ettekirjutatud valikkursuste määra tõstmisega piiratakse ühelt poolt gümnaasiumite vabadust suunapõhist õpet välja joonistada”. Kohustuslike valdkondlike valikkursuste pakkumise määra on oluliselt vähendatud, pakkudes koolidele seeläbi rohkem võimalusi just lõimitud või suunapõhiseks õppeks.</p>
<p>- koolid ootavad ja vajavad praktiliste näidetega dokumente/juhendmaterjale lõimingu kiirendamiseks ja rakendamiseks;</p>	<p>Koheselt pärast määruse muudatuste vastuvõtmist alustatakse ainekavade rakendamist toetavate materjalide koostamist.</p>

<p>- õpetajad/koolid peavad teadma õppekavaarenduses avalike arutelude ja seire intervalli ja võimalusi, et omalt poolt anda olulist sisendit;</p> <p>- valdkondade põhised tunnijaotused võivad tekitada koolides erinevaid arvamusi ja segadust.</p>	
<p>Ja veel noppeid õpetajate kommentaaridest:</p> <p>1) Õppesisu on kadunud nagu ta klassikaliselt on olnud. See on probleem. Õpitulemuste loetelu on nagu õpiküsimused ja õppesisu on nagu vastuste märksõnad, mida peaks kasutama. Kui see vabaks anda, siis möödarääkimiste oht suureneb.</p> <p>2) Õpilastelt eeldatakse, et ta oskab nimetada ajaloolisi isikuid ja põhjendab nende olulisust kultuuriloos. See on liiga üldine, aga peaks olema konkreetsem. Näiteks, et oskab nimetada Vana Kreeka näitekirjanikke või Vana-Kreeka poliitikuid ja põhjendab nende olulisust.</p> <p>3) Viga on see, et lähtutud on kooliastmest, mitte klassist. Iga kool peab hakkama leiutama nõ jalgrattast, et kuidas õppesisu teemasid struktureerida. See on ajaraiskamine. Ning õpilaste koolivahetus ei ole sujuv, kui iga kool teeb siin isemoodi. Sisuliselt võiks vanaaega õpetada 6.klassi asemel ka 4. klassis. Oskused, teadmised ja hoiakud on tuleks esitada klasside, mitte kooliastme kaupa.</p>	<p>1. Õppesisu on koostatud ja see avaldatakse koos rakendamist toetavate materjalidega. Õppesisu otsustati mitte avaldada määruses, et seda oleks võimalik muuta paindlikumalt vastavalt muutustele ühiskonnas.</p> <p>2. Õppesisu soovitusel kirjutatakse lahti õppeprotsesside kirjeldustes.</p> <p>3. Õppesisu struktureerimise kohta koostatakse näidised toetavates materjalides. Igal õppeainel oma loogika, mis eeldab teatud teemade õpetamist teatud kindlas järjekorras.</p>
<p>4) Kohustuslikud minimaalse õppeainete tundide arvud peaksid olema iga klassi kaupa, et meil säiliks ühtsuskool.</p> <p>5) PRÕK ja GRÕK peaksid olema riiklikud standardid. Aga seal tuleks ka määratleda, et mida kool võib muuta. Ja need muudatusi siis iga kool peakski arutama ja lisama õppekavale juurde või teatavatel juhtudel isegi muutma.</p> <p>6) Tekitab hämmingut, et tegelikult pole ju õppekava sisulist muudatust toimunud. Vähemalt ühiskonnaõpetuse õppekava on täiega ajale jalgu jäänud. Sellise tundide jaotusega ei ole võimalik saavutada ka neid tulemusi, mis praegu eesmärkideks, kuid ühiskonnaõpetus on ajas kiiresti muutuv ja vajab teemade analüüsimist, arutelusid, hinnanguid jms. On mõistetav, et ühiskonnaõpetust on nii vähe, sest</p>	<p>Uuendatud õppekava õppemahtude muutusi ette ei näinud. Sotsiaalvaldkonna kirjelduses on märges, et õpetaja toob tundi arutelu ühiskonnas aktuaalsete teemade üle. Need muutuvad tõesti kiiresti, mistõttu ei olegi võimalik neid VV määruses nimetada. Sotsiaalvaldkonna aine on ka inimeseõpetus, millega on ühiskonnaõpetusel ühisosa. Ainevaldkonna võimalusi õppijat toetada peaks vaatama terviklikult. Kõik võimalused õppeprotsessi läbiviimiseks tänapäevaselt on õpetaja kätes. Üldiselt sõnastatud õpitulemused õpetaja autonoomiat ei takista. Kaasajastamine ei toimu kohustusliku ainemahu muutmise kaudu.</p>

<p>seda õpetavad enamuses ajalooõpetajad, kelle tegelik koormus tuleb ajaloo tundide arvelt ja seetõttu pole ühiskonnaõpetuse teemat tahtnud arutusele võtta. Pigem on jutuks olnud ajalootundide suurendamine! Kui võrrelda sotsiaalainete puhul ajaloo ja ühiskonnaõpetuse õppekava, siis on proportsioonid väga paigast ära. Arvamus on, et õppekava vajab kiiremas korras sisulist kaasajastamist!</p>	
<p>EESTI ERAÜLDHARIDUSKOOLIDE ÜHENDUS</p>	
<p>Vormilise poole pealt on vaid see kommentaar, et RÕK nõuete muutusega (nt täiendavate keelevelikute pakkumine) peaks vastavalt muutuma ka koolide riiklik rahastamine. Kuna erakoolidel on EKS nõuetest tulenevalt peal õppemaksulagi, siis täiendavate RÕK nõuete ja kulude katmist peab toetama haridustoetuste süsteem.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>EESTI TEHNOLOOGIAKASVATUSE LIIT</p>	
<p>Määruste muudatuse eesmärk oli ajakohastada põhikooli ja gümnaasiumi riiklikud õppekavad, sh põhikooli tehnoloogia ainevaldkond. Määruses rõhutatakse 21. sajandi oskusi, tehnoloogia valdkonna õppeainetes need kahjuks ilmsiks ei tule. Tehnoloogia ainevaldkonna õpitulemustes puuduvad väljundid nutiseadmete, robotika, inseneeria jne osas, st 21. sajandi seadmete omandamise õpitulemused puuduvad. Kui juba lasteaedades kasutatakse õppes mitmeid nutikaid lahendusi, siis I kooliastmes nende kohta mingit infot ei leia.</p> <p>Suure karuteene teeb koostatud ainekava algajate õpetajate suhtes, sest paljud ainekava kirjeldavad punktid on puudu või üldsõnalised, nt õppesisu pole, et mida õpetamisel aluseks võtta. Alustaval õpetajal on raske aru saada, mida ta siis õpetama peaks või millest lähtuma kuna puudub õppesisu.</p> <p>Haridusjurist Jüri Ginter kirjutas 13. jaanuari Õpetajate Lehes „Riiklikud õppekavad koos ainekavadega (NB! kehtestatakse kõik uued õppekavad) on väga mahukad dokumendid. Tehtud muudatusi peab selgitama ja põhjendama seletuskiri, kuid antud juhul ei vasta</p>	<p>Teadmiseks võetud. 21. sajandi oskused on laialdased, sh ka IKT vahendite ja keskkondade kasutamine.</p> <p>Ainekava uuendustel toetuti Bloom'i taksonoomiale, OECD koostatud haridusanalüüsile „The Future of Education and Skills: Education 2030“ ning SCAMPER'i kriitilise mõtlemise mudelile, pidades silmas valdkonnapädevuste ning õpitulemuste sõnastamisel RÕK-i üldpädevuste ning alusväärtuste saavutamise toetamist.</p> <p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p> <p>Kuna uuendatud sõnastuses esitatakse ka kõik riiklike õppekavade lisad, ei ole asjakohane seletuskirja sisse tuua iga tekstilõigu kehtivat sõnastust.</p>

<p><i>see ka minimaalsetele ootustele. Seletuskiri peaks olema põhjalikum kui tehtud muudatused, sest see peab esitama senise sõnastuse, põhjenduse, miks seda tuleb muuta, muudatuste võimalused ja uue sõnastuse variandi põhjenduse, sh uue variandi nõrkused jne“, me nõustume hr Jüri Ginteri kirjutatuga.</i></p>	
<p>Määruse eelnõus lk 4 on kirjas tehnoloogia ainevaldkond ja vastavad õppeained: 7) tehnoloogia: tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus (lisa 7). Lisas (Lisa 10 - PRÕK lisa 7 Ainevaldkond Tehnoloogia- 2) on õppeaine <i>tehnoloogaiõpetuse</i> asemel ekslikult kirjutatud <i>töö- ja tehnoloogiaõpetus</i>. Õppeaine nimetus kogu määruse lisas peab olema tehnoloogiaõpetus. Õppeaine nimetusega töö- ja tehnoloogiaõpetus oli meil riiklikus õppekavas aastatel 2002-2010, mis oli üleminekuetapp tööõpetuselt tehnoloogiaõpetusele. Tehnoloogiaõpetus sisaldab endas ka tööõpetust, tänasel päeval on töömaailma iseloom suuresti muutnud ja vajadus endiste tööde, tegemiste ja ametite järele vähenenud (nt pagarid, rätsepad, õmblejad, tislerid). Seda kinnitavad ka OSKA tööjõu- ja oskuste uuringud, milles tuuakse välja vajadus tarkade masinate ja robotika ning automaatika järele. Insenertehnilised teadmised, automatiseerimine ja digitaliseerimine ning tootearendus on meie tulevikuvajadused (samas uuringus, lk 42). Värske OSKA uuring tööjõuvajaduse prognoosis toob esile, et näiteks metalli- ja masinatööstuse töötajate (sh tootearendus, mehhatroonika, mehaanika, keevitus, prototüüpimine jne.) nõudlus ületab statistiliselt pakkumist. Esmased teadmised ja oskused masinatest ning inseneeriast peab noor saama põhikooli tehnoloogiaõpetuses. Tehnoloogiaõpetuse suurt vajadust koolides rõhutavad ka majandus- ja ettevõtlusega seotud inimesed. Nii näiteks Eesti Metallitööstuse Liidu liige Veljo Konnimois toob uudissaates välja, et tehnoloogiaõpetuse õppeainena on koolides väga vaja. Tehnoloogiaõpetus peab olema võimalikult sisuline ja kaasaegne, et aidata kaasa Eesti teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse (TAIE) arengukavas seatud eesmärkide saavutamisele.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Tähelepanek on õige, aine nimetuse parandus on sisse viidud. (PGS § 15. Riiklik õppekava 7) põhikooli riiklikus õppekavas tehnoloogia: tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus)</p> <p>Ainekava 1.1. valdkonnapädevuste loetelus on kaetud kõik nimetatu. Peamine on õpilastes huvi tekitamine kõikide tehnoloogia ainekavas käsitlevate teadmiste ja oskuste suunal. Huvi tekkimisel just nt robotika, 3D modelleerimise vm kommentaaris nimetatud valdkonna vastu on paljudes koolides toimivad huviringid, mis toetavad õpilaste huvi ja laiendavad veelgi teadmisi ja oskusi mõnes kitsamas valdkonnas.</p>

<p>Selles dokumendis on välja toodud peamiste teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning ettevõtluse valdkonna probleemide loetelus esimesena, et Eestis napib inimesi, kes oskaksid ja tahaksid tegeleda teadus- ja arendustegevusega. Kvaliteetne tehnoloogiaõpetus annab õpilastele valdkonnast sissejuhatava ülevaate ning loob sobiva pinnase, et õpilastel saaks tekkida põhjendatud huvi suunduda oma haridusteel Eesti majanduse arengu jaoks vajalike erialade poole. Tehnoloogiaõpetuse arendusvajadused tuleb senisest enam seostada ka Eesti majanduse konkurentsivõime kasvatamise jaoks üliolulise teadus- ja arendustegevuse teemadega - sest just põhikooli tehnoloogiaõpetus peaks sellele panema esmase vundamendi.</p> <p>Rohkem tuleb tundides käsitleda integreerivat ja uurimuslikku õpet, mida ka ajalehes toob välja Mait Raava. Rõhutame jätkuvalt, et väga oluline on STEAM- ehk MATIK-õppe arendamine ja korraldamine koolides. Arvestades eelöeldut võiks järgmise ainekava nimetus olla <i>inseneeria ja tehnoloogiaõpetus</i>.</p>	<p>STEAM, MATIK õpe on üks paljudest meetodikatest. Metoodilised materjalid on uuendatud ainekavade järgmine etapp.</p> <p>Ainevaldkonna ja õppeaine nimetus on sätestatud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses, ainekava uuendus ei hõlma põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmist. Vt PGS § 15. Riiklik õppekava</p> <p>7) põhikooli riiklikus õppekavas tehnoloogia: tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus.</p>												
<p>Tundide jaotus</p> <p>Dokumendis "Määrus" <i>failis nimega eelnõu (lk 5)</i>, punktis 13 on esitatud, et tehnoloogia nädalatundide arv kooliastmete kaupa on järgmine:</p> <p>7) tehnoloogia (I kooliaste) 4,5 tundi, (II kooliaste) 5tundi (III kooliaste) 5 tundi.</p> <p>Järgmises dokumendis Ainevaldkond "Tehnoloogia" on väljatoodud (lk 1):</p> <p>1.2. Ainevaldkonna õppeainete arvestuslik maht</p> <p>Valdkonda kuulub neli õppeainet, mille taotletavate õpitulemuste saavutamiseks arvestuslikud nädalatunnid kooliastmeti järgmised:</p> <table border="1" data-bbox="197 1257 996 1366"> <thead> <tr> <th>Õppeaine</th> <th>I kooliaste</th> <th>II kooliaste</th> <th>III kooliaste</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Tööõpetus</td> <td>4,5</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Töö- ja tehnoloogiaõpetus / käsitöö, kodundus</td> <td></td> <td>5 / 5</td> <td>5 / 5</td> </tr> </tbody> </table>	Õppeaine	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste	Tööõpetus	4,5			Töö- ja tehnoloogiaõpetus / käsitöö, kodundus		5 / 5	5 / 5	<p>Tunnijaotuskava esitatakse ainevaldkonna-põhiselt, kuid üldised mahud jäid samaks. Tööõpetuse tundide arv esimeses kooliastmes on seotud kunstiõpetuse tundide arvuga, tunnijaotusplaani on otseses seoses õpilaste maksimaalse lubatud nädalakoormusega (vt põhikooli- ja gümnaasiumiseadust).</p> <p>Ebakõla üldosa ja ainevaldkonnakavas esitatud mahtudes tuleneb sellest, et õppeaineid õpitakse samaaegselt rühmades. Selguse huvides on korrigeeritud tunnijaotusplaani ainevaldkonnakavas.</p>
Õppeaine	I kooliaste	II kooliaste	III kooliaste										
Tööõpetus	4,5												
Töö- ja tehnoloogiaõpetus / käsitöö, kodundus		5 / 5	5 / 5										

<p>Ebakõla tundub seisnevat selles, et esimese dokumendis on märgitud kogu ainevaldkonna nädalatunnid kooliastmete kaupa kokku 14,5 ja teises dokumendis on märgitud tehnoloogiavaldkonna õppeainete nädalatundide maht õppeainete kaupa kokku 24,5.</p> <p>Kui kontrollida teiste ainevaldkondade tundide mahtu antud tabelites, siis seal selliseid ebakõlasid ei esinenud. Näiteks loodus- ja kunstiainetes on kooskõlas omavahel nii "määrus" kui ainevaldkonnast lahti kirjutatud tundide maht.</p>	
<p>Kõige lihtsam oleks teha parandus eelnõu punkti 13: 7) tehnoloogia (I kooliaste) 4,5 tundi, (II kooliaste) 10 tundi (III kooliaste) 10 tundi.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>Sooneutraalsus Sooneutraalsuse osas on õpetajatel erinevad arvamused, tehnoloogia ainevaldkonnas peaks olema selgelt välja toodud, kuidas siis õpilasgruppe moodustada jne. Võib oletada, et kavade koostajatel pole ka see asi lõpuni selge, sest vastavasisuline info täielikult puudub. Ainekava koostajatel peaks sooneutraalsuse punkt olema üheselt mõistetavalt kirja pandud ja lahti seletatud, kuidas ja mille alusel koolides õpperühmi moodustatakse jne.</p>	<p>Koolidel säilib autonoomia õppegruppide moodustamise aluste osas, praktikaid on erinevaid, soovituslik on huvipõhine jaotumine. Sooneutraalsusele tuleb tähelepanu juhtida, et see ei oleks ainus gruppide moodustamise alus, sest selle põhjal ei ole õpilastel võimalust valida.</p>
<p>Ainekavast üldiselt Üldiselt on ainekava lugedes tegemist tekstimonstrumiga, mis vajab hädasti toimetamist ja mis pole kahjuks sisuliselt väga uuenduslik. Seletuskirjas on kirjas, et õppekava on liikunud sisendipõhiselt väljundipõhiseks, seega vajavad enamus õppematerjale kaasajastamist. Seletuskirjas lk 37 on kirjas:</p> <p>Võrreldes senise ainekavaga ei ole uuendatud ainekavas esitatud loetelu, kuna materjalide, tehnikate ning tehnoloogiate areng on praegu võimalda neid ammendavalt kirjeldada. Tehnoloogiate valik ajakohasest eesmärgist ja taotletavatest õpitulemustest. Täpsem sisuline ainekava rakendamist toetavates meetodilistes soovituslikes materj</p>	<p>Teadmiseks võetud. Meetodiliste dokumentide koostamisse kaasatakse töörühma liikmed hanke alusel ja kõigil, kes vastavad hankes väljatoodud tingimustele, on õigus kandideerida. Kindlasti saadetakse hankekutse teavituse ka ainelitutele.</p>

<p>Sellest tulenevalt on küsimus, kes neid koostab ja millest lähtudes ja keda kaasatakse? Kuidas saab olla kaasatud? Selle laiapõhjalise vaate peab õpetajatele kokku võtma arusaadavas keeles ja pannes selle õppetöös kasutavasse formaati. Vastasel korral jätkub kõik nii nagu siiani, sest hetkel saab selle sõnastusega ka katta seda, mis oli õppekavas 50 aastat tagasi ja me nimetame seda 21. sajandi hariduseks?</p> <p>Tehnoloogiaõpetuse sisu osas peame oluliseks märkida, et ainekava kindlustaks kõigile õpilastele praktilise (vaimse ja kehalise) tegevuse kogemuse lisaks puidu töötlemisele (mis on tavapärasem, n-ö lihtsama vastupanu teed minek õppevahendite ja materjalide valiku osas) ka metallitöötlemisele, elektroonikale, 3D modelleerimisele, inseneeriale, tehnoloogilisele kirjaoskusele jne. Loomulikult eeldab see ka korralikku ohutustehnika tundmaõppimist ja rakendamist, mis on samuti elus oluline üldoskus.</p> <p>Kui õpilane saab tehnoloogiaõpetuse tunnist ainult nähtu põhjal ettekujutuse erinevatest materjalidest ja tehnoloogilistest võimalustest, ei omanda ta praktilist kogemust ning jääb oma oskustega soss-sepa tasandile. Siin tasub meelde tuletada TTÜ tunnuslauset "Mente et manu!" (ladina keeles "mõistuse ja käega").</p>	<p>Ainekava 1.1. valdkonnapädevuste loetelus on kaetud kõik nimetatu. Peamine on õpilastes huvi tekitamine kõikide tehnoloogia ainekavas käsitletavate teadmiste ja oskuste suunal. Huvi tekkimisel just nt robotika, 3D modelleerimise vm kommentaaris nimetatud valdkonna vastu on paljudes koolides toimivad huviringid, mis toetavad õpilaste huvi ja laiendavad veelgi teadmisi ja oskusi mõnes kitsamas valdkonnas.</p>
<p>Seletuskirjas Lisa 7 Ainevaldkond „Tehnoloogia“ muutmine on lk 37 kirjutatud:</p> <p>esitatakse ka valdkonnapädevust saavutada aitavad baasteadmised ning oskused;</p> <p>5) valdkonna õppeainete õppimine jaotatakse teemaplokkideks – kavandamine ja disain, materjalid ja töövahendid, töötamine ja protsess, materjalide töötlemisviisid, esemeline ja toidukultuur, igapäevaeluks vajalikud teadmised ja oskused – mis sõltumata õppeainest ja õpilase soost võimaldavad saavutada taotletavad õpitulemused;</p> <p>Neid teemaplokke aga pole lisatud ainekavasse ja õpetajatel pole võimalik nende sisuga tutvuda ning anda hinnangut nende sobivuse kohta.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Teemaplokkid kirjeldatakse metoodilistes dokumentides.</p>
<p>Ainevaldkond „Tehnoloogia“ Alljärgnevalt on esitatud kitsaskohad ainekavas. Kuna aega ainekavadega tutvumiseks oli väga napilt, ei</p>	<p>Teadmiseks võetud. Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud metoodilised dokumendid, mis on</p>

<p>saanud me kõikidele punktidele põhjalikult vastata. Kõigepealt on esitatud väljavõte ainekvast, millele järgnevad küsimused.</p> <p>1. Üldalused</p> <p>1. Üldalused. Valdkonnapädevused.</p> <p>1.1.1 „on omandanud eakohaseid baasteadmisi erinevate õppes kasutatavate materjalide omadustest ja kasutamise võimalustest;“</p> <p>baasteadmised - kas need on kuskil kokkulepitud ja väljatoodud? Hetkel on tunne, et kuna neid pole kuskil täpsustatud, siis lähtutakse ainevaldkonna "<i>tüvitekstidest</i>" ja baasiks jäävad need teadmised, mis on olnud juba 50 ja rohkem aastat. Seega oht on, et baasteadmisteks jäävad kindlasti saagimine ja puurimine aga 3D printimine ja muud uuemad tehnoloogiad ei pruugi sinna jõuda.</p>	<p>õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p> <p>Õppesisu kirjeldavad dokumendid on ainekavade uuendamise järgmine etapp. Seekordsel ainekava uuendamisel on lähenemine mitte õpisisult õpitudemusteni vaid õpitudemustelt õpisisule.</p>
<p>1.1.2 „valib oma ideede teostamiseks sobivaid materjale, töövahendeid ja töötlemisviise ning on teadlik oma valikute mõjust majandus-, sotsiaal- ja looduskeskkonnale;“</p> <p>Selleks, et õpilane saaks olla teadlik oma valikute mõjust loetelus olevatele keskkondadele, on vaja suurel arvul uuendada õppematerjale, mis toetavad õpetajaid seda õpetades. Kas on plaanis ja kes neid materjale looma hakkab? Kui seda rakendada, siis on vajadus ka kaasaegsate didaktiliste ja metoodiliste materjalide osas.</p> <p>1.1.3 „kasutab materjale ja töövahendeid säästlikult ning järgib tegevuses kestliku arengu ja rohepöörde põhimõtteid;“</p> <p>Selleks, et õpilane saaks kestliku arengu ja rohepöörde põhimõtteid järgida peab õpetaja, kes seda õpetab ka ise nendest aru saama. Hetkel on selliste materjalide puudus väga suur. Peame ka oluliseks rõhutada: eesootavad väljakutsed rohepöörde alal ei tähenda töötleva tööstuse likvideerimist ega selle asendamist virtuaalmaailmaga. Vastupidi, töötlev tööstus saab rohepöördest uue arengusüsti innovatsiooniks, ressursiefektiivseks ja säästlikuks tootmiseks.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Kõikide õpitudemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud metoodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>

<p>1.1.5 „kasutab teistes õppeainetes omandatud teadmisi praktikas;“ Sisemine lõiming ei teki õpilases ise ja selleks, et see saaks toimuda õpilases parimal viisil peab õpetaja looma tingimused läbi välise lõimingu, sidudes erinevad õppeained omavahel nii, et saavutatakse õppekava ja õpetuse terviklikkus, aga selleks peavad õpetajad täpselt teadma, mis toimub teistes õppeainetes.</p> <p>1.1.13 „arvestab autoriõigust erinevate teabevahendite, õppematerjalide ja infoallikate kasutamisel.“ Autoriõigused - kas siin vajaksid õpetajad arusaamist, mida ja kuidas täpselt õpetada. Kui võtta netist pilt on selge, kuidas viidata aga kui näiteks teha mõnda toodet jm sellist, mis on autoriõigustega kaitstud, siis kuidas seda käsitleda. Ühesõnaga jällegi on vajadus lisamaterjalide järele.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p> <p>Nõustume, et vajadus lisamaterjalide ja uute teemade käsitlemisele on suur ja seegi on ainekavade uuendus- ja arendusprotsessi üks suur osa ja plaanis teha.</p>
<p>1.3. Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming „Tervikliku õppe aluseks on ainevaldkonna baasteadmiste ja -oskuste omandamine“. Baasteadmised ja oskused. Võivad tunduda iseenesest mõistetavad, aga seda see tegelikult ei ole, kuna igaüks mõistab seda erinevalt. Kui on toodud välja, et need on õppe aluseks, siis on vaja ka välja tuua, mis need on.</p>	<p>Õppesisu kirjeldavad dokumendid on ainekavade uuendamise järgmine etapp. Seekordsel ainekava uuendamisel on lähenemine mitte õpisisult õpitulemusteni vaid õpitulemustelt õpisisule.</p>
<p>1.4. Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja õppekava läbivate teemade käsitlemiseks „Tehnoloogia valdkonna õppeainete kaudu toetatakse õpilastes kõigi riikliku õppekava üldosas kirjeldatud üldpädevuste arengut, mida toetab õppeainete eesmärgipärane lõimimine teistesse valdkondadesse kuuluvate õppeainetega ning läbivate teemade õpilase jaoks tähenduslik käsitlemine.“</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hetkel ei ole meil uuendatud üldosa, seega ei oska me kommenteerida, kuidas tehnoloogiavaldkonna õppeainetega 	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p> <p>Nõus, et vajadus lisamaterjalide ja uute teemade käsitlemisele on suur ja seegi on ainekavade uuendus- ja arendusprotsessi üks suur osa ja plaanis.</p>

<p>saab kõige efektiivsemalt toetada üldpädevuste arengut ja neid teemasid õpilastele tähenduslikult käsitleda.</p> <ul style="list-style-type: none"> Selleks, et rakenda tehnoloogiaõpetust lõimingutsentrina tuleb leida ühisosad. Lõimingukohtade ja õppeainete ühisosade leidmine on väga ajamahukas töö ja ainevaldkonnad, mis jäävad õpetaja jaoks tema õpetatavast ainekavast kaugemale - nende vahel on õpetajatel keerulisem näha õppeainete vahelisi seoseid, mille tõttu võivad jääda paljud ainekavast vahelised ühisosad tähelepanuta ja võimalikud potentsiaalid lõimingus kasutamata, sest aineõpetajad ei ole kursis teiste õppeaine ainesisu ja õpitulemustega. <p>Küsimuseks jääb, kuidas seda kontseptsiooni tehnoloogiaõpetuses rakendada, kui lõimingutsenter lõpuks reaalselt toimima panna? Võib-olla tuleks abiks mõisted STEAM-õpe ja inseneeria? Kuidas ja mille alusel saaks koostada nagu ainekava dokumendis on kirjas toimivad järjepidevad ja süsteemsed lõimingukavad ja kas see jääb tõesti ainult õpetajate kanda? Sellisel juhul jääb see idee pigem entusiastide kanda ja enamuse õpetajatest liigub vanamoodi edasi.</p>	
<p>1.5. Õppe kavandamine ja korraldamine Kui paljud õpetajad on teadlikud tehnoloogiaõpetuse didaktika nüüdisaegsest käsitlusest ja ainevaldkonna arengust, see on küsitav. Koostatud ainekava on nii lai ja hõlmab endas kõike ja samal ajal mitte midagi, siis peaks olema kuskil midagi, millest saaks lähtuda. Tehnoloogiavaldkonna arengud on samuti väga lai mõiste.</p>	<p>Vastuseks õpetajate teadlikkuse kohta oleks vajalik uuring. Laialdasus annab võimaluse õppetöös lähtuda õpilaste huvidest, kooli võimalustest.</p>
<p>1.7. Õppekeskkond Kus on kirjeldatud aja- ja nõuetekohane õppekeskkond? Kui tegemist on nõuetekohasega, siis kus on nõuded? Milline on ajakohane õppekeskkond? Tehnoloogiaõpetuse tundide ja ainekava läbiviimiseks on vajalik tehniline baas ja materjalid. Juhul kui see ei kajastu mingil määral ainekavas ja sõltub ainult direktiooni suvast, on tulemuseks see, et koolide ainealane ebavõrdsus suureneb veelgi.</p>	<p>Nõuded kaasnevad sellega, milliste materjalidega ja masinatega toimetatakse, masinapargid ja ruumid on kooliti väga erinevad, seega nõudeid ei saa üldistada. Milliseid võimalusi koolile luuakse on koolipidaja vastutusala.</p> <p>Ajakohane õppekeskkond on õpilast toetav.</p>

<p>Ainekavas ei kajastu tehnoloogiaõpetuse ruumidele kehtestatud keskkonnanõuded. Eeldame, et seda üritatakse sujuvalt lükata kohaliku omavalitsuse õlgade. Tulemuseks on see, et koolil puudub igasugune õiguslik alus nõudmaks omavalitsuselt töökeskkonna parandamist.</p> <p>Teades, et valdavalt tegeletakse meie koolides puidutöödega, millega kaasneb lenduv tolm, oleks normaalne, kui õppeklassides on nõutud tsentraalsed ventilatsioonisüsteemid ning tolmu ja laastude aspiratsioonisüsteemid.</p> <p>Õppekeskkonna all on välja jäänud ka ohutuse tagamine seadmetega töötamisel, puudub õppekavas viide õpilaste/õpetaja ohutuse tagamisele ja ohutusnõuete kehtestamisele õpilaste töötamisel seadmetega tehnoloogiaõpetuse tundides.</p> <p>Punkt, milles koolipidaja peab õppevahenditega varustamisel arvestama vajadusega saavutada valdkonnapädevused - siis lugedes neid 13 valdkonnapädevust, jätab see kõik väga lahtise olukorra. Põhimõtteliselt saab koolipidaja öelda ka et, kõik need valdkonna pädevused on saavutatavad ka käärde ja paberiga. Arvestades praegust üldist majanduse olukorda on oht, et tehnoloogiaõpetus võib olla koht, kus esimesena hakatakse kokku hoidma ja kulusid kärpima. Kuna antud õppeaine masinad, vahendid ja materjalid on päris suur kuluartikkel.</p> <p>Õppekeskkonna osas toetame seisukohta, et määrus peab anda rohkem suuniseid, millise õppekeskkonna peab koolipidaja kindlustama. Teeme ettepaneku, et määrus annaks ette nt miinimumnõuded tehnoloogiaõpetuse klasside sisseseade osas. Koolidega suheldes näeme, kuivõrd erineva sisseseade, tööriistavaliku ja seadmepargiga, aga ka ventilatsiooni jt õppetingimustega antakse Eestis tehnoloogiaõpetust. Selle tulemusena võib paraku öelda, et mõneski koolis on tulevaste inseneride pealekasv seetõttu ebatõenäoline.</p>	<p>Punktis 1.1 ja 1.7 on hõlmatud ohutuse teema. Kuid kindlasti tuleb ohutusele pöörata olulist tähelepanu ja selle spetsiifika samuti sõltub kooli eripärast, et millise masinapargi ja materjalidega on võimalus koolil toimetada.</p> <p>Koolide õppeklasside varustus on koolipidaja pädevus, riiklikult toetama laialdasust, kogukonnaga koostööd ja loovaid lahendusi.</p>
---	--

<p>2.1 Ainekavad Tehnoloogia valdkonna missioon on õpetada õpilast kriitiliselt uurima tarbimist ja tootmist õigluse, jätkusuutlikkuse ning eetilisuse vaatenurgast. Antud missioon on ilus lause, aga me ei saa ikkagi täpselt aru, mis ainet me nüüd õpetame ja veel täpsemalt KUIDAS me seda õpetame? Või on missioon lihtsalt üks ilus hüüdlause, millele ei pea väga tähelepanu pöörama. Kuidas siduda antud sõnastuses missioon kogu aine õppega, nii et ainevaldkonna missioon on täidetud? Mõte on ilus ja sügav aga me arvame, et see on nüüd nii sügav, et sinna uputakse ära või minnakse lihtsalt ümber, kas õpetajatel on piisav ettevalmistus, et õpetada kuidas tarbimise ja tootmise, õiglust, eetilisust ja jätkusuutlikust kriitiliselt uurida ning seda tegema õpetada.</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud metoodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>2.1. Tööõpetus, käsitöö, kodundus, töö- ja tehnoloogiaõpetus 2.1.1. Õppeainete kirjeldused ”Õpe süvendab õpilastes ruumitaju, materjalitunnetust ja kätega loomise oskust, tugevdab eeldusi töötada mitmekülgset ning pakub rahulolu ja enesehinnangut tugevdavaid kogemusi.” <i>...kätega loomise oskus...</i> - kas 3D printimine on kätega loomine, või CNC pink, või 3D modelleerimine? Käed on inimese keha pikendused. Sobiks paremini vaimne ja kehaline oskus. Töö- ja tehnoloogiaõpetus „Töö- ja tehnoloogiaõpetus. Töö- ja tehnoloogiaõpetus on õppeaine, kus õpilased saavad ennast väljendada eelkõige erinevaid kõvasid materjale töödeldes nii käsitsi kui ka masinatega sh digitaalsetega.“ Kõvad materjalid - asendada erinevate materjalidega või mõne muu parema sõnaga? Jällegi baasoskused - millised oskused on baasoskused? Millised tehnilised mõisted ja terminid - ka neid tuleb täpsustada.</p>	<p>Teadmiseks. Valdonnas saavutatavad pädevused on aineteülesed, spetsiifilisemad sisukirjeldused ja metoodiline materjal on ainekava arendusprotsessi järgmine osa.</p> <p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud metoodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>

Mehhaaniline elukeskkond - mis see on? Kuidas see lause realselt ainetunnis võiks rakenduda: õpilasel kujuneb oskus ja huvi **vaadelda** ning **uurida mehhaanilist** ja elektroonilist töö- või **elukeskonda** ning **rakendada** teadmisi oma **loomingus**. See lause eeldab korrektset sõnastust ja seletavat materjali.

Teadmised, oskused hoiakud ja õpitulemused.

Teadmised oskused ja hoiakud ning õpitulemused dubleerivad üksteist. See on arusaamatu! Eriti, kui vaadata seletuskirja lk 21, millest võiks järeldada, et need ei peaks olema samad.

Punktiga 5 muudetakse paragrahvi 4 lõike 7 esimese lause sõnastust – sisuliselt on asendatud senine tekst "kooliastmete õppe- ja kasvatusesmärkide" tekstiga "kooliastme lõpuks taotletavate teadmiste, oskuste ja hoiakute". Muudatus on tingitud määruse lisade 1–8 struktuuri ja sisu muudatustest, millega vähendati ainevaldkonnakavade sihiseade mitmetasandilisust. Uutes ainevaldkonnakavades esitatakse taotletavad väljundid kolmel tasandil: „valdkonnapädevus“, mis kirjeldab põhikooli lõpuks taotletavat ainevaldkonnaainete ülest pädevust ning hõlmab ka üldpädevusi, „kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud“, mis kirjeldavad ülevaatliselt kooliastme lõpuks taotletavaid õpitulemusi õppeainete lõikes ning „õpitulemused“, mis kirjeldavad detailselt õppeainete raames taotletavaid õpitulemusi ning toetavad seega kooli ja õpetajad õppetöö kavandamisel. Kõik kolm kirjeldatud astet on hierarhilises seoses ning ehk kõik õpitulemused lähtuvad kooliastme lõpuks taotletavatest teadmistest oskustest ja hoiakutest ning viimased omakorda lähtuvad valdkonnapädevusest.

Teadmised oskused ja hoiakud on väga sarnased sellega, mis on kirja pandud õpitulemustes, ehk kattuvad suures osas. Ebaselgeks jääb, mis on mis. Õpitulemused sõnastada detailselt - need peaksid olema mõõdetavad. Pole mõtet neid kahes erinevas osas suuresti korrata ja vägisi midagi kirja panna! Võiks piirduda ainult sellega, mis on õpitulemustes ja teise osa üldse eemaldada.

II Kooliaste

1) tööks sobilikud materjalid - tekib tunne, et on olemas loend mitesobilikest materjalidest? Mille alusel otsustatakse, kas sobiv või mitte? Kui mujal pole lahti kirjeldatud täpsustavalt milliste

Teadmiseks võetud.

Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.

<p>materjalidega tegeletakse, miks siis nüüd siin on välja toodud, et kas materjal on sobilik? Kui mõeldakse, et õpilane oskab valida oma enda töös sobivaid materjale, siis nii võikski kirjutada.</p> <p>Autoriõiguste ja intellektuaalomandite väärtustamine vajab õpetajate jaoks lisamaterjale.</p> <p>III kooliaste</p> <p>9) „leiab ülesannete täitmiseks loovaid lahendusi üksi ja/või rühmas, kasutab teadlikult teistes ainetes õpitud;“</p> <p>See punkt vajab ka kindlasti abimaterjale õpetajatele, kuna eeldab väga teadlikku lõimimist teiste ainetega.</p>	
<p>Õpetajatel on hulgaliselt küsimusi seonduvalt ainekavadega.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kui kevadel oli hästi kiire nende ainekavadega ja nüüd uuel aastal jälle hästi kiire - siis miks ei saanud kasutada vahepeal olnud poolt aastat, et seda ainekava lihvida ja teha seda kasutatavaks? 2. Kuidas minnakse nüüd edasi? Kes ja millistel kaalutlustel tehakse muudatusi vastavalt ettepanekutele? Kui on nüüdsed muudatused arvesse võetud, siis kuhu edasi - kas jälle saame parandada ja ettepanekuid teha - ehk siis kaua see ring kestab? Millal see võiks lõpuks rakenduda ja kui pikk aeg jääb kooliõppekava muutmiseks? 3. Kas kooliõppekava muutmine on õpetajate jaoks entusiasmipõhine juba palgas olev aeg, või selleks eraldatakse uusi ressursse? 4. Miks kehtiv ainekava enam ei sobi? Mis eelmises ainekavas nõvalessti oli? Õpetajatele väga meeldib kehtiva ainekava parem struktureeritus (vahetus, projektitöö, materjalide töötlemine, tehnoloogia igapäeva elus, joonestamine ja disain). Uuendatust kavast ei saadagi aru, millistes mahtudes erinevaid pädevusi õpetada, et kas näiteks vahetusgrupid (vähemalt 4 õppenädalat õppeaastas) üldse toimuvad ja kui, siis millises mahus? Sama kehtib projektitöö (ca 8 õppenädalat) kohta. 	<p>Teadmiseks võetud.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ainekava on läbinud kaks tagasisideringi ja praktikas läbi katsetatud erinevates koolides. Uuendatud ainekava praktiseerinud koolidest tuli kõige sisukam tagasiside ja parandusettepanekuid 2. Uuendatud ainekava jõustumise järel koostatakse hanke korras töörühmad, kes koostavad sisukirjelduse ja meetoodilised materjalid 3. See on küsimus koolile 4. Kehtiv ainekava on aastast 2011, 12 aastaga on keskkond ja ühiskond kiirelt arenenud, riiklik õppekava peab olema ajakohane, et toetada tänast õppijat <p>5. Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetoodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>

<p>5. Pigem on tehnoloogiaõpetuse õpetajatele vaja koostada nüüdisaegseid ja õpilase tegevust loovalt arendavaid õppematerjale, mitte pingsalt muuta juba toimivat ainekava.</p>	
<p>Juunis 2022 saatsime teadus- ja haridusministeeriumisse põhjendatud aineliitude ühised (Eesti Masinatööstuse Liit, Eesti Inseneride Liit, Tallinna Tehnika Ülikooli ja Tartu Ülikooli tehnoloogiaõpetuse magistrantide ning Eesti Tehnoloogiakasvatuse Liidu) põhjalikud ettepanekud põhikooli „Tehnoloogia“ ainevaldkonnas kavandatud muudatuste, tööversioon 19.05.2022, kohta. Neid ettepanekuid me tehnoloogiaõpetuses ainekavas (02.01.2023 seisuga) suuresti ei näinud, nt tehnoloogiline kirjaoskus jne.</p> <p>Väga kahju, et tehnoloogia valdkonna kavade koostamisse pole kaasatud ainespetsialiste Tallinna Tehnikaülikoolist, Tartu Ülikoolist, Eesti Inseneride Liidust, Eesti Masinatööstuse Liidust ja Eesti Tehnoloogiakasvatuse Liidust ega ka STE(A)M-õppe asjatundjaid ja arendajaid, et tagada teemade ja sisu ühtsus, toetus ning eesmärgipärane lõiming. Praegusel kujul on rikutud hea kaasamise tava ja pole tagatud õppekavade parem võimalik kvaliteet ja legitiimsus. Vaid kitsas rühm inimesi, kellel on selles töös oma huvid, on selle kokku pannud. Seega ei saa seda ainekavade arendamise protsessi nimetada demokraatlikuks.</p> <p>Kokkuvõttes, palume Haridus- ja teadusministeeriumil võtta esitatud eelnõu koos seletuskirjaga tagasi tehnoloogia ainevaldkonna ebaadekvaatse käsitluse pärast. Tagasikutsumise põhjusteks on:</p> <ul style="list-style-type: none"> - juunis 2022 esitatud ettepanekute mitteamustamine, - OSKA raportite ja uue suuna mitteamustamine, - umbmäärased definitsioonid ja mõisted (Tehnoloogia valdkonna missioon p. 2.1.1), - töö- ja tehnoloogiaõpetus, millise õppeainega on ikkagi tegu (p. 2 ainekava), - mis on erinevus p. 2.1.2 „Taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud“ ning p. 2.1.3 	<p>Tehnoloogia ainekava koostamises on osalenud oma ala eksperdid, sh Tallinna Ülikoolist, Eesti Tööõpetuse Seltsist (ka juhatuse tasandilt), Käsitööõpetajate Seltsist. Oleme nõus ettepanekuga kaasata rohkemate liitude esindajaid järgnevates arendustegevustes.</p> <ul style="list-style-type: none"> - juunis 2022.a on esitatud ettepanekuid, mis toetavad valdkonnaüleseid eesmärke ja pädevuste kujunemist, on peamiselt arvestatud, mitteamustamist põhjendati; - OSKA raportitega on arvestatud, OSKA raportite põhjal on üle 60% tööturul töökohad, mis vajavad käelisi oskusi, sh peenmootorika olulisus on ülimalt tähtis (meditsiinivaldkond, tööstusvaldkond, kus pisidetailide kokkupanek ei ole robotiseeritud); - sisukirjeldus ja meetodiline materjal ei olnud ainekava uuenduse I etapi lähteülesanne, sisukirjeldus ja meetodilise pagasi koostamine on järgnevas ainekava arenduste etappides; - ainenimetus parandatud tööõpetus I kooliastmes ja tehnoloogiaõpetus II ja III kooliastmes; - 2.1.2 ja 2.1.3 on teineteist täiendavad.

<p>„Õpitulemused“ vahel, jne. Muutmise eelnõud, sh ainekavad vajavad kaasajastamist ja täiendamist ning kokkulepete saavutamist mitmete õppekava puudutavate pooltega, selleks moodustada demokraatlikel alustel asjatundjate töörühmad, kes hakkavad tegelema riiklike õppekavade arendamise ja väljatöötamisega.</p>	
EESTI KUTSEÕPPE EDENDAMISE ÜHING	
<p>Eesti Kutseõppe Edendamise Ühingu juhatus tutvus kooskõlastusringile saadetud „Vabariigi valitsuse määruse muutmise“ eelnõuga. Peame oluliseks rõhutada sotsiaalse- ja kodanikupädevuse olulisuse puhul nendes dokumentides lisaks ühiskonna demokraatliku arengu toetamisele ka Eesti riikliku iseseisvuse toetamist. Teeme ettepaneku täiendada määruste muutmise eelnõus § 2 (Põhikooli riikliku õppekava muutmise) punktis 4 määruse paragrahvi 4 lõiget 4 punkti 2 lisades selles tekst „Eesti riiklikku iseseisvust“ vastavalt: 2) sotsiaalne ja kodanikupädevus – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ning Eesti riiklikku iseseisvust; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja norme; austada erinevate keskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates olukordades; aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel;</p>	Lisandusega nõus.
<p>Samuti teeme ettepaneku muuta määruse eelnõu § 3 punktis 5 kehtiva määruse paragrahvi 4 lõiget 3 vastavalt: 2) sotsiaalne ja kodanikupädevus – suutlikkus ennast teostada; toimida aktiivse, teadliku, abivalmi ja vastutustundliku kodanikuna ning toetada ühiskonna demokraatlikku arengut ja Eesti riiklikku iseseisvust; teada ja järgida ühiskondlikke väärtusi ja kõlbluspõhimõtteid; austada erinevate keskkondade, sh suhtluskeskkondade reegleid ja ühiskondlikku mitmekesisust, inimõigusi, religioonide ja rahvuste omapära; teha koostööd teiste inimestega erinevates olukordades;</p>	Arvestatud.

<p>aktsepteerida inimeste ja nende väärtushinnangute erinevusi ning arvestada neid suhtlemisel; suutlikkus mõista globaalprobleeme, võtta kaasvastutus nende lahendamise eest; väärtustada ja järgida jätkusuutliku arengu põhimõtteid; tunnetada end dialoogivõimelise ühiskonnaliikmena Eesti, Euroopa ja kogu maailma kontekstis.</p>	
<p>ÕPETAJATE ÜHENDUSTE KOOSTÖÖKODA</p>	
<p>Õpetajate Ühenduste Koostöökoda on edastanud info oma liikmesorganisatsioonidele. Tagasisidet on saadud 14-lt ühenduselt. Valdavalt ollakse muudatustega nõus ja tõdetakse, et suur osa esitatud parandusettepanekuid on jõudnud uude õppekavasse. Ainevaldkonniti on aga tase väga erinev. Eesti Tehnoloogiakasvatuse Liit, Eesti Muusikaõpetajate Liit on toonud välja, et ei ole nõus valdkonna kirjeldustega ning soovivad valdkondlikult ainekava tagasikutsumist. Eesti Informaatikaõpetajate Selts on toonud välja, et dokumentides on ebatäpsusi ning dokument vajab uuendamist. Osaliselt on ühenduste kaasamine ja kogu muudatuste töö olnud süsteemne, näiteks Liikumislabori ja Eesti Kehalise Kasvatuse Liidu koostöö piloteerimine, kaasamine, tagasiside analüüsid olid väga kenasti korraldatud. Mitme aineühenduse vaates on jäänud ekspertide kaasamise ning tööde korralduse printsiip segaseks. Õppekava muutmise protsess on olnud pikk ning osalenud inimeste hulk suur. Ekspertide nimistut vaadates on aineühenduste esindatus olnud suhteliselt juhuslik. Siinkohal on aruteludest tulnud ettepanek, haridusühenduste esindajate kaasamine peab olema süsteemsem, sest haridusühendustesse kuuluvad inimesed, kellel on ainealane pädevus, praktiline vaade ja esindajad võtavad vastutust vajaduspõhise info edastamise eest.</p>	<p>Eesti Tehnoloogiakasvatuse Liit ja Eesti Muusikaõpetajate Liit on esitanud oma kommentaarid ka eraldi ja nendele on vastatud ja osaliselt ettepanekuid ka arvesse võetud. Mõlema liidu ettepanek tagasilükkamiseks tuleneb suuresti vähesest informeeritusest uuenduse protsessi kohta, nende hinnangul justkui midagi on puudu ja pahatahtlikult välja jäetud, kuid uuendatud ainekavade lisana alles tulevad sisukirjeldused ja meetodilised materjalid, mis selgitavad miks ja kuidas.</p> <p>Ettepanek kaasata rohkemate liitude esindajaid on arvesse võetud ja saame seda rakendada järgmises arendusetapis.</p>
<p>Küsimus Kuidas on planeeritud õppeprotsessi kirjelduste koostamine? Ettepanek: õppeprotsessi kirjelduste koostamise komisjonidesse kuuluvate ekspertide nimistuse peaks kuuluma ühingu poolt soovitatud esindaja. Ühtne süsteem aitab tõhusamalt ning läbipaistvamalt õppeprotsesside kirjeldusi luua, täiendada.</p>	<p>Ettepanek teadmiseks võetud.</p>

EESTI KEELE KUI TEISE KEELE ÕPETAJATE LIIT	
EKTKÕL on põhikooli ja gümnaasiumi riikliku õppekava muutmise eelnõu poolt. Ettepanekuid ei ole.	Teadmiseks võetud.
EESTI KLASSIÕPETAJATE LIIT	
Klassiõpetajad vaatasid läbi klassiõpetust puudutavad dokumendid ning tegid järgmised märkmed: "Lisa 10 - PRÕK lisa 7 Ainevaldkond Tehnoloogia: Õpitulemused ja Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud kattuvad suures osas. Ebaselgeks jääb, mis on mis. Õpitulemused sõnastada detailsemalt - need peaksid olema mõõdetavad.	Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.
Lisa 8 - PRÕK Lisa 5 Ainevaldkond Matemaatika: 2.1.2. Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud; I kooliaste punkt 9) on enesekindel õppija, ... - võtta maha sõna ""enesekindel"" (pole mõõdetav ega üheselt mõistetav). 2.1.3. Õpitulemused, I kooliaste, Arvutamine, I kooliastme lõpetaja: 8) valdab korrutustabelit (korrutab ja jagab peast ühekohalise arvuga 100 piires) - sulgudes olevad sõnad on segadust tekitavad, pigem maha võtta. 9) määrab õige tehete järjekorra avaldises (sulud, korrutamine/jagamine, liitmine/lahutamine); - sulgudes olevad sõnad on segadust tekitavad, pigem maha võtta. 2.1.3. Õpitulemused, I kooliaste, Mõõtmine, I kooliastme lõpetaja: 5) teisendab pikkus-, massi- ja ajaühikutega (valdavalt ainult naaberühikuid)- sulgudes olev tekst ebavajalik. 2.1.3. Õpitulemused, I kooliaste, Probleemide, I kooliastme lõpetaja: 3) koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid (ühendamine, osa eraldamine, mahutamine, võrdlemine) - sulgudes olevad sõnad on segadust tekitavad, pigem maha võtta. 7) valib endale võimetekohase probleemi ja lahendab selle - lisada lausesse ""... endale õpetaja suunamisel"" ... 2.1.3. Õpitulemused, II kooliaste, Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine, II kooliastme lõpetaja: 15) toob näiteid õpitud geomeetriliste kujundite ning sümmeetria kohta arhitektuurist ja kujutatavas kunstist, kasutades IKT võimalusi (internetiotsing,	Töörühma vastused ettepanekutele: 9) Ettepanekuga arvestatud. Uus sõnastus: 9) mõistab matemaatika olulisust ja tunneb vajadust ning huvi matemaatika teadmisi omandada; 8) Ettepanekut ei arvestata. Põhjendus: ainekava uuendamise eesmärk on täpsustada õpitulemusi. Selle tõttu on sulgudes olev info õpetajale oluline 9) Ettepanekut ei arvestata. Põhjendus: sõnastus on sama ka hetkel kehtivas ainekavas. 2.1.3. 5) Ettepanekut ei arvestata. Põhjendus: uues ainekavas tuuakse õpitulemused välja võimalikult detailsed, et õpilased ei teeks tundides ebavajalikke teisendusi (nt teisendada kilomeeter millimeetriteks) ning aega jääks rohkem õpitava mõtestamiseks ja igapäevaeluga sidumiseks 3) Ettepanekuga osaliselt arvestatud. Täpsustada olemasolevat sõnastust: 3) koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid (näiteks ühendamine liitmisel ja korrutamisel, osa eraldamine lahutamisel, mahutamine jagamise teel, suuruste muutumine ja võrdlemine) 7) Ettepanekuga arvestatud. Uus sõnastus: 7) valib endale õpetaja suunamisel võimetekohase probleemi ja lahendab selle; 15) Ettepanekuga osaliselt arvestatud. Uus sõnastus: 15) toob näiteid õpitud geomeetriliste kujundite ning sümmeetria kohta arhitektuurist ja kujutatavast kunstist, kasutades IKT võimalusi (näiteks internetiotsing, pildistamine, mobiilirakendused).

pildistamine) - võtta sulgudes olev tekst maha (kas ainult need on IKT vahendid?).	
Lisa 4 - PRÕK Lisa 1 Ainevaldkond Keel ja kirjandus I kooliastmesse võiks jääda ainena eesti keel; II kooliaste kohe 4. klassist alates eesti keel ja kirjandus eraldi ainetena. Hetkel tekib pidevalt segadus, mis astmesse 4. klass siis lõppude lõpuks kuulub. 2.2.2. Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud II kooliaste (5.–6. klass) - korrektne oleks: II kooliaste (4.-6. klass) 2.2.3. Õpitulemused II kooliaste (5.–6. klass) - korrektne oleks: II kooliaste (4.-6. klass)"	Teadmiseks võetud. Hetkel jääb kirjanduse alguseks 5. klass, küsimusega tegeletakse eraldi uue õppekava arenduse käigus. Kool võib soovi korral alustada kirjanduse õpetamist 4. klassis.
EESTI MATEMAATIKA SELTS	
Oleme ainekava parandusettepanekutega tegelenud alates maikuust ja hetkel saame öelda, et lugesime seda neljandat korda. Kahjuks ei saa öelda, et ettepanekuid ka sisse viiakse. Ainekava puudutavad muudatused saadame eraldi failina.	Kõik ettepanekud kaaluti töörühma poolt eelnevalt läbi.
I kooliaste 9) on enesekindel õppija, kes mõistab matemaatika olulisust ja tunneb vajadust ning huvi matemaatikateadmisi omandada – <i>sõna enesekindel ära jätta, sest pole mõõdetav ega üheselt arusaadav</i> 2.1.3. Õpitulemused I kooliaste <i>Neljas punktis jätta punasega esitatud sulud koos sisuga ära – tekitavad siis pigem segadust, kuuluvad õppeprotsessi kirjelduse juurde</i> Arvutamine 8) valdab korrutustabelit (korrutab ja jagab peast ühekohalise arvuga 100 piires); 9) määrab õige tehete järjekorra avaldises (sulud, korrutamine/jagamine, liitmine/lahutamine); Mõõtmine 5) teisendab pikkus-, massi- ja ajaühikutega (valdavalt ainult naaberühikuid); Probleemide lahendamine 3) koostab erinevat liiki ühetehtelisi tekstülesandeid (ühendamine, osa eraldamine, mahutamine, võrdlemine);	9) Ettepanekuga arvestatud. Uus sõnastus:9) mõistab matemaatika olulisust ja tunneb vajadust ning huvi matemaatikateadmisi omandada 2.1.3. 8) Ettepanekut ei arvestata. Põhjendus: ainekava uuendamise eesmärk on täpsustada õpitulemusi. Selle tõttu on sulgudes olev info õpetajale oluline. 9) Ettepanekut ei arvestata. Põhjendus: sõnastus on sama ka hetkel kehtivas ainekavas. 5) Ettepanekut ei arvestata. Põhjendus: uues ainekavas tuuakse õpitulemused välja võimalikult detailsed, et õpilased ei teeks tundides ebavajalikke teisendusi (nt teisendada kilomeeter millimeetriteks) ning aega jääks rohkem õpitava mõtestamiseks ja igapäevaeluga sidumiseks.
II kooliaste Arvutamine 8) arvutab peast (liitmine ja lahutamine 1000 piires, korrutamine ja jagamine 100 piires) ja kirjalikult (liitmine ja lahutamine 10000 piires, korrutamine ja jagamine 1000 piires) täisarvude ning positiivsete ratsionaalarvudega (sealhulgas harilike murdudega, mille vähim ühine nimetaja on kuni 100); - <i>lisada sõna</i>	Töörühm vaatas saabunud ettepanekud läbi ja otsustas (koos põhjendustega) teha järgmised muudatused: 8) Ettepanekuga arvestatud. Uus sõnastus: 8) arvutab peast (liitmine ja lahutamine 1000 piires, korrutamine ja jagamine 100 piires) ja kirjalikult (liitmine ja lahutamine 10000 piires, korrutamine ja jagamine 1000 piires)

<p><i>vähim</i> Andmed 2) leiab osa tervikust kolmel erineval viisil (1% leidmine, hariliku murruga ja kümnendmurruga korrutamine); - <i>punaseks värvitud osa ära jätta</i> Geomeetrilised kujundid ja mõõtmine 2) teab ning teisendab naaberühikute vahel pikkus-, pindala-, ruumala- ja ajaühikuid; <i>punased sõnad ära jätta</i> 15) toob näiteid õpitud geomeetriliste kujundite ning sümmeetria kohta arhitektuurist ja kujutavas kunstist, vajadusel kasutades IKT võimalusi (internetiotsing, pildistamine); - <i>lisada sõna vajadusel ja sulgudes olev osa ära jätta.</i></p>	<p>täisarvude ning positiivsete ratsionaalarvudega (sealhulgas harilike murdudega, mille vähim ühine nimetaja on kuni 100) Andmed Ettepanekuga arvestatud. Uus sõnastus: 2) leiab osa tervikust Täpsustus “leiab osa tervikust kolmel erineval viisil (1% leidmine, hariliku murruga ja kümnendmurruga korrutamine)” lisatakse õppeprotsessi kirjeldusse 2) Ettepanekuga arvestatud. Uus sõnastus: 2) teab ning teisendab pikkus-, pindala-, ruumala- ja ajaühikuid; 15) Ettepanekuga osaliselt arvestatud. Uus sõnastus: 15) toob näiteid õpitud geomeetriliste kujundite ning sümmeetria kohta arhitektuurist ja kujutavast kunstist, kasutades IKT võimalusi (näiteks internetiotsing, pildistamine, mobiilirakendused).</p>
<p>III kooliaste Algebra 7) teab ja rakendab võrrandi põhiomadusi; - <i>sõna nimetab asemele teab ja rakendab</i> 8) selgitab eluliste näidete põhjal võrdelise, lineaarse ja pöördvõrdelise sõltuvuse tähendust; - <i>lisada sõna lineaarse</i> 14) joonestab etteantud funktsiooni graafiku (sirge, hüperbooli, parabooli) (nii käsitsi kui ka arvutiprogrammiga) ning loeb graafikult funktsiooni ja argumendi väärtusi; - <i>punasega lisatud täpsustus on väga oluline</i> Geomeetria 1) joonestab ja konstrueerib (käsitsi ja arvutiga) tasandilisi kujundeid (korrapärase hulknurk, kolmnurk, rööpkülik, romb, trapets, ring) etteantud elementide järgi ning konstrueerib korrapärase hulknurga ja kolmnurga sise- ja ümberringjoone ; - <i>punasega kirjutatu lisada</i> 3) selgitab ja kasutab Pythagorase teoreemi; eluliste ülesannete lahendamiseks – <i>ära jätta sõna kasutab ja lisada selgitab ja kasutab</i> 7) arvutab tasandiliste kujundite (korrapärase hulknurk, kolmnurk, rööpkülik, romb trapets, ring) joonelemendid, übermõõdu, pindala – <i>lisada punasega kirjutatu</i></p>	<p>Töörühm vaatas saabunud ettepanekud läbi ja otsustas (koos põhjendustega) teha järgmised muudatused: Algebra 7) Ettepanekut ei arvestata. Põhjendus: punktis 9) on sõnastatud võrrandi põhiomaduste rakendamine läbi lineaarvõrrandi lahendamise. 8) Ettepanekuga arvestatud. Uus sõnastus: 8) selgitab eluliste näidete põhjal võrdelise, lineaarse ja pöördvõrdelise sõltuvuse tähendust 14) Ettepanekuga arvestatud. Uus sõnastus: 14) joonestab etteantud funktsiooni graafiku (sirge, hüperbooli, parabooli) (nii käsitsi kui ka arvutiprogrammiga) ning loeb graafikult funktsiooni ja argumendi väärtusi; Geomeetria - 1) Ettepanekuga osaliselt arvestatud. Uus sõnastus: 1) joonestab ja konstrueerib (käsitsi ja arvutiga) tasandilisi kujundeid (korrapärase hulknurk, kolmnurk, rööpkülik, trapets, ring) etteantud elementide järgi ning korrapärase hulknurga ja kolmnurga sise- ja ümberringjoone; 3) Ettepanekuga osaliselt arvestatud. Uus sõnastus: 3) selgitab ja rakendab Pythagorase teoreemi; 7) Ettepanekuga arvestatud. Uus sõnastus: 7) arvutab tasandiliste kujundite (korrapärase hulknurk, kolmnurk, rööpkülik, romb, trapets, ring) joonelemendid, übermõõdu, pindala.</p>
<p>EESTI KEHALISE KASVATUSE LIIT</p>	

Kehalise kasvatuse õppekava on ammu välja töötatud ja juba osades koolides ka kasutusel.	Teadmiseks võetud.
EESTI RAAMATUKOGUHOIDJA ÜHINGU KOOLIRAAMATUKOGUDE SEKTSIOON	
Lisa 4 – PRÕK Lisa 1 Ainevaldkond „Keel ja kirjandus” 2.1.1 I kooliastmes loeb õpilane vähemalt 12 raamatut.(k a suvelugemine). 2.1.3. 14) Õpilane oskab kasutada raamatukogu ja tunneb raamatukogu infosüsteeme. 2.1.2. 4) loeb suunatult eri allikatest ja keskkondadest; 2.2.1. Kirjandustundides võib lugeda ka aimekirjandust, mida saab lõimida teiste õppeainetega nt. loodusõpetus, ajalugu, inimeseõpetus jne. 2.2.2 3) leiab, hindab kriitiliselt ja kasutab otstarbekalt eri allikates ja keskkondades pakutavat teavet, arvestab teabe kasutamise ja avaldamise head tava ning õiguslikke sätteid; oskab leida ja kasutada aimekirjandust õppeprotsessis. Infokirjaoskus lõimida teistesse õppeainetesse, kui kool ei toeta informaatika õpet. "	Teadmiseks võetud.
INIMISEÕPETUSE ÜHING	
Muudatusi on vähe, on lisatud mõned aktuaalsed teemad. Ettepanekuid ei ole.	Teadmiseks võetud
EESTI MAJANDUS- JA ETTEVÕTLUSÕPETAJATE SELTS	
"Lisa 17 PRÕK lisa 14 ja Lisa 33 GRÕK lisa 13 õppekava läbivad teemad. Lisada nii põhikooli kui gümnaasiumi õppekava läbiva teema ""Kodanikualgatus ja ettevõtlikkus"" lahtikirjutusse finantskirjaoskuse ehk rahatarkuse omandamine igas kooliastmes, sest ilma iseseisva majandamise ja toimetulekuta inimesed võivad olla küll ettevõtlikud riigilt toetuste nõudmisel ja endale õiguste saamisel, kuid vajalikud ja riiki edendavad ikkagi iseseisvad, töös ja elus hästi majandavad ja hakkama saavad kodanikud. Rahatarkuse õpetamine peab olema lõimitud läbivalt kooliastmeti ja aineti, mitte ainult ühiskonnaõpetuses ja majandusõppes. Ei piisa sellest kui muudetakse ainult sõnastust paragrahvi 4 lõike 4 punktis 7 täiendatakse pärast	Teadmiseks võetud, vt vastuseid Rahandusministeeriumi märkustele

<p>teksti „võtta arukaid riske;“ tekstiga „rakendada finantskirjaoskust;“. Rahatarkust peab maast madalast selgitama ja õpetama.</p>	
<p>Nii PRÕKi kui GRÕKi õppekavast ei leidnud õpioskust kujundavate õpistrateegiatega kohta midagi. Vajalik oleks neid selgitada igas kooliastmes. Mitmed gümnaasiumid rakendavad Õpioskuste kujundamise valikainet 10. kl uute gümnaasistide paremaks kohanemiseks uue kooliga, gümnaasiumi õppe eripäraga ja õpilaste tegelikust tasemest ja õpioskustest aru saamiseks. Selline õppeainete ülene kursus võiks olla GRÕKis (praegu on seal tohutult küsimusi tekitavaid valikkursusi, mis jätavad kogu GRÕKist mulje kui kutsehariduse õppekavast). Ainekavade kvaliteet on väga kõikuv, osa on kas uuendamata või tehtud seda pealiskaudselt. Näiteks informaatika õppe- ja kasvatusesmärgid kattuvad sõna-sõnalt põhikooli ja gümnaasiumi valikaines; uuendamata tunduvad ka GRÕK lisa 15 ainevaldkondade ülesed kursused. Tasuks üle vaadata ja kaasajastada ka läbivad teemad ja pädevused.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Dokumenti sattus ekslikult vale põhikooli informaatika ainekava. Põhikooli ainekava eesmärgid erinevad gümnaasiumi omadest. Lisatud on õige dokument.</p>
<p>Üldiselt on EMES rahul lisandunud ettevõtlus- ja majandusõppe kursuste valikuga ja sisuga nii gümnaasiumis kui põhikoolis, nende osas täiendusi ja parandusi ei laekunud.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>EESTI INFORMAATIKAÕPETAJATE SELTS</p>	
<p>Õppekava loendist puudub III kooliaste, mille kava peaks minema samamoodi kinnitamisele. Gümnaasiumi ja põhikooli osas on tehtud mingi kopeerimisviga ja seal on erinevad asjad pandud valesti kokku ehk G asjad on PK all või vastupidi jne. Palun taastage eelmine versioon, mis oli korrektne mida õppekava lehel sai hinnata! Pöördumine on tehtud selle kohta ka varem, aga seda ei ole sisse viidud.</p>	<p>Teadmiseks võetud, tegemist oli meiepoolsed tehnilise veaga. Korrektne ja täpsustatud dokument on olemas.</p>
<p>KUNSTIHARIDUSE ÜHING</p>	
<p>"Mõlemad dokumendid on vastuolus – sisu maht ja tundi/kursuse ajamaht on selgelt tasakaalust väljas. <ul style="list-style-type: none"> • Tore on, et loovus ja probleemilahendamise oskused on erinevates variantides esile tõstetud, aga selleks ei piisa nii vähesest ajast nagu </p>	<p>Tunnijaotuskava ainekava uuendusega ei muudetud, tundide mahu sätestab põhikooli- ja gümnaasiumiseadus.</p>

<p>kunstile eraldatud on: kõige traditsioonilisema õppekorralduse juures oleks põhikoolis kunstitude endiselt 1 tund nädalas, gümnaasiumis 2 kursust, kus Tea! Mõtle! Loo! põhimõtteid ei jõua rakendada - uus ainekava seab ju selle kolmiku ka põhikooli õpetamise põhimõtteks. Millisest osast loobuda, jääb õpetaja, aga kohati ka lapsevanema otsustada (kui põhikooli haridus peaks tasuta olema, et pruugi lapsevanem panustada nt värvide ostmisesse, aga koolide eelarves neid nõ kasutatavaid õppevahendeid ka ei ole).</p>	
<p>Põhikooli dokumendil puuduvad autorid (PRÕK).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gümnaasiumi dokument (GRÕK) sisaldab kirjavigu ja algab negatiivse tooniga- näit gümnaasiumi noor otsustab, üldse mitte tegeleda kunstiga. • Raske on mõista mida taotleb dokument – kas kunstikultuuri õppimist/ õpetamist, kas kunstiga tegelemist kui loomingut st praktilised loovtööd ja rühmatööd või siis hoopis mõlemat – mis tundub ilus olevat aga pole ajamahuga proportsioonis – valige ainult 3 teemat – Millele see soovitus tugineb? Kirjeldatakse vormi (ja seda pikalt ja uduselt) aga mitte sisu. Juhul kui valdkonnakauge õpetaja / tööturule siseneja või algaja õpetaja hakkab dokumenti lugema siis ma julgen kahelda kas ta midagi sellest ka aru saab. 	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>Õppeprotsess peaks olema loogiline ja tagama järjepideva arengu, aga selle dokumendi sisu põhjal tundub, et õppeprotsess on trepp, mille on astmed vahelt puudu. Murekohaks jääb õpetaja (ja kohati ka õpilase) võimekus muutustega kaasa minna: oleme peaaegu 10 aastat püüdnud MÕK-i või NÕK-i poole, aga suhteliselt tagasihoidlike tulemustega: õpetaja ei taha eriti lõimuda teiste ainetega, klassiruumist välja minna, ei näe üldpädevuse või läbivate teemade seost oma ainega. Õpilane näeb uuendustes mitte ennestjuhtiva (= ise vastutava) õppija rolli teadmiste omandamisel, vaid võimalust vähema pingutusega ""rahuldav"" hinne saada.</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>Miks katsetati õppekava rakendamist ainult ühes koolis (Reaalkoolis) – huvitav missugune on aineõpetaja M. Kell tagasiside.</p>	<p>Õpitulemusi katsetati 7 koolis, kuid iga kool sai ise valida, millist ainekava nad katsetavad. Seetõttu katsetatigi ainult ühes koolis.</p>

<p>Miks ei tutvustatud lisadokumente kunstiõpetajatele küll varem? Oleksime saanud ühingu teistele liikmetele jagada. Tagasiside puudub, kuna uue õppekava dokumendiga on läbi viidud mitmeid korrektsioone ja dokumendi ligipääs on olnud piiratud. Seda ei ole avalikult esitatud ja tegijad ei ole selgitanud oma töö tagamaid.</p>	<p>Ainekavad on läbinud kaks avalikku tagasisideringi. Kunstihariduse Ühing on olnud kaasatud arendusprotsessi ühe liikmega, kes kuulus töögruppi.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Miks töögruppi ei kaasatud kogenud tegevõpetajaid? 	<p>Kõik töögrupi liikmed on vähemalt 5a õpetajakogemusega. Õpetajaprofiil, keda tagasiside põhjal võiks kaasata, on algajad-alustavad õpetajad, et edasised meetodilised materjalid võtaksid arvesse ka alustava õpetaja rolli.</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Miks riikliku õppekava tegijad ei ole üle vaadanud tundide/ kursuste mahtusid? 	<p>Tundide jaotuse teemat otsustati selles arenduses mitte avada. Käsitletakse järgmises arenduses.</p>
<p>Kui meil on põhikooli tausta haridus - kool peab tagama õppevahendid, milleks hetkel õppevahendite rahast ei piisa: pliiatsid, pintslid ja värvid ja paber?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Igal juhul on vaja toetavaid õppematerjale nii õpetajatele kui õpilastele. • Hea on see, et õpetajal on palju vabadust ja otsustamisõigust, aga see seab õpetajale ka suure vastutuse ja eeldab suurt ainealast pädevust, mis omakorda nõuab õpetajate väga mitmekülgset ettevalmistust. Ehk professionaalset kunsti- ja õpetajaharidusega õpetajat. 	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>EESTI GEOGRAAFIAÕPETAJATE SELTS</p>	
<p>Ainevaldkond „Loodusained“ 1. Üldalused 1.2. Ainevaldkonna õppeainete maht ja 1.6. Hindamine “Õppeainete nädalatundide jagunemine kooliastmete sees ja õppesisu klasside kaupa määratakse kindlaks kooli õppekavas arvestusega, et õpitulemused ning kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud on saavutatavad.” Ettepanek - 7. klassi loodusõpetuse nimi tuleks ära muuta “Sissejuhatus loodusteadustesse” ja liita tunnid füüsika ja/või keemia ainekavadega. Kindlasti ei peaks 7. klassi loodusõpetuse hinne minema lõputunnistusele, sest 7. klassis õpitulemused ei peegelda põhikooli lõpuks saavutatud teadmisi ning oskusi. Kooli õppekava võiks määrata, mis aine ainekava osa on 7. klassi loodusõpetus.</p>	<p>Ettepanek teadmiseks võetud.</p>

<p>2.4.3 Õpitulemused</p> <p>1. Pinnamood: selgitab pinnavormide ja pinnamoe kujunemist ning muutumist eri tegurite, sh inimtegevuse toimetel; Lisada tegurite loetelu: mandrijää, vooluvesi, tuul.</p> <p>2. Veestik: Lisada Läänemere geograafiline käsitlemine.</p> <p>3. Loodusvööndid: Praeguses versioonis võtavad kaks väga üldistatult esitatud õpitulemust kokku ligikaudu 35 tunni õppemahu. Siin on suur oht ainet mittevaldavale ja / või alustavale õpetajale käsitleda loodusvööndide liiga pealiskaudselt. Üldistatud sõnastuse tõttu on keeruline koostada taseme – ja kokkuvõtva hindamise teste. Ettepanek - Loodusvööndite osas peavad olema loetletud õpitavad loodusvööndid ja seostatavad looduskomponendid.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pinnamood - ettepanekut ei arvestata, sest tegureid on veelgi, pikem loetelu tuleb rakendusmaterjalides. 2. Lisame õpitulemusse sõna Läänemeri. 3) võrdleb teabeallikate põhjal meresid, sh Läänemerd, jõgesid, järvi ning põhjendab nende erinevusi ja sarnasusi. 3. Lisame loodusvööndite loetelu, kuid ei kirjuta lahti komponente, igaüks saab aru, mida on mõeldud. 1. iseloomustab ja võrdleb teabeallikate põhjal loodusvööndite (jäävöönd, tundrad, parasvöötme okas- ja lehtmetsad, parasvöötme rohtlad, kuivad lähistroopilised metsad, kõrbed, savannid, vihmametsad) looduskomponente ja nendevahelisi seoseid;
<p>Lisa 4 Gümnaasium Ainevaldkond „Loodusained“ Geograafia 2.3.3. Õpitulemused II kursus Maa kui süsteem Hüdrofaar 4) analüüsib muutusi maailmamere ökosüsteemis, seostades neid kliimamuutuste ja inimtegevusega. Ettepanek – kursuse piiratud mahu ja massiivse õpimahu tõttu jätaks maailma mere ökosüsteemi analüüsi välja. Geo III kursusel on õpitulemus „ iseloomustab vesiviljelust ja selle mõju veekeskkonnale mõne piirkonna näitel“.</p>	<p>Arvestatud osaliselt ja sõnastust on muudetud järgmiselt - 4) analüüsib maailmameres toimunud muutusi, seostades need kliimamuutuste ja inimtegevusega. või siis analüüsib maailmamere keskkonnaprobleeme, seostades need kliimamuutuste ja inimtegevusega.</p>
<p>EESTI MUUSIKAÕPETAJATE LIIT</p>	

Dokument on värviline, et oleks selgelt eristatavad need ettepanekud ja küsimused, mille esitasime juba eelmisel kevadel, kuid millele pole reageeritud, ja need, mis lisandusid käesoleva tagasisidestamise käigus. Hoolimata sellest, et eelnõus on väga palju head, on seal endiselt sees ka märkimisväärses koguses küsitavusi ja ebatäpsusi. Seetõttu enne kui me pole küsitavustele selgitusi saanud ning enne kui ebatäpsused pole asendatud täpsustega, ei saa me eelnõule oma heakskiitu anda. Ühtlasi edastan ministriumile muusikaõpetajate poolt noodi. Erinevalt neist rõõmsatest nootidest, mida me iga päev õpilastega jagame, väljendab see noot pettumust ja juhib tähelepanu asjaolule, et käesoleva õppekava eelnõu väljatöötamisel on ministrium rikkunud kaasamise head tava. Dokument on olnud aineliietude poolt kooskõlastamisel vaid kahel korral: möödunud õppeaasta lõpus, mil sai kahe nädala jooksul ainult ainekavadega tutvuda, ning praegu, mil sai küll tervet eelnõud lugeda, ent aega selleks jäi vaid kümnekond päeva. Ainekavu välja töötanud töörühmas olid küll meie liidu liikmetest muusikaõpetajad, kelle pädevuses me ei kahtle, ent neile ei olnud antud ülesandeks oma tööd EMÕ Liiduga kooskõlastada ning seega ei saa neid lugeda "kõigi aineliietude esindajateks", nagu ministriumi pressiteade ekslikult sedastas. Rõhutan, et nagu kõik teisedki aineliiidud ei ole Eesti Muusikaõpetajate Liit tavaline huvigrupp, vaid on erialaorganisatsioon, mille aktiivne liikmeskond koosneb suurte kogemustega kvalifitseeritud (ja seda kvalifikatsiooni regulaarselt täiendavatest) tegevõpetajatest ehk neist, kes õppekava kõige otsesemalt ellu hakkavad viima. Ja me soovime põhjalikult kaasa rääkida kõikidel teemadel, millest sõltuvad kas õpetajate igapäevatöö või muusikapedagoogika, laiemalt kogu eesti muusikakultuuri tulevik. Lubage kinnitada, et meil on selleks kaasaraäkimiseks nii tahe kui ka kompetents.

Vajalik tuua töörühma lähteülesande selgitus.

Lähtuvalt riiklike õppekavade arendamise lähteülesandest toimub arendustöö kahes etapis.

I etapi eesmärk on koostada valdkonnapõhine dokument, milles töörühm on võrdleva analüüsi abil sõnastanud ainevaldkonna pädevuse, õppe- ja kasvatusesmärgid ning võimaliku õppesisu kooliastmeti.

Õpitulemuste ajakohastamisel on ühelt poolt seatud eesmärgiks õpitulemuste üldistamine, teisalt nende avamine detailsemalt, mille seab õppe eesmärgistamise, kavandamise ja korraldamise keskmesse õpilase muusikaliste, kui ka üldvõimete arendamise erinevate muusikaliste tegevuste kaudu, samuti õpilase ja muusika vahelise suhte teadvustamise ja süvendamise. Eeltoodul on tähtis koht muusikalise identiteedi kujunemisel ning seeläbi ka muusikaalase harrastustegevuse leidmisel. See kinnitab, et õpitulemuste sõnastamisel seati keskmesse õpilase areng ning võimalus arvestada õppe kavandamisel ja korraldamisel õppija vajadustega ja selle kõrval arvesse võtta muutusi helikunsti maailmas.

Muusikaõpetajate senisest tõhusam kaasatus vajalik õppeprotsessi kirjelduse koostamisel.

Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.

<p>1.1. 5) „osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt.” – seda mõtet on kindlasti võimalik ka inimkeeli sõnastada.</p> <p>1.1. 6) „on loova eluhoiakuga ja lahendab probleeme loovalt.“ Sõnaga „loovus“ ei pea liialdama – üsna tihti saab probleeme lahendada ka juba läbi proovitud meetoditega.</p>	<p>Mitte arvestatud.</p> <p>Sõnastus on kooskõlas punktis 1.3. esitatud ainevaldkonna kirjeldusega ja seal täpsemalt avatud.</p> <p>Punkti sõnastus esitab nüüdisaegsed vaatenurgad kunstide käsitlusele, selle saavutamist toetavad kooliastmete vastavad õpitulemused, mille rakendamist selgitatakse valdkonnakava rakendamist toetavates metoodilistes materjalides.</p> <p>Otsest ettepanekut ei ole.</p>
<p>Kuna muusika maht ei muutu, püüame sama mahuga ka edaspidi hakkama saada. Paljud tegevõpetajad on siiski kurtnud, et alates 5. klassist, kui nädalasse jääb vaid üks muusikatund, on väga keeruline jõuda nii õpilaste silmaringi laiendada kui ka piisavalt musitseerida – paljusid osaoskusi (nt noodiõpetus, pilliõpetus) jõutakse õpilastele küll tutvustada, ent ei ole aega nende oskuste kinnistamiseks. Arvestades, et vaimse tervise probleemid on muutunud väga aktuaalseteks ning kunstidega tegelemine aitab neid probleeme leevendada, mõnikord ennetadagi, soovitame kas tõsta kunstiainete kohustuslikku mahtu põhikoolis või vähemalt anda koolidele soovi korral võimalus lisada oma õppekavasse kunstiaineid valikuna juurde, ilma et üldine õppekoormus ületaks lubatud piirnormi.</p> <p>1.3 „Kunstiainete pädevus lähtub arusaamast, et õpilase areng on elukestev ja mõjutatud kultuurist ning kunstid (muusika, kunst, kirjandus, draama, film, tants) ja kultuur laiemalt (visuaalkultuur, pärand- ja pärimuskultuur jms) on inimese dialoogipartnerid kogu elu jooksul.“ Kindlasti leiaks tabavama ja emakeelsema kujundi kui „dialoogipartnerid”. 1.3. 1) „Kunsti ja muusika õppimisel on vaja toetada tõlgendamisoskuse teket.“ Parempoolne: kunsti ja muusika õppimisel on vaja toetada tõlgendamisoskust.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Arenduse käigus tundide maht ei muutunud.</p> <p>Arvestame ja muudame teksti vastavalt: “kunsti ja muusika õppimisel on vaja toetada tõlgendamisoskust.”</p>
<p>Võimalusi valdkonnatüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja läbivate teemade käsitlemiseks. Teie tagasiside ja põhjendatud ettepanekud. Ei vaidle sisule vastu. Kuid need ei ole ju ainult kunstiainete eripärad, vaid need põhimõtted peaksid kehtima</p>	<p>Punkt sisaldub kõigis valdkonnakavades eesmärgiga, et kooli õppekava loomisel just iga valdkonna õpetajad kirjeldavad ühiselt oma valdkonnas üldpädevuste, lõimingu ja läbivate teemade käsitlemise.</p>

kogu tunniplaani ulatuses, mistõttu peaks selline tekst olema üldosas, mitte ainekavade dokumentides.	
<p>Õppe kavandamine ja korraldamine. Teie tagasiside ja põhjendatud ettepanekud. Ei vaidle sisule eriti vastu. Kuid suures osas ei ole need ju ainult kunstiainete eripärad, vaid need põhimõtted peaksid kehtima kogu tunniplaani ulatuses, mistõttu peaks selline tekst olema üldosas, mitte ainekavade dokumentides.</p> <p>1.5. 1) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalset eripära ja isikupäraseid erivõimeid, kasutatakse diferentseeritud ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpija eluraskustele ning pakutakse õpiabi ja tuge õpivalikutes. Sisuliselt pigem toetame mõtet, aga kui see on riiklik kohustus, peab sellele olema ka riiklik rahastus – kui soovime individualiseeritud õpet, peab ka koolide rahastus olema individualiseeritud ehk lähtuma mitte nn pearahast, vaid iga õpilasele õpetamisele vaja minevast tegelikust ressursist.</p>	<p>Punkt sisaldub kõigis valdkonnakavades eesmärgiga, et kooli õppekava loomisel just iga valdkonna õpetajad kirjeldavad ühiselt oma valdkonnas õppe korraldamise põhimõtted.</p> <p>1.5 1) Teadmiseks võetud</p>
<p>1.5. 8) “rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid” – juhime tähelepanu, et IKT-vahendid on juba muutunud osaks “traditsioonilisest” õppetööst. Lisaks: kui on riiklik kohustus kasutada nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid õppematerjale, siis peab olema ka piisav riiklik rahastus, et koolid saaksid eri tüüpi õppematerjale endale lubada. Praegune praktika seab õpetajad sageli valiku ette: kas kasutada paberõpikut või ühte tasulist veebikeskkonda, mõlemat ei saa. Mõnikord ei saa kumbagi.</p>	<p>Arvestatud osaliselt esimese tagasiside põhjal ning sõnastust on muudetud.</p> <p>Täiendus teadmiseks võetud</p>
<p>1.5. 9) käiakse õppekäikudel, kontsertidel, teatrites, näitustel, muuseumides, stuudiotel, muusikakoolides, looduses, raamatukogudes jm. Sisuliselt loomulikult toetame mõtet, aga kui see on riiklik kohustus, peab sellele olema ka riiklik rahastus, mis katab õpilastega õppekäikudel käimise kulud.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>

<p>1.5. 10) “võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga, et kogu ainekäsitus oleks võimalikult elulähedane, õpilasele eakohane ja tähenduslik”. Oleme mõttega pigem nõus, ent filosoofilises plaanis tekib teatav vastuolu loovuse taotlemisega – kui kogu ainekäsitus peaks olema elulähedane, siis ümbritseksid õppetööd igapäevaelust tingitud raamid, kui me aga mõtleme koolis ainult igapäevaeluliste raamide piires, siis ei ole võimalik õpetada õpilasi loovalt ehk “raamidest välja” mõtlema.</p> <p>Võrreldes põhikooli ja gümnaasiumi ainekavu, mis üldistes punktides suuresti kattuvad, jäi silma erinevus punktis 4. Gümnaasiumi dokumendis on kirjas, et õpilast “suunatakse tegema teadvustatud ja teadlikke valikuid ning võtma vastutust oma õppimise eest”, põhikoolis ainult “suunatakse tegema valikuid”. Oleme seiskohal, et juba alates 1. klassist on oluline õpilasi järk-järgult iseseisvuse ja vastutuse poole suunata ning hiljemalt 9. klassis peab õpilane olema suuteline tegema teadvustatud ja teadliku valiku oma haridustee jätkamise osas.</p>	<p>Teadmiseks võetud, ei sisalda otseselt ettepanekut, täpsustused tulevad meetoodilisse soovitusse.</p>
<p>1.6. “Hindamise nõuded ja korraldus, sh mitterumbrilise hindamise kasutus ja kooliõppekava väliselt, sh mitteformaalhariduses omandatud teadmiste ja oskuste arvestamine täpsustatakse kooli õppekavas.” Mingid reeglid tuleks siiski riiklikult paika panna, sest on koole, kes juba praegu tõlgendavad antud põhimõtet küsitaval moel. On näiteid, kus kooli juhtkond (või kooli pidaja) on teinud aineõpetajate arvamusega arvestamata otsuse, et kunstiainetes hinnatakse mitteristavalt, saates sellega välja sõnumi, justkui kunstiained oleksid marginaalsed. Samuti leiab näite, kus kool on otsustanud, et õpilased, kes õpivad muusikakoolis, ei pea üldhariduskooli muusikatundides käima ja muusika loetakse automaatselt arvestatuks, hoolimata sellest, et muusikakoolide õppekavad ja üldhariduskoolide muusika ainekavad ei kattu ning õpilastele tehakse sellega karuteene, näiteks jäetakse nende vokaalsed oskused arendamata.</p>	<p>Mitterumbriline hindamine ei võrdu mitteristava hindamisega. Jätkuvalt on kohustus kõikide õppeainete lõpphinne esitada numbriliselt. Õppeprotsessi jooksul hindamiseks ja tagasiside täpsustamiseks võib kool oma õppekavas kirjeldada erinevat hindamissüsteemi.</p> <p>Põhjalikum hindamise korraldus on arendamisel ja töötatakse välja edaspidi.</p> <p>Kõik riiklikus õppekavas esitatud kohustuslikud ainevaldkonnad ja õppeained on võrdväärsed.</p>

<p>Oleme seisukohal, et muusikaõpetus on teiste ainetega võrdväärne ning seega ka hindamine muusikas peab toimuma samadel alustel teiste ainetega. Et pidurdada trendi, kus koolid otsustavad (sageli aineõpetaja arvamust eirates) muusikas minna üle mittenumbrilisele hindamisele (sageli kasutades põhjendamisel ekslikku terminoloogiat, nt oskusaine, andeaine vms), jättes samas teistes ainetes alles numbrilise hindamise, soovime, et ainete võrdsus oleks rõhutatud ka riikliku õppekava hindamist käsitlevates lõikudes.</p>	
<p>“Õpilastele võimaldatakse eri viise eneseanalüüsiks ja kaaslastelt tagasiside saamiseks ning selle aktseptsiooniks.” Kui kaasõpilane annab tagasisidet ebaadekvaatselt, kas seda peab ka aktseptsiooni? Uus termin “õppeühik” on mitmeti mõistetav ja seega ebaõnnestunud.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Sõnastus on kooskõlas nüüdisaegse õpikäsituse sihtidega.</p>
<p>“... kokkulepitud hindamiskriteeriumide põhjal ...” – kes kellega hindamiskriteeriumide osas kokku lepib? Õpetaja ja õpilased? Mis saab siis, kui kokkuleppele ei jõuta? “Diagnostiliselt hinnates selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase, ainealased väärtusarusaamad ning eriomased õpiraskused, et kavandada edasist õppimist ja õpetamist.” Kas õpetaja lihtsalt õpilaste eelteadmistega ei või tutvuda, peab ta tingimata “testima” ja “hindama” hakkama? Kui siiski standardiseeritud diagnostilisi teste kasutama peab, siis kes need välja töötab ja kuidas need kunstiainetes välja näeksid?</p>	<p>Küsimus teadmiseks võetud. Valdkonnakava sõnastus on kooskõlas nüüdisaegse õpikäsitusega, mille üks põhimõtteid on õpetaja igakülgne koostöö õpilastega õppe korraldamisel sh hindamise kavandamisel.</p>
<p>“Hindamiskriteeriumid loob õpetaja õpilasi kaasates” – kuidas see põhimõtte tegelikkuses rakenduma peaks? Hakkame õpilastega muusikatundides demokraatlikke arutelukoosolekuid pidama, täpselt millal keegi “viie” ja millal “nelja” saab? Ka hindamise peatükk on tegelikult selline, mis võiks olla üldosas, sest põhimõtted peaksid ju valdkonniti olema sarnased. Praeguses versioonis rõhutatakse, justkui oleks ainult kunstiainetes oluline kujundav hindamine, aga õpilase eneseusku võiks julgustada ju kõikides ainetes. Kunstiaineid puudutavad ainult kaks lõiku – need, mis algavad sõnadega “Kunstiainetes väärtustatakse harjutamist.” ja “Kooli õppekavas</p>	<p>Küsimused teadmiseks võetud. Uuendatud ainekava toetab nüüdisaegset õpikäsitust, mille üks põhimõtteid on õpetaja igakülgne koostöö õpilastega õppe korraldamisel.</p>

<p>kehtestatud...” – ülejäänud võiks olla üldosas ja kehtida kõikidele ainetele võrdselt.</p>	
<p>Õppekeskkond. Teie tagasiside ja põhjendatud ettepanekud. “... muusikategevusteks (sh rühmatöök ja liikumiseks) sobivat teisaldatava mööbliga piisavalt ventileeritavat ruumi;” – õhukvaliteet peaks olema ilmselt sätestatud muude eeskirjadega, kuid kui juba ventileeritust siinkohal mainida, võiks rõhutada, et muusika vajab laulmise tõttu eriti läbimõeldud ventilatsioonisüsteemiga klassiruumi. Muusikalise liikumise jaoks on küll oluline, et mööblit saaks eest ära tõsta, paraku pole paljudes koolimajades ruumi, et seda ilma hoonet ümber ehitamata või õpilaste arvu vähendamata kuskile teisaldada.</p>	<p>Mitte arvestatud. Muutunud olukord, sh Covid-19-st tulenevad uued standardid ja piirangud muusikaõpetusele halvasti ventileeritavas ruumis reguleeritakse teiste õigusaktidega, mitte riikliku õppekavaga. Teadmiseks võetud.</p>
<p>Muusika: õppeaine kirjeldus. Hetkel kehtivas õppekavas on lause „Muusikaõpetuses lähtutakse eesti koolimuusikas väljakujunenud traditsioonidest ja põhimõtetest (Riho Päts, Heino Kaljuste), mis toetuvad Zoltán Kodály meetodi ja Carl Orffi pedagoogika adapteeritud käsitlusele ning tänapäeva pedagoogika teadmusele ja kogemusele.“ Kas need traditsioonid uues õppekavas enam au sees pole? Osaoskuste loetelus on puudu muusikaline kirjaoskus, kuigi hiljem on kommentaar: “Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse ainekavas sisalduvat elementaarset noodikirja lugemise oskust, mida omandatakse musitseerides ja mis loob eeldused muusika teadlikumaks mõistmiseks.” See punkt vajab nii sisult kui ka vormilt ümbermõtlemist. Esiteks, praegune ainekava tööversioon ei sisalda millegipärast “elementaarset noodikirja lugemise oskust” üldse. Teiseks, muusikalist kirjaoskust ei saa omandada musitseerides, vaja on ikkagi õpetaja sõnalisi selgitusi. “Rühmas või üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, ...” – vajab ümber sõnastamist, sest üksi õppides on keeruline suhtlemis- ja koostööoskusi arendada. “Õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse kujundavad õpilaste silmaringi ja muusikamaitset, teadmisi kohalikust, oma riigi ja maailma kultuuripärandist ning nende rollist maailmas ja peamistest</p>	<p>Arvestatud. Muusikaline kirjaoskus esitatakse kooliastmete lõpuks taotletavate teadmiste, oskuste ja hoiakute hulgas punktis 2.2.2.</p>

<p>kultuurisaavutustest (sh popkultuurist).” – vajab ümber sõnastamist, sest jääb mulje, justkui neid teadmisi kujundataks ainult õppekäikudel. Lisaks on mitmeti mõistetav väide, et “muusikaõpetuses tähtsustatakse õppija huvi ja isikupära”. Mis saab siis, kui õpilane ütleb, et teda ei huvita muusika? Kas lubame tal mitte muusikat õppida?</p>	
<p>Muusika: kooliastmete lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud. “...leiab muusikainfot eri teabeallikatest ning käitub vastutustundlikult virtuaalmaailmas;” ja “suhtub kriitiliselt infotehnoloogia ja meedia loodud keskkonnasse;” peaksid olema juba I kooliastmes, sest paljud õpilased veedavad YouTube’is vm aega juba eelkoolieas, mistõttu tuleks ka virtuaalmaailma eetilise poolega tegelema hakata võimalikult varakult. Arusaamatuks jääb, mida tähendab “mängib loomeideedega” (I kooliaste). I kooliastmes peaks muusikalise kirjaoskuse osana taotlema ka oskust noodist laulusõnad (õiges järjekorras) üles leida.</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele. Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>Muusika õpitulemused. I kooliaste, muusika kuulamine, 4) „otsib infot erinevatest etteantud allikatest, eristab kõla ja välimuse järgi eesti rahvapille ning kirjeldab neid.“ Jääb arusaamatuks, miks infootsing just rahvapillide teemaga haakuma peab.</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>Põhikooliastmete õpitulemused on kirja pandud tasemel “väga hea”, kuigi HTM esindaja väitis koosolekul, et need sõnastatakse tasemel “hea”. Kuna aga õppekavas pole õpitulemuste taseme kohta midagi kirjas, tuleb neid lugeda hoopis kui “rahuldaval” tasemel olevaid – määrust juristi pilguga lugedes võib praegu teha järelduse, et põhihariduse on omandanud ainult see õpilane, kes on jõudnud kõikide nendele tulemusteni, mis ainekavades kirjas. Ehk kui õpilane ei laula peast “Saaremaa valssi”, ei ole alust talle põhikooli lõputunnistust väljastada. Kui õppekava üldosas ei sätestata ühtset ja kõigile ühtemoodi mõistetavat tasememäära, loob see aluse paljudeks vaidlusteks nii kolleegide, õpetajate-õpilaste kui ka õpetajate lapsevanemate vahel. Tasemel “hea” on õpitulemusi üsna keeruline üheselt mõistetavalt sõnastada, eriti muusikas. Seepärast teeme</p>	<p>Mitte arvestatud. Õpitulemuste sõnastamisel on lähtutud kehtivatest nõuetest hindamisele vastavalt põhikooli riikliku õppekava §-le 21.</p>

<p>ettepaneku need sõnastada kas tasemel “väga hea” ehk kirja panna maksimumtulemused, mida eeldatavasti on tublimatel õpilastel võimalik etteantud õppemahu juures saavutada, või siis tasemel “rahuldav” ehk kirja panna miimumtulemused, milleni eranditult kõik põhikooli lõpetajad jõudma peavad.</p>	
<p>Kuniks ei ole selgust õpitulemuste sõnastamise taseme osas, ei ole võimalik ka õpitulemustele täpsemat tagasisidet anda. Palume peale selguse saamist ja vastavalt sellele muudatuste sisseviimist saata ainekava uuesti EMÕ Liidule tagasiside andmiseks.</p>	<p>Õpitulemuste sõnastamisel on lähtutud kehtivatest nõuetest hindamisele vastavalt põhikooli riikliku õppekava §-le 21.</p>
<p>Gümnaasium Kuna tegemist on kopeeringuga põhikooli õppekavast, on suures osas kopeeritud ka meie kommentaarid. Samas tekitab selline sõnastuse kopeerimine küsimusi, näiteks: kui põhikoolis on huvi valdkonna vastu juba äratatud, siis miks gümnaasiumis uuesti äratama peab?</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>1.1. 5) “osaleb kunstide suhtluses tõlgendamist vajava sõnumi edastaja ning vastuvõtjana informeeritult ja kriitiliselt.” – seda mõtet on kindlasti võimalik ka inimkeeli sõnastada.</p>	<p>Mitte arvestatud. Valdkonnapädevus esitab mitmeid uusi vaatenurki kunstidele ja on mõistetav, miks see pole esialgu arusaadav. Punktis kirjeldatud taotluse tähendus õpilase arengus seletatakse lahti õppeaine kirjelduses ja seda toetavad vastavad õpitulemused. Punkti sisu ja rakendamine avatakse põhjalikumalt ainekava rakendamist toetavas soovituslikus meetodilises materjalis.</p>
<p>Kuna muusika maht ei muutu, püüame ka edaspidi kolme kursusega hakkama saada. Rakendusdokumenti võiks aga minna täpsustus, et soovituslikult jaguneksid need kursused võrdselt kolme õppeaasta peale, et õpilaste musitseerimine oleks võimalikult kauaaegne.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Arenduse käigus tundide maht ei muutunud.</p>
<p>Kursuste pealkirjad ei ole põhjendatud, arvestades, et need ei kata kõiki teemasid ning et õpitulemused pole esitatud mitte kursuseti, vaid tervikuna.</p>	<p>Mitte arvestatud. Kursuse sisud esitatakse ainekava rakendamist toetavates soovituslikes meetodilistes materjalides.</p>
<p>Ainevaldkonna kirjeldus ja valdkonnasisene lõiming. Sisuliselt oleme mõtetega nõus. Ehk oleks võimalik need lühemalt ja konkreetsemalt sõnastada?</p>	<p>Kirjeldus on kooskõlas nüüdisaegse õpikäsituse sihtidega.</p>

<p>1.3 Kunstiainete pädevus lähtub arusaamast, et õpilase areng on elukestev ja mõjutatud kultuurist ning kunstid (muusika, kunst, kirjandus, draama, film, tants) ja kultuur laiemalt (visuaalkultuur, pärand- ja pärimuskultuur jms) on inimese dialoogipartnerid kogu elu jooksul. Kindlasti leiaks tabavama ja emakeelsema kujundi kui “dialoogipartnerid”. 1.3. 1) „Kunsti ja muusika õppimisel on vaja toetada tõlgendamisoskuse teket.“ Parem: kunsti ja muusika õppimisel on vaja toetada tõlgendamisoskust.</p>	<p>Arvestame ja muudame teksti vastavalt: “kunsti ja muusika õppimisel on vaja toetada tõlgendamisoskust.”</p>
<p>Võimalusi valdkonnaüleseks lõiminguks, üldpädevuste arengu toetamiseks ja läbivate teemade käsitlemiseks. Ei vaidle sisule vastu. Kuid need ei ole ju ainult kunstiainete eripärad, vaid need põhimõtted peaksid kehtima kogu tunniplaani ulatuses, mistõttu peaks selline tekst olema üldosas, mitte ainekavade dokumentides.</p>	<p>Punkt sisaldub kõigis valdkonnakavades eesmärgiga, et kooli õppekava loomisel just iga valdkonna õpetajad kirjeldavad ühiselt oma valdkonnas üldpädevuste, lõimingu ja läbivate teemade käsitlemise.</p>
<p>1.5. 1) arvestatakse õpilaste eelteadmisi, huvisid, individuaalset eripära ja isikupäraseid erivõimeid, kasutatakse diferentseeritud ja sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mille sisu ja raskusaste toetavad individualiseeritud ja õpilasele tähenduslikku käsitlust, reageeritakse õpija eluraskustele ning pakutakse õpiabi ja tuge õpivalikutes. Sisuliselt pigem toetame mõtet, aga kui see on riiklik kohustus, peab sellele olema ka riiklik rahastus – kui soovime individualiseeritud õpet, peab ka koolide rahastus olema individualiseeritud ehk lähtuma mitte nn pearahast, vaid iga õpilasele õpetamisele vaja minevast tegelikust ressursist.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>1.5. 8) “rakendatakse nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid info- ja kommunikatsioonitehnoloogial põhinevaid õpikeskkondi ning õppematerjale ja -vahendeid” – juhime tähelepanu, et IKT-vahendid on juba muutunud osaks traditsioonilisest õppetööst.</p>	<p>Teadmiseks võetud</p>
<p>Lisaks: kui on riiklik kohustus kasutada nii traditsioonilisi kui ka tänapäevaseid õppematerjale, siis peaks olema ka piisav riiklik rahastus, et koolid saaksid eri tüüpi õppematerjale endale lubada. Praegune praktika seab õpetajad sageli valiku ette: kas kasutada paberõpikut või ühte tasuta veebikeskkonda, mõlemat ei saa.</p>	<p>Teadmiseks võetud</p> <p>Õppekäikude näol on nimekiri näidetena võimalikest viisidest, kohtadest, nimekirja näol ei ole tegemist kohustuslike viiside ja kohtadega.</p>

<p>Mõnikord ei saa kumbagi. 1.5. 9) „käiakse õppekäikudel, kontsertidel, teatrites, näitustel, muuseumides, stuudiotel, muusikakoolides, looduses, raamatukogudes jm.“ Sisuliselt loomulikult toetame mõtet, aga kui see on riiklik kohustus, peab sellele olema ka riiklik rahastus, mis katab õpilastega õppekäikudel käimise kulud.</p>	
<p>1.5. 10) “võimaldatakse siduda õpet koolivälise eluga, et kogu ainekäsitus oleks võimalikult elulähedane, õpilasele eakohane ja tähenduslik”. Oleme mõttega pigem nõus, ent filosoofilises plaanis tekib teatav vastuolu loovuse taotlemisega – kui kogu ainekäsitus peaks olema elulähedane, siis ümbritseksid õppetööd igapäevaelust tingitud raamid, kui me aga mõtleme koolis ainult igapäevaeluliste raamide piires, siis ei ole võimalik õpetada õpilasi loovalt ehk “raamidest välja” mõtlema. Ja gümnasist peaks olema võimeline opereerima ka abstraktsete, mitte ainult realistlike mõistetelega.</p>	Teadmiseks võetud
<p>1.6. “Hindamise nõuded ja korraldus, sh mittenumbrihinde hindamise kasutus ja kooliõppekava väliselt, sh mitteformaalhariduses omandatud teadmiste ja oskuste arvestamine täpsustatakse kooli õppekavas.” Mingid reeglid tuleks siiski riiklikult paika panna, sest on koole, kes juba praegu tõlgendavad antud põhimõtet küsitaval moel. On näiteid, kus kooli juhtkond (või kooli pidaja) on teinud aineõpetajate arvamusega arvestamata otsuse, et kunstiainetes hinnatakse mitteeristavalt, saates sellega välja sõnumi, justkui kunstiained oleksid marginaalsed. Samuti leiab näite, kus kool on otsustanud, et õpilased, kes õpivad muusikakoolis, ei pea üldhariduskooli muusikatundides käima ja muusika loetakse automaatselt arvestatuks, hoolimata sellest et muusikakoolide õppekavad ja üldhariduskoolide muusika ainekavad ei kattu ning õpilastele tehakse sellega karuteene, näiteks jäetakse nende vokaalsed oskused arendamata.</p>	<p>Mittenumbrihinde hindamine ei võrdu mitteeristava hindamisega. Jätkuvalt on kohustus kõikide õppeainete lõpphinne esitada numbriliselt. Õppeprotsessi jooksul hindamiseks ja tagasiside täpsustamiseks võib kool oma õppekavas kirjeldada erinevat hindamissüsteemi.</p> <p>Põhjalikum hindamise korraldus on arendamisel ja töötatakse välja edaspidi.</p> <p>Kõik riiklikus õppekavas esitatud kohustuslikud ainevaldkonnad ja õppeained on võrdväärsed.</p>
<p>Oleme seisukohal, et muusikaõpetus on teiste ainetega võrdväärne ning seega ka hindamine muusikas peab toimuma samadel alustel teiste ainetega. Et pidurdada trendi, kus koolid otsustavad (sageli</p>	<p>Nõus. Näiteks väljavõtte seletuskirjast: “Paragrahvi 1 lõige 6 – Muudatusega esitatakse ainevaldkondade loetelu tähestikulises järjekorras. Õpilase arengu toetamiseks on kõik riiklikus õppekavas määratletud</p>

<p>aineõpetaja arvamust eirates) muusikas minna üle mittenumbrilisele hindamisele (sageli kasutades põhjendamisel ekslikku terminoloogiat, nt oskusaine, andeaine vms), jättes samas teistes ainetes alles numbrilise hindamise, soovime, et ainete võrdsus oleks rõhutatud ka riikliku õppekava hindamist käsitlevates lõikudes.</p>	<p>õppeained võrdse tähtsusega ja nende koondamine ainevaldkondadesse peab seda arusaama ühiskonnas võimendama. Senine ainevaldkondade esitusviis, mis algas keele ja kirjanduse valdkonna nimetamisega ja lõppes kehalise kasvatuse valdkonna nimetamisega, on ühiskonnas kujundanud arusaama, nagu oleks ainevaldkonnad loetelus esitatud hierarhiliselt. Ainevaldkondade esitamine tähestikulises järjekorras ei võimalda tõlgendamist, mille kohaselt mõnda valdkonda peetakse teistest tähtsamaks või perifeersemaks ja mis sellise tõlgenduse kohaselt loob väärarusaama ning võib mõjutada õppijakeskse õppe korraldamist.”</p>
<p>“Õpilastele võimaldatakse eri viise eneseanalüüsiks ja kaaslastelt tagasiside saamiseks ning selle aktseptimiseks.” Kui kaasõpilane annab tagasisidet ebaadekvaatselt, kas seda peab ka aktseptima?</p>	<p>Teadmiseks võetud. Sõnastus on kooskõlas nüüdisaegse õpikäsituse sihtidega.</p>
<p>Uus termin “õppeühik” on mitmeti mõistetav ja seega ebaõnnestunud.</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>“... kokkulepitud hindamiskriteeriumide põhjal ...” – kes kellega hindamiskriteeriumite osas kokku lepib? Õpetaja ja õpilased? Mis saab siis, kui kokkuleppele ei jõuta? “Diagnostiliselt hinnates selgitatakse välja õpilaste eelteadmiste ja oskuste tase, ainealased väärarusaamad ning eriomased õpiraskused, et kavandada edasist õppimist ja õpetamist.” Kas õpetaja lihtsalt õpilaste eelteadmistega ei või tutvuda, peab ta tingimata “testima” ja “hindama” hakkama? Kui siiski standardiseeritud diagnostilisi teste kasutama peab, siis kes need välja töötab ja kuidas need kunstiainetes välja näeksid? “Hindamiskriteeriumid loob õpetaja õpilasi kaasates” – kuidas see põhimõtte tegelikkuses rakenduma peaks? Hakkame õpilastega muusikatundides demokraatlikke arutelukoosolekuid pidama, täpselt millal keegi “viie” ja millal “nelja” saab? Ka hindamise peatükk on tegelikult selline, mis võiks olla üldosas, sest põhimõtted peaksid ju valdkonniti olema sarnased. Praeguses versioonis rõhutatakse, justkui oleks ainult kunstiainetes oluline kujundav hindamine, aga õpilase eneseusku võiks julgustada ju kõikides ainetes. Kunstiaineid</p>	<p>Teadmiseks võetud. Valdkonnakava sõnastus on kooskõlas nüüdisaegse õpikäsitusega, mille üks põhimõtteid on õpetaja igakülgne koostöö õpilastega õppe korraldamisel sh hindamise kavandamisel. Diagnostilise hindamise olemus, vajalikkus ja viisid vajavad selgitamist õpetajate koolituse raames ja põhjalikumat selgitamist ainekava rakendamist toetavates meetodilistes materjalides. Uuendatud ainekava toetab nüüdisaegset õpikäsitust, mille üks põhimõtteid on õpetaja igakülgne koostöö õpilastega õppe korraldamisel.</p>

<p>puudutavad ainult kaks lõiku – need, mis algavad sõnadega “Kunstiainetes väärtustatakse harjutamist.” ja “Kooli õppekavas kehtestatud...” – ülejäänud võiks olla üldosas ja kehtida kõikidele ainetele võrdselt.</p>	
<p>Õppekeskkond.. “... muusikategevusteks (sh rühmatööks ja liikumiseks) sobivat teisaldatava mööbliga piisavalt ventileeritavat ruumi;” – õhukvaliteet peaks olema ilmselt sätestatud muude eeskirjadega, kuid kui juba ventileeritust siinkohal mainida, võiks rõhutada, et muusika vajab laulmise tõttu eriti läbimõeldud ventilatsioonisüsteemiga klassiruumi. Muusikalise liikumise jaoks on küll oluline, et mööblit saaks eest ära teisaldada, paraku pole paljudes koolimajades ruumi, et seda ilma hoonet ümber ehitamata või õpilaste arvu vähendamata kuskile teisaldada.</p>	<p>Mitte arvestatud. Uued standardid ja piirangud muusikaõpetusele halvasti ventileeritavas ruumis reguleeritakse teiste õigusaktidega, mitte riikliku õppekavaga.</p>
<p>Muusika: õppeaine kirjeldus. “Muusikalise kirjaoskuse all mõistetakse ainekavas sisalduvat elementaarset noodikirja lugemise oskust, mida omandatakse musitseerides ja mis loob eeldused muusika teadlikumaks mõistmiseks.” Seosetu lause, sest ainekava ei sisalda ju elementaarset noodikirja lugemise oskust. “Rühmas või üksi õppides arendatakse suhtlemis- ja koostööoskust, ...” – vajab ümber sõnastamist, sest üksi õppides on keeruline suhtlemis- ja koostööoskusi arendada. “Õppekäigud (sh virtuaalsed) kontserdipaikadesse, teatritesse ning muuseumidesse kujundavad õpilaste silmaringi ja muusikamaitset, teadmisi kohalikust, oma riigi ja maailma kultuuripärandist ning nende rollist maailmas ja peamistest kultuurisaavutustest (sh popkultuurist).” – vajab ümber sõnastamist, sest jääb mulje, justkui neid teadmisi kujundatakse ainult õppekäikudel. Lisaks on mitmeti mõistetav väide, et “muusikaõpetuses tähtsustatakse õppija huvi ja isikupära”. Mis saab siis, kui õpilane ütleb, et teda ei huvita muusika? Kas lubame tal mitte muusikat õppida?</p>	<p>Mitte arvestatud. Lause põhjendab vajaduse korraldada õppekäike, mis on kui üks võimalik ja valdkonnas oluline õppe korraldamise viis õpilase tervikliku arengu toetamisel. Kommentaar ei sisalda ettepanekut. Huvi ja isikupära tähtsustamine on seotud nüüdisaegse õpilaskeskse õpikäituse põhimõtetega. Õpilase huvi ja isikupära on seotud ka õppe kavandamise ja korraldamisega.</p>
<p>Muusika: kooliastmete lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud. Loetelu on koostatud asjatundlikult ning see tundub rakendatav.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>

<p>“... mõistab enda õigusi ja kohustusi muusika tarbijana” – muusika ei ole toode ja muusika kuulaja ei ole toote tarbija. Palume kultuursemat sõnastust.</p>	<p>Arvestatud osaliselt. Sõnastust laiendatud. Jäetud alles tarbija mõiste, sest õpitulemuse sisu on seotud teadmistega mh loomemajandusest.</p>
<p>Muusika, gümnaasiumi õpitulemused. “... väärtustab ja hindab ühislaulmise traditsiooni, on laulupidude traditsiooni edasikandja koorilaulja ja/või kuulajana ning analüüsib kogetut suuliselt ja kirjalikult;” – on väga oluline, et see mõte ainekavast läbi käiks, sest laulupeotraditsiooni kestmine on muusikaõpetuse üks olulisematest eesmärkidest. Paraku ei saa seda sätestada kohustusliku punktina. Esiteks on keeruline “väärtustamist ja hindamist” mõõta. Teiseks võib juhtuda, et gümnaasiumiõpingute sisse ei jää ühtki laulupidu, millest õpilane osa võtta saaks. Kolmandaks – kui sundida kõiki õpilasi oma laulupeokogemust kirjalikult analüüsima, võib see hakata oma eesmärgile vastu töötama. “... loob erinevaid muusikast lähtuvaid tekste (regivärss, laulusõnad jm);” – tekstiloome ei ole musitseerimine. “... teab autorikaitse seadust ja järgib seda muusikategevustes” asemel võiks olla “teab autorikaitse olulisemaid põhimõtteid ja järgib neid muusikategevustes”, sest pelk teadmine seaduse olemasolust pole piisav selle järgimiseks.</p>	<p>Mitte arvestatud. Õpitulemuse tuum on ühislaulmise väärtustamine ja kogetu analüüsimine õppes, mitte ainult osalemine üleriigilisel laulupeol. Laulupeotraditsiooni edasikandmine hõlmab lisaks laulupeole kui sündmusele ka õppe jooksul toimuvaid tegevusi, mis moodustab osa laulupeoprotsessist ja tõstab esile selle olulisuse. Teisalt osalevad õpilased ka piirkondlikel laulupidudel, mis toimuvadki õppetöövälisel ajal ning valmistavad end ühiselt selleks ette. Kogemuse analüüsimise võib toimuda ka suuliselt, kujundades sel viisil suulise eneseväljenduse oskust.</p>
<p>Läbiv teema „Elukestev õpe ja karjääri kujundamine”. 1.4. „Läbiva teema käsitlemine II kooliastmes keskendub õpilase sotsiaalsetele ja toimetulekuoskustele, oma huvide ja võimete tundmaõppimisele ning arendamisele. Eesmärk on aidata õpilasel kujundada põhilisi õpioskusi, empaatiavõimet ning suhtlemis- ja enesekontrollioskusi.“ Nende oskuste kujundamine peaks algama varem kui II kooliastmes.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Sotsiaalsete ja toimetulekuoskuste kujunemist toetab inimeseõpetus alates I kooliastmest.</p>
<p>Läbiv teema „Kultuuriline identiteet“ – loomulikult on oluline arendada eri kultuuride ja üldse erinevuste mõistmist, aga Eesti Vabariigis tegutsev kool peaks siiski vastutama eelkõige eesti kultuuri mõistmise ja edasikandmise eest. Eesti kultuur peaks olema selles peatükis esiplaanil, mitte sulgudes ja „sealhulgas“, vastasel korral läheb see vastuollu põhiseadusega.</p>	<p>Läbiva teema sõnastus ei sisalda etteheideid: 4.1. Läbiva teema „Kultuuriline identiteet” käsitlemisega taotletakse õpilase kujunemist kultuuriteadlikuks inimeseks, kes mõistab kultuuri osa inimeste mõtte- ja käitumislaidi kujundajana ning kultuuride muutumist ajaloo vältel, kellel on ettekujutus kultuuride mitmekesisusest ja kultuuriga määratud elupraktikate eripärast ning kes väärtustab omakultuuri ja kultuurilist mitmekesisust ning on kultuuriliselt salliv ja koostööaldis.</p>

	Märkus käib kirjelduse viimase punkti kohta: Läbiva teemaga suunatakse õpilast 6) omandama teadmisi kultuuride (sealhulgas eesti rahvuskultuuri) kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta. Oleme nõus, et võib tõsta eesti rahvuskultuuri ette. Omandama teadmisi eesti rahvuskultuuri ja teiste kultuuride kujunemise ja vastastikku rikastavate mõjutuste kohta.
Läbiv teema „Tehnoloogia ja innovatsioon“. 5) „õpilast suunatakse kasutama info- ja kommunikatsioonitehnoloogiat (edaspidi IKT) eluliste probleemide lahendamiseks ning oma õppimise ja töö tõhustamiseks.“ Eelnevad punktid suunavad õpilast tehnoloogilisse arengusse kriitiliselt suhtuma, see lause aga justkui eeldab IKT kasutamise ainuõigsust. Et õpilaste elus on nutiseadmete roll niigi väga suur, tasuks neid ehk hoopis suunata IKT kasutamist vältima ja elulisi probleeme silmast silma lahendada.	Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.
Läbiv teema „Tervis ja ohutus”, gümnaasium. „Gümnaasiumis on põhiliseks läbiva teema käsitlemise vormiks õpilaste praktiline tunniväline terviseedenduslik ja turvalisust toetav tegevus, sealhulgas nooremate juhendajatena ja projektide väljatöötajatena ning rakendajatena oma koolis või ka riiklikul tasandil.“ Kas RÕK eeldab, et õppetööd viiakse läbi tunnivälisel ajal?	Läbivad teemad toetavad õpilase suutlikkust oma teadmisi ja oskusi erinevates olukordades rakendada, väärtusnorme, -hoiakuid ja -hinnanguid kujundada ning võimaldavad luua ettekujutuse ühiskonna kui terviku arengust. Riiklik õppekava ei eelda õppetegevust tunnivälisel ajal, õpilased valmistatakse õppekava läbivate teemade lõimimise abil ette toimetulekuks mis tahes ajahetkel nii koolis kui ka väljaspool kooli.
Jäi arusaamatuks, millal ikkagi uus õppekava on planeeritud rakendumata. Kui 2023. aasta sügisest, siis see ei ole ajaliselt teostatav, sest muusikaõpetajad on eeloleval poolaastal hõivatud laulupeoks ettevalmistamisega ning aega ainekavade uuendamiseks pole. Rakendumine 2024. aasta sügisest on mõeldav tingimustel, et selleks ajaks on riigi eestvedamisel valminud uue õppekava täitmiseks vajalikud õppematerjalid ning et koolidele on tagatud litsentsid e-õppematerjalide kasutamiseks. Eesti Muusikaõpetajate Liit ei anna õppekava eelnõu tervikule heakskiitu, sest ministeerium pole jätnud piisavalt aega dokumentidega tutvumiseks ega analüüsimiseks, kuidas muusika ainekava haakub teiste õppeainete õppesisuga. Meile antud nädala jooksul jõudsime läbi töötada peamiselt vaid kunstiainete ainekavad ning läbivate teemade loetelu, sedagi pinnapealsemalt, kui	Koolidel on määruse rakendussätetest tulenevalt kohustus viia kooli õppekava muudatustega kooskõlla 1. septembriks 2024. a. Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.

<p>soovinuks. Kunstiainete ainekavadele ja läbivate teemade loetelule ei anna liit heakskiitu enne, kui ülalmainitud tähelepanekutega on kas arvestatud või sisuliselt põhjendatud, miks nendega ei arvestata.</p>	
<p>EESTI TEHNOLOOGIAKASVATUSE LIIT</p>	
<p>Kokkuvõttes, palume Haridus- ja teadusministeeriumil võtta esitatud eelnõu koos seletuskirjaga tagasi tehnoloogia ainevaldkonna ebaadekvaatse käsitluse pärast. Tagasikutsumise põhjusteks on: - juunis 2022 esitatud ettepanekute mitteametamine, - OSKA raportite ja uue suuna mitteametamine, - umbmäärased definitsioonid ja mõisted (Tehnoloogia valdkonna missioon p. 2.1.1), - töö- ja tehnoloogiaõpetus, millise õppeainega on ikkagi tegu (p. 2 ainekava), - mis on erinevus p. 2.1.2 „Taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud“ ning p. 2.1.3 „Õpitulemused“ vahel, jne.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p> <p>Tehnoloogia valdkonna arvamustele ja ettepanekutele kokkuvõtvalt: Ainevaldkonna nimetus tuleneb põhikooli- ja gümnaasiumiseadusest, milleks on tehnoloogia, milles on õppeained nimetusega tööõpetus (I kooliastmes), tehnoloogiaõpetus ning käsitöö ja kodundus (II ja III kooliastmes). Ainevaldkonna nimetuse muutmine töö- ja tehnoloogiaõpetuseks vajab põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muudatust, nii nagu kehalise kasvatus nimetuse muutmine liikumisõpetuseks.</p> <p>Kõikide juunis 2022 esitatud ettepanekutega, mis toetavad töö- ja tehnoloogiaõpetuse valdkonnaüleseid ja ainepõhiseid pädevusi, on arvestatud. Mõjukas fakt on ka see, et tagasiside, mis saadi koolidelt, kes uuendatud ainekava läbi proovisid, oli valdavalt heakskiitev ja lisa ettepanekud praktika läbinud koolidest võeti arvesse.</p> <p>Valdkonnapädevuste sõnastamisel toetuti Bloom´i taksonoomiale, OECD koostatud haridusanalüüsile „The Future of Education and Skills: Education 2030“ ning SCAMPER´i kriitilise mõtlemise mudelile, pidades silmas valdkonnapädevuste ning õpitulemuste sõnastamisel RÕK-i üldpädevuste ning alusväärtuste saavutamise toetamist.</p> <p>Valdkonnale esitatud arendusettepanekute seas oli soovitus pidada silmas, et ainekava ei soodustaks soopõhist õpet. Esitatud valdkonnaülesed õpitulemused lähtuvad sooneutraalse õppe saavutamise eesmärgist.</p> <p>OSKA raportite põhjal on üle 60% tööturul olevatest ametitest seotud käelise tegevusega, peenmotooriliste oskustega, sellega on arvestatud ja seda kinnitav õppesisu täpsem kirjeldus avatakse õppeprotsessi lahtikirjutuses.</p>

	<p>Teemaplokkid on välja pakutud põhimõttel ideest teostuseni, kus on esitatud valdkonna pädevusi saavutada aitavad baasteadmised ning oskused. Teemaplokkides ei ole esitatud tehnoloogiate loetelu, kuna materjalide, tehnikate ning tehnoloogiate prognoosimatu muutumine ja areng ajas ei võimalda täpselt aine sisu kirjeldada. Tehnoloogia valik sõltub juba konkreetsest eesmärgist ja kujundatavatest õpitulemustest.</p> <p>Tehnoloogiline kirjaoskus hõlmab 21. sajandil tehnoloogiavaldkonnas omandatavaid 21. saj oskusi ja sisaldub ainevaldkonna pädevuse kirjelduses punktis 1.1.</p>
HARIDUS- JA NOORTEAMET	
<p>Valikaine "Rahvusvaheline projektijuhtimine" Erasmus+ / ESK Projektiõpe koolides Lk 60 on puudu Õppe- ja kasvatusesmärgid 10) analüüsib end / oma potentsiaali projektijuhina ning teadvustab oma tugevusi ja arenguvajadusi; 11) teab, mis on kultuuridevaheline õpe ja oskab seda toetada; 12) teab, mis on mitteformaalne õpe ja oskab rakendada mitteformaalse õppe meetodeid.</p>	<p>Teadmiseks võetud, tehniline viga parandatud.</p>
EESTI VÕORKEELEÕPETAJATE LIIT	
<p>B-võorkeelena õpitavate keelte valikut ei peaks õppekavas esitama ammendava loeteluna, küll aga võiks erinevate keelte väärtustamiseks prantsuse, saksa, hispaania, soome ja rootsi keel olla eraldi välja toodud (lisaks vene keelele). Seejuures on tähtis kõiki enimlevinud võorkeeli ja naaberriikide keeli võrdselt väärtustada ning õppekavas sarnaselt käsitleda.</p>	<p>Arvestatud, loetelu PRÕKis ja GRÕKis on täiendatud.</p>
TARTU ÜLIKOOL	
<p>Üldised kommentaarid 1. Eelnõu ja sellega seonduvate materjalide osana on esitamata põhikooli ja gümnaasiumi riiklike õppekavade üldosad ning kuna ainevaldkonnakavad ja muud õppekava osad peavad lähtuma üldosast, siis ei ole võimalik hinnata nende kooskõla. Eelnõus ja seletuskirjas ei ole ka viidatud, et õppekavade üldosad jäävad kehtima ja nüüd on ainekavasid uuendatud neist lähtuvalt.</p>	<p>Põhikooli ja gümnaasiumi riiklike õppekavade üldosi otsustati õppekavaarenduse käigus suurel määral mitte muuta ning viia sisse vaid sellised muudatused, mis toetavad ainevaldkonnakavade eesmärgipärast rakendumist. Nimetatud muudatused on ka loetletud. Ainevaldkonnakavade muutmise töörühmadesse olid ülikoolide esindajad kaasatud.</p>

<p>Üldosa vajab uuendamist tuginedes näiteks TÜ poolt HTMi tellimusel läbi viidud uuringule üldpädevuste arendamisest gümnaasiumis. Oleme seisukohal, et esmalt tuleks muuta õppekavade üldosasid ja seejärel alustada valdkonna- ja ainekavade muutmise protsessiga, kaasates seejuures muuhulgas ka ülikoole.</p>	
<p>2. Seletuskirjas on öeldud 1. lauses, et "Määruste muudatuse eesmärk on ajakohastada põhikooli ja gümnaasiumi riiklikud õppekavad...". Üldosi muutmata ei ole seda eesmärki meie hinnangul võimalik täita.</p>	<p>Teadmiseks võetud ja arvestame järgmises riiklike õppekavade arenduse etapis.</p>
<p>3. Eesmärk on olnud muuta õppekavasid nii, et õpitakse seda "mis on tänases maailmas ja õppija enda jaoks asjakohane ning kus aineõppe käigus toimub süsteemselt ka üldpädevuste arengu toetamine." Ootaksime eelnõu selgituskirjas ülevaadet analüüsides, mis lubavad nende kahe ootuse täitumist hinnata: 1) millised on õppijate ootused, 2) kuidas on üldpädevused toetatud läbi aineõpet suunavate valdkonnakavade.</p>	
<p>4. Õppekavade muutmise lähteülesanneteks olid: 1) õppekavade üldosades toodud rõhuasetuste (sh üldpädevuste) integreerimine aineõppesse; 2) ainekavade ülekoormatuse vähendamine; 3) rõhuasetuse liikumine sisendipõhise õppimise korraldamiselt väljundipõhisele õppele; 4) kaasava ja eri tasemetel lihtsustatud õppe eesmärkide ja käsituse seostamine riiklike õppekavade eesmärkide ja käsitusega. Sooviksime analüüsi, mis näitab, kuidas on need eesmärgid saavutatud.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Ainekavades on vähendatud õpitulemusi, vähendatud dubleerimist, valdkonnasiselt ja aine sees, vaadatud üle õpitulemused lähtudes eakohasuse põhimõttest, vajadusel neid tõstes järgnevasse kooliastmesse, kaalutud õpitulemuse ajakohasust ja vastavalt eemaldatud või asendatud ajakohasega, vähendatud liigset detailset käsitlemist, mis ei ole olulised tervikpildi loomiseks (kõik need näited on loodusvaldkonna ainekavadest). Koostamisele tulevad võrdlevad tabelid muutuste kohta võrreldes kehtiva ainekavaga, sealt saab põhjalikuma ülevaate muutuste kohta.</p>
<p>5. Seletuskirjast lähtub järgmine fakt: "Põhikooli ja gümnaasiumi riiklike õppekavade üldosi otsustati õppekavaarenduse käigus suurel määral mitte muuta ning viia sisse vaid sellised muudatused, mis toetavad ainevaldkonnakavade eesmärgipärast rakendumist." Sellega ei saa me nõustuda. Eelnevalt nimetatud põhjustel on õppekavade üldosi vaja muuta ja sellest ülesandest loobumine ei ole põhjendatud nagu ei ole ka põhjendatud ainevaldkonnakavade muutmine enne üldosades vajalike muudatuste tegemist.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Protsessi pole võimalik täna enam tagasi keerata.</p>

<p>6. Läbivate teemade juures märkasime, et ei ole välja toodud kestliku arengu teemat, mis on aga meie hinnangul väga oluline. Esitatud on läbiv teema keskkond ja jätkusuutlik areng, mis osaliselt kattub kestliku arengu alateemadega, aga jätab suure osa viimastest katmata. Seega vajaks kestliku arengu temaatika edasi arendamist, kaasates nt ka TÜ kestliku arengu keskust.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Kuna üldosa ei ole uuendatud, siis on põhjalikumalt uuendamata ka läbivad teemad. Kestliku arengu teemasid kirjutatakse enam lahti õppesisus. Kaasame edaspidi kestliku arengu teemade käsitlemisel TÜ kestliku arengu keskust.</p>
<p>7. Põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava muutmise ettepanekutega oleme nõus, kuid murekohaks on see, kuidas LÕK ja RÕK omavahel sobituvad, et ühes klassis neid samaaegselt paralleelselt rakendada.</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>
<p>I. Meditsiiniteaduste valdkonna kommentaarid (kehaline kasvatus) 1. Erinevatest ekspertidest koosneva töörühma ja ka HTM-i enda esindajate seisukoht on olnud, et ainekava uuendamisega kaasneb ka õppeaine nime vahetus. Liikumisõpetuse mõiste on läinud käibe, koolid on muutnud õppeaine nimetust, loodud on materjale liikumisõpetuse nimetusega. 07.02.2022 saatis ainekava töörühm ka selle aja haridus- ja teadusministrile kirja, kuna saime teada, et siiski õppeaine nimetust ainekava muutmisprotsessiga ei muudeta. Seda põhjendati sellega, et selle protsessi raames ei hakata muutama põhikooli- ja gümnaasiumiseadust. Siiski on meie ettepanek endine, et uus ainekava võetaks vastu liikumisõpetuse nime all ja kogu õppeaine kaasajastamine toimuks ühtse tervikuna.</p>	<p>Tähelepanek asjakohane, kuid kuna ainevaldkondade nimetused ja ainenimetused on määratletud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses, siis ei saa nendega vastuollu minna. Arendustegevustes (põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muudatus) on plaanis valdkond ja ainenimetus muuta liikumisõpetuseks.</p>
<p>2. Liikumisõpetuse ainekava sisu osas ei ole meil täiendavaid ettepanekuid, sest see ainekava oli esimesi, mille osas muudatuste tegemine algas. Liikumisõpetuse ainekava uuendamine algas 2016. aastal ning Tartu Ülikoolist olid kaasatud kõik vastava ala spetsialistid. Omalt poolt kaasasime parima äranägemise järgi protsessi ka erinevaid spetsialiste väljastpoolt ülikooli ning kaasatute hulgas olid praktikutena ka õpetajad ja treenerid. Valmis täiesti uus, elukestvaks liikumiseks vajalikke oskusi, teadmisi ja motivatsiooni toetav liikumisõpetuse ainekava. Toimunud on ka mitmeid erinevaid avalikke foorumeid ning seminare ning alates 2018. aastast on kehalise/liikumisõpetuse ainekava läbinud 3 avalikku tagasiside ringi</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>

<p>ning kõigil on olnud võimalik oma sisendeid anda ja seda võimalust on ka usinasti kasutatud. Loomulikult on üldosade kaasajastamine üks oluline osa ainekavade või õppekavade uuendamisest, kuid antud hetkel teades, et selle ainekava vastuvõtmist on oodatud 4 aastat, siis oleme teadvustanud olukorda, kus järgmises õppekavade arenduses toimuvad üldosa ja ainekavade muutused ühiselt, kuid praegu oleks prioriteetne vastu võtta uuendatud kehalise/liikumisõpetuse ainekava.</p>	
<p>Eelneva tõttu teeme ettepaneku võtta vastu liikumisõpetuse ainekava võimalikult kiiresti ja vajadusel sõltumata teistest ainekavadest, aga teha seda liikumisõpetuse nime all. See võimaldab edasise valdkonna/õppeaine arenemise fookuse panna sihipäraselt HTMi poolt toetatud rakenduskavale, sh õpetajate koolitustele, õppematerjalide arendamisele ja ainekava edukale elluviimisele, sest vastasel juhul ei toeta me õpilaste kehalise aktiivsuse kujunemist kvaliteetsel ja kaasaegset haridust toetaval viisil.</p>	<p>Ettepanekut ei saa arvestada, kuna kõik ainevaldkonnad ootavad uuenduste vastuvõtmist ja määrus läheb esitamisele tervikuna.</p>
<p>II. Humanitaarteaduste ja kunstide valdkonna kommentaarid (keel ja kirjandus: eesti keel (vene või muu keel klassis, kus kooli õppekava kohaselt toimub õpe osaliselt muus keeles ja eesti keelt õpitakse teise keelena), kirjandus, vene keel, eesti keel teise keelena; kunstiained: muusika, kunst; tehnoloogia: tööõpetus, käsitöö ja kodundus, tehnoloogiaõpetus; võõrkeeled: A-võõrkeel, B-võõrkeel; usundiõpetus) Kommentaarid eesti keele teise keelena (E2) aine kohta ainevaldkonnas „Keel ja kirjandus“. Põhiküsimus on, kuidas seostub keele ja kirjanduse valdkonna kirjeldus eestikeelsele õppele ülemineku eesmärkidega? Dokument võiks kajastada hariduskontseptsiooni muutust, mis vastaks uuendatud põhikooli- ja gümnaasiumiseadusele. Ülemineku kontekstis on oluline rõhutada: a) lõimitud aine- ja keeleõpet ja selle erinevate vormide kasutuselevõttu üleminekueesmärkide saavutamisel. LAK-õpet toetab nii õppija üldkeeleoskuse arengut kui ka õppetöös toimetulekuks vajalikku ainealast keeleoskust, mis on edasiõppimisel määrava tähtsusega. Lõimitud aine- ja keeleõpet õppeprogrammina pole uuendatud</p>	<ul style="list-style-type: none"> a) LAK-õpet ei toimu ju eesti keele tundides, vaid ainetunnis. Aga eesti keele tunnis saab küll eestikeelset aineõpet toetada. LAK-õpete meetodi rakendamine kirjeldatakse metoodilistes dokumentides, mille loomist alustatakse pärast riikliku õppekava muudatuste kooskõlastamist. b) Nõus ettepanekuga, et “peamiselt” on liigne. Sõnastus muudetud. c) Põhikooli E2 ainekavas on olemas kooliastmete lõpuks oodatavad teadmised, oskused ja hoiakud. d) E2 õpitulemuseks on eakohane C1-tase, seetõttu ongi punktis 4 - saab aru keerukamatest tegevusjuhistest ja punktis 10 - kirjutab argumenteeritud arvamustekste keerukamatel teemadel. Arvestatud on, et gümnaasiumi lõpetavatel noortel ei ole ega saagi olla sellist elu- ja töökogemust, mis võimaldaks neil mõista kõiki keerukaid tegevusjuhiseid ja kirjutada arvamustekste kõigil keerukatel teemadel.

<p>ainekavas kordagi mainitud. b) sihtkeelse õppe kasutamist. Seega eesti keele tunnis suheldakse eesti keeles, mitte „peamiselt eesti keeles“ (PRÕKi ainekava, lk 19). Nagu LAK-õpetaja, nii kasutab ka keeleõpetaja õppetegevustes sobivaid toetamise võtteid, mh kohandab oma keelekasutust. Euroopa keeleõppe raamdokumendi ja selle sõsarväljaande tähtsus õppe kavandamise ja hindamise alusdokumentidena jääb kahvatuks. Tõenäoliselt on põhjus E2 liigutamises ainevaldkonda „Keel ja kirjandus“, mille käigus osa olulist teavet jäi võõrkeelte valdkonnast kaasa võtmata. Erinevalt valdkonna teistest ainetest puudub põhikooli E2 ainekavas eesti keele õppe eripära ja taotlused kooliastmeti. GRÕKi ainekavas ei vasta E2 õpitulemused raamdokumendi C1-taseme kirjeldustele punktis 4: saab aru keerukamate (p.o keerukatest) tegevusjuhustest /---/ ja punktis 10: kirjutab argumenteeritud arvamustekste keerukamatel (p.o keerukatel) teemadel /---/ Kokkuvõte. Eestikeelsele õppele ülemineku kontekstis ei ole uuendatud ainekavades eesti keele teise keelena õpe piisavalt nähtav.</p>	
<p>Kommentaariid tehnoloogia ainekavadele 1. Sissejuhatuseks on oluline teada, kas on läbi viidud uuring, mis kaardistab puudujäägid eelmise käsitöö ja kodunduse ning tehnoloogiaõpetuse ainekavas ja selle rakendamisel ning millele toetudes on uuendused välja pakutud? Teisisõnu, millised on need probleemid, millele uuendatud ainekava lahendusi otsib?</p>	<p>Ajakohastatud valdkonnapädevuse keskmesse seada vajadus kujundada 21. sajandi oskusi, millest olulisemana võiks nimetada nt „<i>kavandab, planeerib, teostab ja mõtestab tööprotsessi põhimõttel ideest teostuseni, arvestades seejuures funktsionaalsust ning esteetilisust</i>“, väärtustab loovat isetegemist ning sellega seonduvat vaimset heaolu ja tervislikku eluviisi; omab hoiakut olla ettevõtlik ning otsib loovaid lahendusi ettetulevatele probleemidele iseseisvalt või rühmas jt. Ettepanek lähtub vajadusest seostada valdkonnapädevus tugevamalt õppekava üldpädevuste kujundamisega.</p>
<p>2. Tehnoloogiaavaldkonna ainekavade peamiseks probleemkohaks on nende üldsõnalisus, mis ei aita õppe kavandamisel õpetajat, ega anna õpitavate ainete sisust ülevaadet ka laiemale üldsusele, koolipidajale või lapsevanemale. Tutvudes ka kõigi teiste õppeainete ainekavadega, on ilmne, et nende sisuline lahtikirjutus on väga ebaühtlane ning tundub, et tehnoloogiaavaldkond on teistega võrreldes eriti üldsõnaline.</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>

<p>Tundub kummaline, et õppeaine käsitöö kirjeldus ei sisalda kordagi sõna „tekstiil“. Selle asemel on kasutatud sõna pehmed materjalid, mis on väga mitmeti mõistetav (ka lumi on pehme).</p>	
<p>3. Seletuskirjas on välja toodud, et tehnoloogiaõpetuse ainekava „õpitulemustes pööratakse senisega võrreldes rohkem tähelepanu roheteadlikkusele ja kestlikule arengule ning kujundatakse tasakaal traditsiooniliste käsitööoskuste ning digitehnoloogiate kasutamise oskuste vahel.“ Ainekavas ei ole siiski tasaarengule ning ringmajanduse ja -disaini teemadele piisavalt läbivat tähelepanu pööratud. Tehnoloogia ained võiks rohepöörde kontekstis kujuneda üheks olulisimaks teemaderingi mõtestajaks ja eestvedajaks. Seetõttu peaks olema ainekavas ja õpitulemustes teemadena sees ringmajanduse põhimõtete tutvustamine ja lihtsam rakendamine, materjalide kasutusea pikendamine uus- ja taaskasutuse toel, esemete parandamine ja hooldamine.</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>4. Õpitulemustes peaks kindlasti kajastuma käsitöö ja tehnoloogia valdkonna mõtestamine ning olulisus: a. isiklikul tasandil (alates füüsilisest arengust, igapäevasest hakkamasaamisest ja peenmotoorikast kuni vaimse heaoluni); b. kogukonna/ühiskonna tasandil (nt pärandi hoid, käsitööaktivism, erinevad kogukonnad nt parandustöökojad, meeste kojad, kogukonnaaiad jne); c. professionaalsel tasandil (käeliste oskuste olulisus erinevate elukutsete juures alates inseneeriast ja meditsiinist kuni moelooje ja muuseumitööni).</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>5. Valdkonnapädevuste osas ütleb esimene punkt, et põhikooli lõpetaja on omandanud eakohaseid baasteadmisi erinevate õppes kasutatavate materjalide omadustest ja kasutamise võimalustest. Siinkohal tekib küsimus, millised on need baasteadmised ja kes teeb otsuse, milliseid baasteadmisi õpilane omandab? Võiks siiski olla teatud konkreetsed baasteadmised ja -oskused, mis ei välista kuidagi sooneutraalset lähenemist. Seda enam, et kestliku arengu kontekstis on olemas ilmselgelt teadmised ja oskused, mis tagavad parema hakkamasaamise</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>

<p>elurikkuse- ja kliimakriisi tingimustes, kus tehnika ja tehnoloogia arengu kõrval on olulisel kohal liht- ja pärandtehnoloogiad.</p>	
<p>6. Välja toodud taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud, mille õpilane kooliastme lõpuks omandama peaks, on paljuski nii üldsõnalised, et tunduvad saavutatavad olevat ka mõne teise õppeaine kaudu.</p>	<p>Taotluse tähendus õpilase arengus seletatakse lahti õppeaine kirjelduses ja seda toetavad vastavad õpitulemused. Punkti sisu ja rakendamine avatakse põhjalikumalt ainekava rakendamist toetavas soovituslikus meetoodilises materjalis.</p>
<p>7. Nii mõnelgi puhul tundub, et õpitulemuses on toodud nn ideaalolukord, kuid kuidas õpilane sellisele tasemele jõuab, jääb ebaselgeks. Näiteks: Valib oma ideede teostamiseks sobivaid materjale, töövahendeid, seadmeid, masinaid ja töötlemisviise turvaliselt ja otstarbekalt, teadvustades nende mõju majandus-, sotsiaal- ja looduskeskkonnale. Sellise valiku aluseks peaks olema üsna suure hulga materjalide, seadmete, masinate, töötlemisviiside tundmine ja eelnev kasutamiskogemus, kuid kas seda saab III kooliastme lõpetajalt oodata, kui aine sisus ei ole töötamist paljude erinevate töövahendite, materjalide ja masinatega.</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetoodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele. Materjalid ja masinapargid on kooliti erinevad ja seetõttu ei saa teha väga spetsiifilisi kitsendusi. Lisaks on määravad õpilaste huvid, koostöövõimalused.</p>
<p>8. Ainekava rõhuasetus ei viita, et tegemist on õppeainega, mille sisuks peaks valdavalt olema praktiline töö. Õpitulemustes võiks sisalduda tehnilise kirjaoskuse ja valdkonna terminite temaatika (jooniste ja skeemide lugemise oskus). Kui juba on kirjas, et oskab kasutada videojuhendit, siis tuleks ka lisada, et oskab kasutada tööjooniseid ja skeeme.</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetoodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>9. Kuna õppekavas pole toodud õpitavate valdkondade mahte ja ka õppesisu, siis võib juhtuda, et mõne osa, näiteks kodunduse kui väga vajaliku osa maht väheneb ja muutub pealiskaudseks.</p>	<p>Õppeainete mahud, tunnijaotusplaan on määratletud põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses, ainekava uuenduste raames ei muudetud põhikooli- ja gümnaasiumiseadust.</p>
<p>10. Muret tekitab õppekeskkonna kirjelduse üldsõnalisus. Aja- ja nõuetekohased õpperuumid peab küll tagama koolipidaja, kuid millised need nõuded on, see jäetakse kooli otsustada lähtuvalt kooli õppekavast. Tulemuseks võib olla olukord, kus uue kooli rajamisel (koolil õppekava ju veel ei ole) ei rajata ei kaasaegse tehnikaga õppekööki ega ka tehnoloogiaõpetuseks ning käsitööks vajalikke töökodasid. Kuna riiklik õppekava ei sätesta otseselt ühtegi</p>	<p>Nõuded kaasnevad sellega, milliste materjalidega ja masinatega toimetatakse, masinapargid ja ruumid on kooliti väga erinevad, seega nõudeid ei saa üldistada. Milliseid võimalusi koolile luuakse on koolipidaja vastutusala. Ajakohane õppekeskkond on õpilast toetav.</p>

<p>baasoskust, tööliiki, ega konkreetsete seadmete-masinate kasutamise vajadust, võidakse töökodade rajamisel minna kõige lihtsamat ja odavamat teed, sisustades klasse üksnes mõningate käsitööriistadega.</p>	<p>Punktis 1.1 ja 1.7 on hõlmatud ohutuse teema. Kuid kindlasti tuleb ohutusele pöörata olulist tähelepanu ja selle spetsiifika samuti sõltub kooli eripärast, et millise masinapargi ja materjalidega on võimalus koolil toimetada.</p>
<p>11. On arusaadav, et uus ainekava taotleb paindlikkust ja kaasaegsust ning jätab koolile ja õpetajale võimaluse õppeained väga loovalt üles ehitada ja neid põimida, kuid teisalt annab see üldsõnalisus ka võimaluse tööd jätkata kasvõi üle-eelmise õppekava sisu rakendades.</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud metoodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>Kommentaariid kunsti ainekavadele 1. Esitatud ainekava puhul on keeruline ette kujutada, kuidas õpetajad selle järgi õpetama hakkavad. See kehtib eriti algajate õpetajate ning nende õpetajate kohta, kellel puudub kunstialane erialane haridus. Kui kooli õppekava loomisel on võimalik kõike täpsustada, detaile lisada, siis kas kunstiõpetaja teeb seda üksi? (paljudes koolides ongi töö vaid üks kunstiõpetaja) Kas säilib mingigi ühisosa või sõltub kõik tulevikus lihtsalt iga üksiku kunstiõpetaja valikutest?</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud metoodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>2. Palju on sõnakasutust, mille kohta tekib küsimus, mida selle all täpsemalt mõeldud on. Aru on saada, et lähtutud on mõnest teoreetilisest käsitlusest, aga millisest, jääb selgusetuks. Näiteks kunsti õppeainet on võimalik üles ehitada eri kunstikäsitlustele tuginedes. Valdkonnast saab ehedama pildi, kui õppijad ja õpetaja võivad mõtiskleda mitme kunstikontseptsiooni üle ning teadvustada kunsti loomise ja hindamise eri aluseid (nt funktsionaalne, realistlik, idealistlik, estetistlik, kontseptuaalne, pragmaatiline, institutsionaalne jne) – loetelu sulgudes?</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud metoodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>3. Arusaamatu on, miks on ainsa konkreetse nõ valdkonnana välja toodud disain. Aga kujutav kunst, arhitektuur, tarbekunst...?</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud metoodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>4. Väga suur rõhuasetus on kunsti analüüsimisel, tõlgendamisel. Kui puudub kogemus, oskused, praktika, siis on väga keeruline mõistmiseni jõuda. Tegutsemiseks, loomiseks, tehnikate ja meediumite katsetamiseks on aga väga üldsõnalised juhised. Miks</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud metoodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>

<p>karta oskusi? Ka Bloomi taksonoomia ütleb, et esmalt on vaja teadmist, arusaamist, rakendamist ja alles siis on võimalikud analüüs, süntees ja hindamine. Kui teadmised ja oskused on napid, ei ole ka nõ tööriistu, mida oma ideede väljendamiseks ning reflekteerimiseks ja analüüsiks kasutada. Eeldatakse justkui, et põhikooli õpilased on lihtsalt spontaansed kunstiloojad, aga ka spontaansus eeldab oskusi. Kas saab improviseerida, kui pilli ei oska mängida?</p>	<p>Kõikide õpitulemuste saavutamiseks koostatakse kõikides õppeainetes soovituslikud meetoodilised dokumendid, mis on õpetajatele oluliseks toeks ja vajadusel ka suunavaks õppematerjalide koostajatele.</p>
<p>Kommentaariid võõrkeelte ainekavadele Ainekava selge seos Euroopa Keeleõppe Raamdokumendiga on positiivne. Eri kooliastmete õpitulemused on selgelt välja toodud omandatud oskuste kaupa. Samas esitame ka mitmet mõttekohad: 1. Nii põhikooli kui gümnaasiumi ainekavas tekitab muret osa 1.5, sest jääb mulje, et võõrkeele õpetajalt eeldatakse individuaalset lähenemist ja õppe diferentseerimist igale õppijale, aga see ei ole praeguse koolikorralduse ega õpirühmade suuruse juures kuidagi teostatav. Kui on silmas peetud, et õpe toimuks diferentseeritud tasemega rühmades, mitte indiviiditi, siis peaks seda selgemalt välja tooma.</p>	<p>Arvestatud ja sõnastust täpsustatud: arvestatakse õpilaste individuaalseid eripärasid ja pakutakse neile diferentseeritud sisu ja raskusastmega ning sobivat pingutust nõudvaid ülesandeid, mis toetavad individualiseeritud käsitlust ning suurendavad õpimotivatsiooni;</p>
<p>2. Õppekeskkonna kujundamise põhimõtete juures on nõue, et ruumis peaks saama inventari ümber paigutada, aga paljudes koolides ei ole sellist võimalust. Selle asemel, et jätta ainekavasse punkt, mida juba eos pole alati võimalik jälgida, võiks see olla sõnastatud sarnaselt rühmade suuruse soovitusel või lisada juurde sõna „võimalusel”.</p>	<p>Arvestatud. Muudetud sõnastust: 3) soovitatavalt ruumis, kus on võimalik liikumist eeldavateks tegevusteks (nt rühmatööd, õppemängud) inventari ümber paigutada;</p>
<p>3. PRÕK ainekavas on 1.2 all kirjas: „Eesti keelest erineva õppekeele klassis ei ole kohustuslikku B-võõrkeelt. A-võõrkeelena õpitakse inglise, prantsuse või saksa keelt.” See jätab mulje, et ainsad eesti keelest erineva õppekeele klassid on venekeelsed, aga see ei pruugi ju nii olla, eriti nüüd kui siin õpi palju ukraina põgenikke.</p>	<p>A-võõrkeelte loetelust on eemaldatud vene keel, et viia ainekava kooskõlla põhikooli- ja gümnaasiumiseadusega.</p>
<p>4. GRÕK 1.2 all on kirjas: „Eesti keele arengukava 2021–2035” strateegiline eesmärk 3 (Õpe: kõik Eesti elanikud valdavad eesti keelt ja väärtustavad teiste keelte oskust) seab eesmärgiks, et „kvaliteetne võõrkeeleõpetus tagab, et iga eestimaalane valdab peale emakeele veel vähemalt kaht keelt”, mistõttu kuuluvad ainevaldkonda vähemalt kaks</p>	<p>Mitte arvestatud. Antud lõigus küsimust tekitanud sõna „valdab” tuleneb juba kehtivast Eesti keele arengukavast 2021-2035. Sellele järgnevas lõigus täpsustatakse gümnaasiumi lõpuks oodatavaid õpitulemusi, st B1 ja B2 taset Euroopa keeleõppe raamdokumendi järgi.</p>

<p>võõrkeelt.”. Sõna “valdab” võib tekitada lugejas/õpetajas segadust, sest paljude jaoks tähendab “keele valdamine” keele tundmist kõrgtasemel ja võimet selles vabalt suhelda. Lisada võiks täpsustuse, et GRÕK eesmärk on see, et õpilased valdaksid kaht võõrkeelt vähemalt iseseisva kasutaja ehk B-tasemel, kusjuures üks võõrkeel peaks olema vähemalt B2-tasemel ja teine võõrkeel B1-tasemel.</p>	
<p>5. GRÕK 2.1.1 all on kirjas: “Sõnavara ja grammatika omandatakse keelt kontekstis eesmärgipäraselt kasutades ning gümnaasiumi lõpuks jõutakse keelereeglite teadliku rakendamiseni.” - see lause võib tekitada segadust, sest grammatikat peaks justkui õpetama läbi keele praktilise kasutamise, aga lõpuks peaks õppija suutma keelereegleid teadlikult rakendada, seega eeldab see reeglite eraldi õppimist. Lause sõnastust võiks kohendada, et plaanitud mõte selgemini välja tuleks.</p>	<p>Sõnastust täpsustatud: Sõnavara ja grammatika omandatakse keelt peamiselt kontekstis eesmärgipäraselt kasutades ning gümnaasiumi lõpuks jõutakse ka keelereeglite teadliku rakendamiseni.</p>
<p>III. Loodus- ja täppisteaduste valdkonna kommentaarid (loodusained: loodusõpetus, bioloogia, geograafia, füüsika, keemia; matemaatika; informaatika; riigikaitse; uurimistöö alused) Kommentaarid loodusainete valdkonna kavadele 1. Teadusmetodoloogiliselt on loodusvaldkonna ainekavad seletuskirja põhjal pigem tagasimineku edasimineku. Valitseb terminoloogiline segadus, kasutusel hulga mõisteid nt loodusteaduslik pädevus, loodusteaduslik maailmapilt jne, valdkondades ka loodusteaduslik kirjaoskus ja loodusteaduslik-tehnoloogiline kirjaoskus.</p>	<p>Mõisteid „loodusteaduslik pädevus“ ja „loodusteaduslik maailmapilt“ ei käsitleta valdkonnakavas sünonüümsetena ega kasutata ka läbisegi loodusteadusliku pädevuse määramisel (§1.1.). Kui pädevuse all mõistetakse nii teadmisi, oskusi kui ka hoiakuid, siis maailmapildi all „inimese tunnetustegevust suunavat ja seda kultuuri kui tervikuga seostavat teadmiste süsteemi“ (EE, 2006). Viimast mõistet kasutatakse ainevaldkonna sisese lõimingu (§1.3.) olemuse lahtiseletamisel rõhutamaks asjaolu, et lõpptulemuseks peaks õpilasel kujunema loodusteaduslike teadmiste terviklik süsteem ehk „loodusteaduslik maailmapilt“ (vs eraldiseisvad bioloogia, füüsika- keemia- ning geograafiateadmised). Täname osundamise eest paralleelsele mõistekasutusele, mis puudutab „loodusteaduslikku pädevust“ ja „loodusteaduslikku kirjaoskust“. Eelmises õppekava versioonis olid need küll samuti paralleelselt kasutusel, kuid see võib tõepoolest tekitada segadust. Konkreetsete õppeainete ainekavades asendatakse „loodusteaduslik kirjaoskus“ ühtlaselt „loodusteadusliku pädevusega“ (ka ei kasutata uuendatud kavas kirjaoskuse mõistet valdkondade omavahelise ühtsuse tagamiseks – varem mõnes valdkonnas kasutati, mõnes mitte).</p>

	<p>Küll ei oska me kuidagi näha uue valdkonnakava näol „teadusmetodoloogilist tagasiminekut“, kuna arusaamise kujundamine teaduse olemusest on senisest isegi olulisemal määral välja toodud loodusteadusliku pädevuse määratlemisel. Eelmise versiooniga võrreldes on püütud seda õpetaja jaoks põhjalikumalt lahti kirjutada (§1.3, PK ja Gümni) puudutades muuhulgas teaduslike teadmiste piirangute küsimust, teaduslike teadmiste muutlikkust (nii PK kui Gümni) ning teadusliku konsensuse mõistet (Gümni). Nimetatud täiendused on tehtud ka seoses loodusteaduslike teemadega seotud väärinfo ning teaduse eitamise levikuga, mis lisab uusi aspekte ning väljakutseid loodusteaduste õpetamisele koolis.</p>
<p>2. Õppeainete vahelisel seostatusele puudub ühtne lähenemine (erinevates õppeainetes loetletakse seostamiseks erineval valikul loodusteaduslikud õppeained), raamteemade kontseptsioon ei kajastu ei ainekavades ega ka valdkonna seletuskirjas. Esmapilgul puudub ühtne struktuur/mudel loodusteaduste (keemia, füüsika, bioloogia, geograafia, loodusõpetus) omavahelisel seostamisel (nt läbi sarnaste struktuuride, energia, põhjustagajärg, süsteemid, muutused jne).</p>	<p>Tulenevalt iga loodusaine eripärast on nad ka erineval määral sõltuvad teistes (loodus)ainetes õpitavast õppesisust. Näiteks toetub füüsika matemaatilistele ning geograafia omakorda füüsikalistele mudelitele, st üks teadusdistsipliin on fundamentaalsem kui teine ehk sõltuvuse määr vastastikku on erinev (mis ei takista mõlemasuunaliste seoste loomist, mida selgitatakse lahti järgneva arendustegevuse käigus, kui luuakse õppeainete õppeprotsesside kirjeldused). Struktuuriliselt ühtlasema käsitluse suunas võiks tõepoolest liikuda järgmises täismahus õppekava uuendamise etapis, kuna see nõuab vastava lähteülesande püstitamist ning vastavalt ka suuremat ressursi kui käesolev arendusprotsess seda võimaldas.</p> <p>„Raamteemade“ mitternimetamine loodusvaldkonna kavas ei tähenda, et nn tuummõisteid või teatud kesksamad loodusteaduslikud protsessuaalsed oskused (eelkõige üldise loodusteadusliku pädevuse näol) poleks olnud ainekavade arendajatel fookuses, et tagada uuendamise käigus loodusvaldkonna õppekava parem horisontaalne ning vertikaalne sidusus. Kuna aga eesmärgiks ei olnud õppekava täielik ümbertegemine, vaid üksnes kaasajastamine, siis oleks süsteemsemate muutuste esilekutsumine pigem järgmise õppekava versiooni ülesandeks.</p>
<p>3. Loodusteadusliku pädevuse interpreteerimisel on dokumendis vastuolu - selgusetuks jääb, mis on loodusteaduslik pädevus, kas see</p>	<p>Loodusteaduslik pädevus koosneb mitmest alapädevusest, mis on esitatud looteluna punktis 1.1. Punktis 1.3 kasutatakse loodusteadusliku pädevuse</p>

<p>on pädevuste kompleks, millest üks on loodusteaduslik pädevus, mis toetab otsuste tegemise oskuse kujundamist ja väärtushinnanguid.</p>	<p>definitsiooni üldisemat/lühemat versiooni, kuna 8-punktise loetelu uuesti esitamine pikema lause sees ei oleks mõistlik.</p>
<p>4. Õpitulemuste sõnastus erinevates õppeainetes on erinev - nt füüsikas on otse mainitud, et need tulemused lisaks valdkonna seletuskirjas sõnastatutele, teistes õppeainetes on valdkonnaga seostus määratlemata. Õpitulemustes ei kaasne loodusteaduste olulisus (isiklikul tasandil, ühiskonna tasandil, elukutsete tasandil). Tugevalt esindatud loodusteaduste erinevate erialade propageerimine õpitulemuste hulgas puudub. Seega jääb see tegevus ainult õpetaja õlgadele.</p>	<p>Ilmselt on mõeldud siinkohal iga loodusaine üldisi õppe-eesmärke („Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud“). Õppe-eesmärkide sõnastuse ebaühtlus tuleneb osaliselt erinevate loodusainete omapärast, kuid nõustume, see võiks tõepoolest olla ühtlasem. Olukorra lahendamiseks lisame ka keemia ainekavasse juurde vastava viite õpitulemuste juurde.</p> <p>Mis puudutab õpilaste karjääriteadlikkuse kujundamist, siis siinkohal ei ole mõeldav, et õpitulemustes esitatakse loetelud, milliseid erialasid täpsemalt peaks õpetamisel käsitlema, vaid see peaks olema välja toodud loodusainete õppeprotsesside kirjeldustes, mis valmivad järgnevas etapis. Samuti peaks see arvestama kooli ja piirkonna eripära ega ole seega riikliku õppekava küsimus.</p> <p>Väide, et õpitulemused ei kajasta loodusteaduste olulisust, jääb arusaamatuks. Kuna tegemist on õpilase väärtushinnangutega seotud (afektiivse) ning pigem suhteliselt abstraktse/üldise õppe-eesmärgiga, siis pole seda võimalik täpselt sellisel kujul konkreetse ehk tuvastatava õpitulemusena sõnastada. Kaudselt on see sisse kirjutatud mitmetesse õpitulemustesse, kus õpilane peab kas selgitama (arutlema, põhjendama) teadmiste/tegevuse/nähtuse/ vajalikkuse/kasu/kahju üle. Näiteks: õpilane „arutleb koosluste kaitsmise vajalikkuse üle“, „arutleb loodusteaduste ja tehnoloogia arengu ning tähtsuse üle igapäevaelus ja ühiskonnas“ jne. Kuna väärtuste internaliseerumist (afektiivse taksonoomia kõrgeim tase) pole võimalik täielikult tuvastada ei kujundava ega kokkuvõtva hindamise kaudu, siis on püütud konkreetsetes õpitulemustes vastavat sõnakasutust („väärtustab“) vältida. Loodusteaduslike teadmiste olulise mõistmise kujundamine peaks toimuma läbivalt iga õppeühiku õppimise kaudu ehk õpetaja peaks aitama õpilastel näha, milleks on õpitavad teadmised vajalikud (miks me midagi õpime) ega ole seega mõtet välja tuua iga üksiku teema juures eraldi.</p>

<p>5. Loodusainete ainevaldkonna kava näitel ilmneb, et kavad ei ole omavahel piisavalt kooskõlas. Näiteks ei saa aru, miks on kasvõi esimene oodatav õpitulemus kooliastmete lõikes osaliselt kattuv (kui ühes kooliastmes on üks tulemus saavutatud, siis ei peaks see olema enam järgmises sihiks) ja miks on otsustatud, et loodusteaduslike teadmiste vajalikkus on pigem I kooliastme lõpuks oodatav, aga keskkonna vastu huvi tundmist oodatakse alles III kooliastme lõpuks. Kõnealused väljundid: a. I kooliaste: tunneb huvi looduse ja selle uurimise vastu ning mõistab loodusteaduslike teadmiste vajalikkust; b. II kooliaste: tunneb huvi looduse, selle uurimise ja loodusainete õppimise vastu; c. III kooliaste: tunneb huvi keskkonna, selle uurimise ning loodusainete õppimise vastu.</p>	<p>Taotletavate õpitulemuste osaline kattuvus on täiesti mõistetav, sest üldjoontes jäävad eesmärgid ju samaks, küsimus on vaid abstraktsuse/keerukuse astmes tulenevalt õpilaste vanuselisest eripäradest. „Looduse“ (I, II kooliaste) asendamine „keskkonnaga“ III kooliastmes on seletatav asjaoluga, et kui algklassiõpilane keskendub põhiliselt looduse uurimisele lähiümbruses, siis III kooliastmes tuleb rohkem sisse ka inimese poolt loodud ehk tehiskeskkond, samuti laieneb uuritav areaal (N: erinevad loodusvööndid), seega on siin mõistlikum kasutada sõna „keskkond“. Loodusteaduslike teadmiste vajalikkuse mõistmine II ja III kooliastmes on sisse kirjutatud vastavalt eesmärkidesse 6, 7 ja/või 8. Viimaseid eesmäärke esimeses kooliastmes sel määral ei rõhutada (I kooliastmes on eesmäärke vähem). Eesmärkide vertikaalse loogikaga on tegeletud väga põhjalikult ning neid on korduvalt üle vaadatud toetudes erinevate ekspertide ettepanekutele, sh piloteerimise tulemustele. See, et õpitulemused ei ole kooliastmeti numbrilises mõttes täielikult vastavuses, ei tähenda, et need poleks olemuslikult vastavuses kui neid vaadata kooliastme lõikes kui tervikut.</p>
<p>6. Kui vaadata õppekava üldist seletuskirja, siis loodusvaldkonnas jääb küsitavaks punktide 6, 7 ja 10 rakendatuse avamine. Puuduvad ka viited alusdokumentidele, mille alusel on tehtud muudatused, sh ka teadusuuringutele.</p>	<p>Määruses ei kajastata alusdokumente ja teadusuuringuid, mida kasutati. Need on esitatud töö teostamise vaheetapis.</p>
<p>7. Kokkuvõttes ei taga tehtud muudatused õppekava kaasajastamist. Mitmed eelnevalt välja toodud punktid on mainitud ka kitsaskohtadena Haridusvaldkonna arengukavas 2021- 2035. Seega loodusainete ainekava pole kooskõlas strateegilise visiooniga. Soovitus oleks lähtuvalt viimati mainitud dokumendist vaadata kriitiliselt läbi kogu loodusainete ainekava kontseptsioon ja pidurdada muutuse tegemise protsess vähemalt kuueks kuuks. Praegu on tegemist pigem kosmeetiliste muutustega, mitte süsteemse struktuurse muutmisega, millel oleks tulevikku vaatav visioon aastaks 2035.</p>	<p>Töö eesmärk oli ainekava ajakohastamine. Vastuolu strateegilise arengukavaga ei ole tekkinud pärast muudatuste tegemist. Uue tervikkontseptsiooni arendamine saab alata siis, kui muudetakse ka õppekava üldosa, mida selles arenduses ei tehtud. Üldosa uue kontseptsiooni loomisega on alustatud.</p>
<p>Kommentaariid muudel teemadel: 1. Karjäärivalikute osas (põhikooli ainekava alusel) on moodsam lähenemine keskendumine</p>	<p>Ülekantavate oskuste kujundamine ei taga iseenesest tööjõuturu vajaduste rahuldamist LTT erialade inimestega. Selleks, et oma tulevast eriala</p>

<p>ülekantavatele oskustele kui see, et tutvustame elukutseid, nagu on kirjas praegu põhikooli ainekavas: „Et õpilased sooviksid jätkata õpinguid loodusteaduste ja tehnoloogia erialadel, peaks neil olema ülevaade nende erialade mitmekesisusest ja eripärast. Juba põhikoolis tuleb aidata õpilastel seada isiklikke ainealaseid eesmärke, et võimaldada edasiõppimist järgmises kooliastmes ning teha esmaseid elukutsevalikuid.“</p>	<p>planeerida, peaksid õpilased siiski olema tuttavad reaalsete elukutsetega (mille olemus võib küll järgnevatel aastatel muutuda), et nad suudaksid ennast selles rollis ette kujutada. Erialade tutvustamine ei välista kuidagi, et kirjeldatakse ning kujundatakse oskusi, mida need LTT erialad eeldavad. Ülekantavad oskused on suures osas kirjeldatud ära ka üldpädevuste kujul ning peavad seega saama lahti mõtestatud loodusainete õppeprotsessi kirjeldustes, mis valmivad järgmises etapis.</p>
<p>2. Jätkusuutliku arengu all vaadatakse peamiselt elukeskkonda/elurikkust, ent tänapäevane mõiste kestlik areng on oluliselt laiem ja seda võiks ka õppekavas käsitleda (link TÜ kestliku arengu keskuse lehelt Ülemaailmsed säästva arengu eesmärgid Riigikantselei). Kokku 18 aspekti, milles oleks vaja kestlikku arengut ja õppekava kontekstis toodud jätkusuutlik areng tundub hõlmavat 3-4 nendest. Võib-olla muidugi on teised ka, aga sellest ei saa keskselt aru, et riiklik prioriteet oleks prioriteet ka riiklikus õppekavas.</p>	<p>Jätkusuutlik areng, kestlik areng ja säästev areng on sünonüümid. Ainekavas kasutatakse eelkõige väljendit jätkusuutlik areng, mis on Eestis enim kasutatav. Keskkonnaministeeriumi ja Riigikantselei kodulehel on sama dokument, millele viitate pealkirjaga „Ülemaailmsed jätkusuutliku arengu eesmärgid 2015“. Õpitulemused on sõnastatud nii üldiselt, et kõigi nende 18 aspektiga on võimalik arvestada.</p>
<p>3. Valikõppeaine "Uurimistöö alused" kava peaks olema kooskõlas sellega, kuidas käsitletakse teemat ülikoolides (looma selleks aluse). Praegu on selles puudujääke, nt on õpitulemusteks "teab peamisi kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid andmete kogumise meetodeid" ja "kasutab eri tüüpi andmete töötlemiseks ja analüüsimiseks sobilikke kvalitatiivseid ja kvantitatiivseid meetodeid ning esitab andmeid sobival kujul". Andmete kogumise ja analüüsimise meetodeid ei saa jagada kvalitatiivseteks ja kvantitatiivseteks. Samu andmeid võib analüüsida kasutades erinevaid uurimisviise.</p>	<p>Teadmiseks võetud. Valikõppeainete kava ei uuendatud selles arenduses.</p>
<p>MATEMAATIKA</p>	
<p>Kommentaariid matemaatika ainevaldkonna kavadele 1. Kuna praegu on võimalik välja tuua lubamatul hulgal pisiparandusi vajavaid kohti, siis ei saa ainekava praegust versiooni heaks kiita. Nende paranduste sisseviimine oleks piisav tulevikku vaatava õppekava vastuvõtmiseks.</p>	<p>Parandused, millele viitate on töörühma poolt läbi vaadatud ja need, mida töörühm otsustas arvestada on dokumenti sisse viidud.</p>
<p>2. Matemaatika ainekavas on nii põhikooli kui ka gümnaasiumi osas õpiväljundite loetelus üsna palju keelelisi ja sisulisi puudujääke. Gümnaasiumi osas paistab silma kitsa ja laia matemaatika ainekavades</p>	<p>Teadmiseks võetud.</p>

<p>ebahühtlus mõistete kasutamisel. Selleks, et teha sisulisi muudatusi õppekavas, mis vastaksid Haridusvaldkonna arengukavale 2021-2035, on eelduseks, et selle tegijad kõik valdavad ainealast terminoloogiat.</p>	
<p>3. Õpiväljundite loetelu on esitatud nii üldisel tasemel, et tekib küsimus: kes ja millal koostab ainekavale selgitava/täpsustava õppeprotsesside kirjelduse? Alljärgnevalt toodud loetelu ei ole paraku lõplik, vaid kõigest murdosa sellest, mis ülevaatomist vajaks. Detailsem ülevaade nõuaks aga oluliselt rohkem aega süvenemiseks. Näiteks on praegu õpiväljundite loetelus selliseid punkte: I kooliastme lõpetaja: 1. rakendab omandatud teadmisi ja oskusi uute tundmatute probleemülesannete lahendamisel; ---- gümnaasiumi kitsa matemaatika ainekava järgi õppinult sellist tulemust ei oodata, kas me ülehindame I kooliastme lõpetajat või alahindame gümnaasiumi lõpetajat? II kooliastme lõpetaja: 1. teab hariliku ja kümnendmurrude mõisteid ning kujutab neid arvkiirel; ---- kuidas kujutada arvkiirel mõisteid? 2. arvutab peast (liitmine ja lahutamine 1000 piires, korrutamine ja jagamine 100 piires) ja kirjalikult (liitmine ja lahutamine 10000 piires, korrutamine ja jagamine 1000 piires) täisarvude ning positiivsete ratsionaalarvudega (sealhulgas harilike murdudega, mille ühine nimetaja on kuni 100); ---- ka harilikke murde $\frac{1}{2}$ ja $\frac{1}{5}$ liites võime ühiseks nimetajaks valida 100. Siin on vast mõeldud VÄHIMAT ühist nimetajat? 3. leiab osa tervikust kolmel erineval viisil (1% leidmine, hariliku murruga ja kümnendmurruga korrutamine); ---- sulgudes toodud loetelu ei ole ju kolm erinevat viisi! 4. teab ning teisendab naaberühikute vahel pikkus-, pindala-, ruumala- ja ajaühikuid; --- - kas tõesti vaid naaberühikute vahel? I kooliastme lõpetaja peaks pikkus- ja ajaühikuid teisendama VALDAVALT naaberühikute vahel ehk et justkui võiks ka "kaugemaid"?</p>	<p>Õppeprotsesside kirjelduste koostamine algab kohe, kui määrus on vastu võetud. Ettevalmistav töö juba toimub. Koostajad leitakse kogunud õpetajate, didaktikute hulgast. Ka kehtivas ainekavas on õpitulemused kooliastmete kaupa esitatud üldistatult, õppeprotsesside kirjeldustes aga detailselt klasside kaupa lahti kirjutatud.</p> <p>I kooliastme lõpetajalt oodatakse õpitulemuste saavutamist eakohaselt ja neid ei ole võimalik võrrelda gümnaasiumi lõpetaja omaga.</p> <p>II kooliastme lõpetaja: Ettepanekuga arvestatud. Uus sõnastus: 5) teab hariliku ja kümnendmurrude mõisteid ning kujutab murdarve arvkiirel;</p> <p>2. arvutab peast - Ettepanekuga on arvestatud. Sama ettepanek oli matemaatikaõpetajate seltsil ja uus sõnastus on ülemises tabelis.</p> <p>3. Ettepanekuga arvestatud. Sama ettepanek oli matemaatikaõpetajate seltsil ja uus sõnastus on tabelis ülalpool.</p> <p>4. Ettepanekuga arvestatud. Sama ettepanek oli matemaatikaõpetajate seltsil ja uus sõnastus on tabelis ülalpool.</p>
<p>III kooliastme lõpetaja 1. nimetab võrrandi põhiomadusi; ---- kasutada ja rakendada neid ei peagi oskama? 2. lahendab lineaar- ja võrdekujulisi võrrandeid ning lineaarvõrrandisüsteeme kasutades võrrandi põhiomadusi (sh graafiliselt ning arvutiprogrammide abil); ---</p>	<p>1. Ettepanekuga arvestatud. Sama ettepanek oli matemaatikaõpetajate seltsil ja uus sõnastus on vastavas vastuste lahtris.</p>

<p>- õpilane kasutab võrrandi põhiomadusi graafiliselt? Lineaarfunktsioonist ja selle graafikust pole õpiväljundites üldse juttu.</p> <p>3. joonestab etteantud funktsiooni graafiku (nii käsitsi kui ka arvutiprogrammiga) ning loeb graafikult funktsiooni ja argumendi väärtusi; ---- millise funktsiooni? Kas ka kuupfunktsioon sobiks? 4. joonestab ja konstrueerib (käsitsi ja arvutiga) tasandilisi kujundeid (kolmnurk, rööpkülik, trapets, ring) etteantud elementide järgi; ---- loetelust on puudu romb ja korrapärane hulknurk. Ja kuigi romb on rööpküliku erijuht, vääraks selle kujundi nimi siin siiski välja toomist.</p> <p>5. kasutab Pythagorase teoreemi eluliste ülesannete lahendamiseks; -- -- kui ei ole eluline ülesanne, siis ei pea oskama Pythagorase teoreemi?</p> <p>6. leiab täisnurkse kolmnurga joonelemendid (sh kasutades trigonomeetrilisi seoseid); --- - kas siin "sh" peidab endas ka Pythagorase teoreemi? 7. arvutab tasandiliste kujundite (kolmnurk, rööpkülik, trapets, ring) joonelemendid, übermõõdu, pindala; ---- taaskord on loetelust romb ja korrapärane hulknurk puudu. 8. selgitab tõenäosuse tähendust, arvutab elulistel juhtudel sündmuse tõenäosuse (sh mündivise, täringu veeretamine, kaardimäng, loosimine); ---- kas tõesti on sulgudes toodud loetelu "elulised juhud"?</p>	<ol style="list-style-type: none"> 2. Ei arvesta antud ettepanekuga. Matemaatikaõpetajate seltsilt tuli ettepanek lineaarfunktsiooni lisamiseks ja see on vastavas vastuste lahtris ka uue sõnastusena välja toodud. 3. Ettepanekuga arvestatud. Sama ettepanek oli matemaatikaõpetajate seltsil ja uus sõnastus on vastavas lahtris. 4. Ettepanekuga osaliselt arvestatud. Sama ettepanek oli matemaatikaõpetajate seltsil ja uus sõnastus on vastavas lahtris. 5. Ettepanekuga arvestatud. Sama ettepanek oli matemaatikaõpetajate seltsil ja uus sõnastus on vastavas lahtris. 6. Ettepanekuga ei arvesta. Põhjendus: Trigonomeetrilised seosed olid varem õppesisus, uuendatud ainekavas nüüd selle õpitulemuse juures. Pythagorase teoreemil on eraldi õpitulemus olemas. 7. Ettepanekuga osaliselt arvestatud. Sama ettepanek oli matemaatikaõpetajate seltsil ja uus sõnastus on vastavas lahtris. 8. Ettepanekuga arvestatud. Uus sõnastus: 8) selgitab tõenäosuse tähendust, arvutab sündmuse tõenäosuse;
<p>Gümnaasiumi lõpuks taotletavad teadmiste, oskuste ja hoiakute loetelus kitsas ja laias matemaatikas on paralleelselt kasutusel "matemaatilised vahendid" ja "matemaatikavahendid" ---- kas need samad asjad? Mida peaks tähendama matemaatiliste sümbolite ja valemite kasutamine "vahetult"? Laia matemaatika II kursuse lõpetaja peab oskama lahendada võrrandisüsteeme; ---- milliseid? XIV kursuse lõpetaja "lahendab tekstülesandeid võrrandite abil;" ---- aga võrrandisüsteemid? võrratused?</p>	<p>Täpsemad kirjeldused, milliseid süsteeme peab lahendama tulevad sisusse ja õppeprotsesside kirjeldusse.</p> <p>Mida peaks tähendama matemaatiliste sümbolite ja valemite kasutamine „vahetult“ - Arvestame ettepanekut ja jätame sõna vahetult välja.</p>
<p>IV. Sotsiaalteaduste valdkonna kommentaar (sotsiaallained: inimeseõpetus, ajalugu, ühiskonnaõpetus; ettevõtlusõpetus; karjääriõpetus; majandus-ja ettevõtlusõpe; riigikaitse; uurimistöö alused) Eesti on ministrite tasemel allkirjastanud mitmeid deklaratsioone (nt 2005.a. EN Parlamentaarse Assamblee soovitus</p>	<p>Teadmiseks võetud. Erinevate usundite tutvustuse saab põhjalikumalt avada õppeprotsessi kirjelduses, et saavutada religioonalase kirjaoskusega seotud pädevused.</p>

<p>1720 „Haridus ja religioon”, 2008.a. EN Ministrite Nõukogu soovitus religioosete ja mittereligioosete veendumuste õpetamiseks), milles tõdetakse, et usundialaste teadmiste, oskuste ja hoiakute saamine (religioonalane kirjaoskus) on tänases globaliseerunud maailmas, kus 4/5 maailma rahvastikust end mingi religiooni kaudu määratleb, oluline osa üldharidusest. Olukorras, kus usundiõpetus on valikaine, peavad religioonalase kirjaoskusega seotud teadmised, oskused ja hoiakud saama ka need õpilased, kes valikainet ei õpi. Seetõttu on oluline, et õppekava üldosas, läbivates teemades ja ainekavades oleks selgelt sõnastatud ka religioonalase kirjaoskusega seotud pädevused, mis võimaldavad toimida, suhelda eelarvamustevabalt ja informeeritult erinevates religiooniga seotud kontekstides ning vajadusel otsida ja kriitiliselt hinnata religioonide ja maailmavaatete seotud teavet. Praeguses versioonis jääb vastutus selle osas, kas maailmavaateline ja usuline mitmekesisus leiab käsitlemist kultuurilise mitmekesisuse raames või mitte, iga üksiku õpetaja suvaks. Kuigi sotsiaalainete valdkonna kava (PRÕK lisa 9) üldalustes on maailmavaatelist mitmekesisust ja sellega arvestamist nimetatud, ei leia seda õpiväljundites.</p>	
<p>MAJANDUS- JA KOMMUNIKATSIOONIMINISTEERIUM</p>	
<p>Kooskõlastame muudatused märkusteta, sest siinpoolsed mõtted on pigem praktilist laadi ja suhtleme, usun, neil teemadel jooksvalt. Meie jaoks oli oluline näha – ja ma ei pea silmas ainult reaalseid või ettevõtlusõpet – et õpilasel aidatakse kogu tema õpiteekonna vältel luua tööriistu erinevate elus ette tulevate olukordade defineerimiseks ja lahendamiseks – ning eriti olulisel kohal on seoste loomise oskus. Näiteks meie globaalsed ettevõtted vajavad inimesi, kes tunnevad end ühtaegu koduselt nii inseneerias, võõrkeeltes kui usundiloos, et oma rahvusvahelist mitmes ajavõõndis tegutsevat meeskonda edukalt juhtida.</p>	<p>Teadmised võetud.</p>
<p>Ettevõtjad on tõstatanud kitsa matemaatika kaotamise teema. Olen siitpoolt seda meelt, et võiksime üheskoos (koolid, ettevõtjad,</p>	<p>Teadmiseks võetud. Jätkame ühiselt arutelu.</p>

<p>poliitikakujundajad jt osapooled) leida rohkem võimalusi, kuidas mõlema suuna noori toetada, et hilisemad õpiteed ja -soovid avatuna hoida. See ei pea tingimata tähendama kooliastmes eraldi suundade kaotamist.</p>	
<p>Hea meel oli lugeda põhjalikku PLRÕKi lisade osa. Tunneme koos ettevõtjatega täna muret nende noorte töölerakendumise pärast, kel kooliõpingud eri põhjustel nii ladusalt sujunud ei ole ning kellel on ettevõtjate ja ettevõtlusorganisatsioonide sõnul tööle asumisel vaja rohkem tuge: nii õpingutes kui tööelu alustades.</p>	Teadmiseks võetud.
<p>TALLINNA ÜLIKOOLO</p>	
<p>Täname Haridus- ja Teadusministeeriumi põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava, põhikooli riikliku õppekava ja gümnaasiumi riikliku õppekava ajakohastamiseks astunud sammude eest. Muljetavaldav kaasatud ekspertide arv näitab soovi uuendada õppekavu kaasavalt ja ekspertiisil põhinevalt. Ekspertidena olid kaasatud ka mitmed TLÜ töötajad, kahjuks küll mitte kõigis ainevaldkondades. Pakume omaltpoolt ministeeriumile tulevasteks õppekavade arenduseks institutsionaalset partnerlust, mille raames ülikool tagaks õpetajakoolituse õppekavadega seotud ekspertide omavahelise koostöö ja sidususe õpetajakoolituse õppekavade ja sisu arenguga. Kõik valdkonna eksperdid ülikoolis ei ole seotud õpetajakoolituse õppekavadega. Nende ekspertiis võimaldab ehk tuua juurde teistsugust vaadet. Samal ajal oleks õpetajakoolituse paralleelse arendamise mõttes kasulik kaasata esindaja igast õpetajakoolituse õppekavaga seotud meeskonnast või siis jagada arendustöö käigus loodud teadmused süsteemselt kõigi õpetajakoolituse õppejõudude seas. Avaldame kahetsust, et suuremal osal TLÜ valdkondade ekspertidest ei olnud võimalik ühe nädala jooksul, mis ülikoolil tagasiside andmiseks oli, analüüsida kavatsetavaid muudatusi piisava põhjalikkusega sisulise arvamuse kujundamiseks ja tagasiside andmiseks. Arvamuse jõudsid kujundada tehnoloogia valdkonna</p>	Teadmiseks võetud.

eksperdid, kes on kavandatud muudatustega oma valdkonna ainekavades päri.	